

ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

John G. Reisinger

(Kdo je pravým Abrahamovým potomkem?)

ZÁPAS O DUŠI

Teologie do kapsy
1. sešit, leden 2003

OBSAH

Kdy a proč jsem tuto knihu napsal	1
1. Proč je Abrahamovo potomstvo tak důležité?	4
2. Kdo je Abrahamovo potomstvo?	9
3. Abrahamovo přirozené potomstvo	16
4. Abrahamovo duchovní potomstvo	17
5. Abrahamovo jedinečné potomstvo – Kristus (1)	21
6. Abrahamovo jedinečné potomstvo – Kristus (2)	30
7. Abrahamovo zvláštní přirozené potomstvo – Izrael	40
8. Komu dává smlouva zaslíbení?	45
9. Smlouva s Abrahamem	48
10. Kdo je tedy skutečným Abrahamovým potomstvem?	55
11. Kdo patří k „Velkému národu“?	63
A Teologie smlouvy	70
B Dispenzacionalismus	72
C Teologie smlouvy – Jediná smlouva vykonaná dvěma způsoby	75
D Skutky 2:39 a dětské křty	81

Doslov (Pavel Steiger)	85
Srovnání DISP-TS-TNS	87
Teologie nové smlouvy	91

KDY A PROČ JSEM TUTO KNIHU NAPSAL

Tato kniha vznikla díky stručné prezentaci k veřejné diskuzi. Sešla se skupina amilenialistů a premilenialistů (a několik nás, kteří nezastávají žádný z těchto výkladů prorocství) a diskutovali navzájem o svých názorech. Tři lidé mluvili na téma „Kdo je Abrahamovo potomstvo?“ Potom následovala dlouhá a plodná diskuze. Jedním z těch tří jsem byl já a přednášel jsem jako *druhý*. Moje příprava se stala základem této knihy.

O několik let později jsem na setkání „reformovaných“ pastorů v kanadském Torontu přednesl dvacetistránkový referát nazvaný *Čtyři Abrahamova potomstva*. Bylo mi doporučeno, abych ho rozšířil a rozvinul některé z jeho aplikací pro „dispenzacionalismus“ a pro „teologii smlouvy“. Výsledek je právě tak rozbořením základních předpokladů těchto dvou teologických systémů, jako soustavnou studií Abrahamova potomstva. To je příčinou, proč knize chybí logická návaznost a proč jsou v ní místy dlouhé odbočky. Protože však cílem knihy není Abrahamovo potomstvo jako takové, ale to, že správné pochopení tohoto pojmu je klíčem ke sladění výkladu Písma, zdálo se mi účelné odbíhat od tématu, kdykoli se přímo týkalo dispenzacionalismu nebo teologie smlouvy, tak daleko, jak to bylo třeba. Místy tedy byla nutná delší diskuze o základních postojích toho či onoho teologického systému; někdy obou. Některé z nich byly umístěny do dodatků.

<http://www.reformace.cz> & <http://www.soundofgrace.com>

2 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

Dodatek A je krátkým shrnutím teologie smlouvy podle *Westminster Confession of Faith* (Westminsterského vyznání víry).

Dodatek B podobně shrnuje dispenzacionalismus s využitím *Scofield Reference Bible* (Scofieldova bible s poznámkami) a *Major Bible Themes* (Nejvýznamnější biblická témata) od Lewise Sperryho Chafera, revidovaná Johnem F. Walvoordem.

Pokud čtenář není s těmito dvěma systémy obeznámen, pak doporučujeme, aby si oba dodatky přečetl dříve, než se pustí do vlastní knihy.

Dodatek C se zabývá skutečností, že teologie smlouvy vyžaduje používání teologických pojmů místo textů Písma, a opakuje při tom část materiálu z hlavního textu. Netvrdím, že bychom nikdy neměli používat teologické pojmy, ale naléhavě doporučuji, abychom je nepoužívali jako základní kameny systému, jak to dělá teologie smlouvy i dispenzacionalismus. Základní předpoklady kteréhokoli teologického systému musí stát na konkrétních textech Písma, a ne na teologických pojmech. Jinak budou naše základní kameny produktem logiky, a ne samotného Božího slova. Nesmíme vytvořit teologický žargon získaný pouze z „dobrých a nutných důsledků“, vyvozených z našeho systému, a potom tyto teologické pojmy vnucovat Písmu, a tak bránit slovům, která použil Duch svatý, aby říkala to, co říkají. Lidská logika se nikdy nesmí stát pro poznávání a vyučování pravdy cennějším nástrojem než texty Písma. Logika je dobrý sluha, ale špatný pán.

Dodatek D je krátkým úvodem k verši Skutky 2:39 a ukazuje, že ho nelze používat k dokazování správnosti dětských křtů.

Jako teologové nové smlouvy věříme, že historický dispenzacionalismus jako teologický systém není biblický (ačkoli obsahuje pravdu a je zastáván mnoha zbožnými lidmi) jednoduše proto, že jeho základní předpoklady jsou buď prostě dané, nebo mylně vyvozené

z tohoto systému. Jsme rovněž přesvědčeni, že systém teologie smlouvy je právě tak nebiblický, a to ze stejných důvodů (ačkoli také obsahuje pravdu a má řadu zbožných zastánců). Až done dávna měla většina lidí dojem, že si z těchto systémů musí jeden vybrat.

Dnes mnozí lidé, hlavně mladí pastoři z různých prostředí, vykládají Boží slovo a zjišťují, že se člověk nemusí hlásit ani k dispenzacionalismu, ani k teologii smlouvy. Zjišťují také, že reformace, jakkoli byla úžasná, se nikdy zcela neoprostila od všech omylů Říma. Někteří velcí lidé v době reformace přenesli do svých základních předpokladů prvky „kněžství“. Jejich názor na vztah mezi církví a státem (doktrína sakralismu) je logickým důsledkem a aplikací jejich teologie smlouvy. Právě tento pohled puritánům zabránil ustavit církev, které by dokázaly žít a uctívat důsledně v duchu nové smlouvy. Jejich názor na ordinované kněžství („svaté povolání“) znemožnil praktikovat všeobecné „kněžství věřících“ v jakékoli podobě. To je také důvod, proč se současné presbyteriánské skupiny, například Americká presbyteriánská církev, nemohou efektivně vypořádat s otázkou teonomie ve svých řadách. Teonomisté mají na své straně jak *Westminsterské vyznání*, tak puritánské dějiny.

Reformovaní baptisté patří k čelným představitelům dnešního obrození kalvinistické literatury. Na jednu stranu rádi přiznáváme svůj dluh vůči reformátorům a puritánům a neváháme hlásit se k nim jako ke svým praotcům v některých ohledech naší víry. Na druhou stranu také víme, že titíž lidé, téměř bez výjimky, krutě pronásledovali a v některých případech skutečně zabili některé z našich jiných praotců mezi ranými baptisty. Nacházíme se v podivné situaci nevlastních potomků reformátorů i anabaptistů, přičemž nejsme skutečnými dědici jedněch ani druhých.

Náš jasný názor na doktrínu milosti a jednotu Písma nás spojuje s reformátory a puritány. Anabaptisté nebudou

nikoho učit doktríny milosti. Náš názor na jednotu Písma, nám ale neumožňuje přijmout dispenzacionalismus, jak je vyloženo ve Scofield Reference Bible. Na druhou stranu náš baptistický názor, že nová smlouva v Ježíši Kristu nahradila starou smlouvu na Sínaji, nám právě tak znemožňuje přijmout teologii smlouvy, jak ji vysvětluje *Westminster-ské vyznání víry*. Byl to právě tento „smluvní“ pohled na Písmo, kterým puritáni ospravedlňovali užití ocelového meče proti našim baptistickým předkům. Skutečnými dědici puritánského názoru, teologie smlouvy, jsou dnes ti, kdo se hlásí k takzvané teonomii. Někteří lidé mají pocit, že kdyby teonomisté získali vládu, byla by krev baptistů – a nejen jejich – opět prolévána ve jménu „Boží svaté pravdy“.

Stále více pisatelů a kazatelů ukazuje, že jak historický dispenzacionalismus, tak klasická teologie smlouvy jsou ve své snaze o úplnost na dně. Oba systémy dnes prochází zásadními změnami a posunem směrem k názoru, že v obou je částečná pravda. To v žádném případě neznamená pokus tyto dva systémy sloučit. Znamená to, že lidé z obou táborů začínají u Písma a objevují dvě věci. Vidí, že (1) jejich vlastní systém není zcela v souladu s mnoha texty Písma, a že (2) tytéž texty je nutí přijmout určité názory zastávané druhým systémem. A to se děje obvykle tak, že si lidé poctivě přiznávají, že některé ze svých základních předpokladů prostě nemohou dokázat z konkrétních biblických textů. Zjišťují, že základy svého systému přijímají dříve, než se obrátí k vlastnímu Božímu slovu. Mnoho mladých lidí pozoruje, že oba dva systémy své základní předpoklady *přijímají jako fakta* bez jakéhokoli jasného biblického důkazu.

Konečnou autoritou nad křesťanovým svědomím se znovu stává pouze Boží slovo. Poznámky v biblích, výroky osobností papežského formátu ani kréda našich otců už nemají neoprávněnou vládu nad myslí a srdcem mnoha

oveček. Hlasy „Co praví samo Písmo?“ zní zemí tak silně, jako nikdy od dob reformace. Někteří z nás si troufají věřit, že tato generace by mohla spatřit, jak se naše kalvinistické církve zbaví posledních zbytků římského oděvu.

Není pochyb, že pozorujeme reformaci církve. Mnozí se modlí, aby naše generace dosáhla stejně velkých věcí jako reformátoři a puritáni, a přitom se vyhnula jejich tragickým omylům. Potřebujeme „reformovanou“ reformaci, nejen reprízu ze šestnáctého století. Opakuji zde, co jsem napsal ve své brožurě *When Should A Christian Leave A Church?* (Kdy by měl křesťan opustit církev?):

Ať neděláme stejné chyby, jaké dělali reformátoři. Důsledně zreformovali zvěst evangelia o ospravedlnění z víry, ale některé další doktríny zreformovat zapomněli. Zbavili se *ospravedlnění* ze skutků zákona, ale drželi se *posvěcení* ze zákona. Odmítli autoritu církve nad *duší* člověka, ale podrželi si autoritu církve nad jeho *svědomím*. Zrušili *kněžstvo*, a nahradili ho *duchovenstvem*. Odmítli autoritu církevní *tradice* (která učí papežskou neomylnost), ale místo ní sepsali *vyznání víry*, které bylo brzy stejně závazné jako Písmo. Ve skutečnosti vyměnili živého papeže za vytištěného papeže. Volali „Sola Scriptura“, a přitom mávali v jedné ruce vyznáním a ve druhé mečem.

**Pokud čtenář není
obeznámen
s teologií smlouvy
a dispenzacionalismem,
doporučujeme, aby si přečetl
dodatek A na str. 70
a dodatek B na str. 72
ještě předtím, než se
pustí do vlastní knihy.**

4 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

1. Proč je Abrahamovo potomstvo tak důležité?

Abraham je jednou z nejdůležitějších osobností v celých dějinách a hned po našem Spasiteli jednou z nejvýznačnějších postav Písma. Jeho význam si můžeme ještě ozřejmit:

1. Abraham je jediným člověkem, jehož kdy který pisatel bible nazval „přítelem Božím“ (Iz 41:8; Jk 2:23). Abrahamovo přátelství s Bohem čili „ospravedlnění milostí skrze víru“ používá Pavel, když obhajuje koncepci, že všichni věřící všech věků jsou „spaseni milostí skrze víru“ (Ř 4).

2. Celé Písmo od Genesis 12 až po závěr knihy Zjevení je příběhem Abrahama, jeho „potomstva“ a vztahu tohoto potomstva ke zbytku lidstva.

3. Žádný jiný člověk v Písmu ani v dějinách (s výjimkou Adama) není, pokud jde o potomstvo, tak úzce spřízněn s Kristem.

4. Všechna požehnání, která izraelský národ dostal, dostal jen díky Božímu slibu Abrahamovi. I za to, že byli vysvobozeni z Egypta a na Sínaji ustaveni jako národ, vděčili jen svému tělesnému původu z Abrahama.

◆ Jejich volání o pomoc vystupovalo z té otročiny k Bohu. Bůh vyslyšel jejich sténání, Bůh se rozpomněl na **svou smlouvu s Abrahamem**, Izákem a Jákobem, Bůh na syny Izraele pohleděl, Bůh se **k nim** přiznal. (2. Mojžíšova 2:23-25)

5. Kristus přišel do tohoto světa, „aby prokázal milosrdenství našim otcům a vzpomenu na svou svatou smlouvu – na přísahu, kterou přísahal Abrahamovi, našemu otci“ (L 1:72-73, NBK)

6. Apoštolové kázali evangelium jako naplnění smlouvy, kterou Bůh uzavřel s Abrahamem.

◆ Vás se týkají zaslíbení proroků i smlouva, kterou Bůh uzavřel s vašími otci, když **řekl Abrahamovi**: „V tvém potomstvu budou požehnány všechny národy na zemi.“ Před-

vším pro vás povolal svého služebníka a poslal ho k vám, aby vám přinesl požehnání a odvrátil každého od jeho hříchů. (Skutky 3:25-26)

7. Je nemožné být jen začít chápat list Galatským, aniž by člověk rozuměl, jaký význam má Abraham a jeho vztah k dnešním věřícím. Všichni „lidé víry“ jsou „syny Abrahamovými“ (Ga 3:7) a „docházejí požehnání spolu s věřícím Abrahamem“ (Ga 3:9). Kristus zemřel na kříži, „aby požehnání dané Abrahamovi dostaly ... i pohanské národy“ (Ga 3:14).

8. Abraham získal ospravedlnění jako Boží dědictví vírou v zaslíbení evangelia, které mluvilo o Kristu (Ga 3:6-9,18), a vy a já, kteří dnes věříme témuž evangeliu, získáváme totéž dědictví ospravedlnění, protože vírou jsme „potomstvo Abrahamovo a dědicové toho, co Bůh zaslíbil“ (Ga 3:29).

Opakuji, co jsem už řekl. Hned po Kristu je Abraham jedním z nejvýznamnějších lidí v celém Písmu. Žádní dva lidé nejsou, pokud jde o jejich „potomstvo“, v takovém příbuzenském vztahu jako Abraham a Kristus. Celá historie vykoupení krouží kolem „Abrahama a jeho potomstva“. V tom, abychom ve spisech Starého i Nového zákona viděli jednotnou zvěst o vykoupení prostřednictvím našeho Pána Ježíše Krista, nám nemůže žádný poznatek pomoci více, než když budeme vědět, co přesně bylo Abrahamovi a jeho potomstvu slíbeno a kdo přesně je tím potomstvem, kterému to bylo slíbeno. Rozdílné odpovědi na tyto otázky odděluje dispenzacionalismus od teologie smlouvy už v jejich základních východiscích.

Až dosud bylo naše studium snadné. S biblickými texty a s tím jedním všeobecným závěrem, že je Abraham důležitý, bude souhlasit každý. Je ale třeba vznést a prodiskutovat mnoho otázek. Odpovědi na následující otázky jsou zásadní nejen pro to, abychom chápali Abrahamovu roli a sliby učiněné jeho potomstvu; představují také základ

našeho přístupu k celému Písmu. Naše chápání historie, proroctví, budoucnosti židů podstaty církve, křtu, Božího království, naše chápání vztahu mezi zákonem a evangeliem a mnoha dalších problémů hluboce závisí na tom, jak na ně odpovíme.

Základní otázky, které se týkají Abrahama a jeho potomstva

1. O kom přesně Písmo mluví v různých oddílech, kde je zmíněno Abrahamovo potomstvo? Je zřejmé, že ne všechny Abrahamovy přirozené děti jsou „uznány“ za jeho potomstvo v tom smyslu, v jakém se o něm mluví v Boží smlouvě.
 - a. Označuje „Abrahamovo potomstvo“ vždy tytéž osoby?
 - b. Kolik různých významů může „Abrahamovo potomstvo“ mít?
 - c. Jak bezpečně poznat, o kterých konkrétních druzích potomstva (o kterých lidech) určitý oddíl mluví? Kdy pojem „Abrahamovo potomstvo“ zahrnuje
 - Izáka, ale ne Izmaele,
 - Jákoba, ale ne Ezaua,
 - nebo křesťana pohanského původu, ale ne žida?
2. *Jaká požehnání* přesně byla Abrahamovu potomstvu v jednotlivých textech zaslíbena? Jákob dostal zaslíbení, která jeho bratr Ezau, dvojče, nedostal. Jak zapadají Izmael, Izák, Ezau, Jákob a novozákonní věřící pohanského původu do odpovědí na následující otázky?
 - a. Je „Abrahamovo požehnání“ jedna věc nebo několik?
 - b. Jsou pro různá potomstva určena různá požehnání?
 - c. Je nějaké požehnání, které dostanou všechny druhy Abrahamova potomstva?
 - d. Jsou některá požehnání určena jen jednomu nebo jen některým Abrahamovým potomstvům?
 - e. Jak bezpečně poznat, o kterém
- konkrétním požehnání určitý oddíl mluví?
3. *Za jakých podmínek* přesně mají jednotlivé druhy potomstva obdržet příslušná požehnání? Církev, jako Abrahamovo potomstvo, byla založena na jiných zaslíbeních než izraelský národ, rovněž Abrahamovo potomstvo.
 - a. Jsou některá zaslíbení, daná Abrahamovi a jeho potomstvu, „podmíněná“ a jiná „nepodmíněná“? Jak je rozeznat?
 - b. Získá člověk některá požehnání automaticky na základě svého tělesného původu a jiná pouze osobní vírou?
 - c. Jak poznat, které konkrétní podmínky se v určitém verši vztahují na příslušná zaslíbení pro jednotlivé druhy potomstva?
4. *Jsou všechna zaslíbení* daná Abrahamovi bezpodmínečná – to znamená taková, že je nelze zrušit, když byla jednou vyřčena – nebo jsou některá svázána s jinými skutečnostmi tak, že za určitých okolností přestávají platit? Lze je například odvolat, když se změní podmínky, za kterých byla učiněna?
 - a. Jsou dnes zaslíbení ohledně palestinské země daná Abrahamovi a znovu potvrzená izraelskému národu
 - ukončena,
 - duchovně naplněna v církvi
 - nebo „odložena“, aby byla v budoucnu naplněna v pozemském miléniu?
 - b. Která zaslíbení daná Abrahamovu potomstvu ve Starém zákoně máme chápat v „duchovním“ a která v „doslovném“, „přirozeném“ či „fyzickém“ smyslu?
5. *Jak přesně* bychom dnes měli aplikovat tyto odpovědi v otázkách
 - a. podstaty církve a její vazby k Izraeli v minulosti, v přítomnosti a v budoucnosti,

6 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

- b. vztahu staré smlouvy a nové smlouvy,
- c. účelu a role zákona na Sínaji a v dnešní církvi,
- d. smyslu a podmínek křtu a jeho souvislosti s obřizkou,
- e. spojení mezi církvi a státem
- f. a v otázce milénia?

Není možné odpovědět v této knize na všechny tyto otázky. Doufám jen, že se mi druhé podaří povzbudit, aby se každou z nich zabývali podrobněji. Všechny jsou úzce spojeny s naším chápáním požehnání slíbených Abrahamovi a jeho potomstvu. Spočívají v nich skutečně základní rozpory mezi teologií smlouvy a dispenzacionalismem. Odpovědi na ně jsou také jedním z hlavních důvodů, proč já, jako baptista, jehož teologie je převážně reformovaná, nemohu přijmout základní předpoklady dispenzacionalismu ani teologie smlouvy.

Mimořádně: pojmem *dispenzacionalismus* v této knize nazývám teologický systém definovaný a vyložený ve *Scofieldově bibli* (*Scofield Reference Bible*). Spojením *teologie smlouvy* označuji systém definovaný a vyložený ve *Westminsterském vyznání víry* (*Westminster Confession of Faith*). Tyto dva zdroje používám jen jako orientační body. Čtenáři musí sami posoudit, kde s daným označením souhlasí nebo nesouhlasí. Myslím, že se všichni shodneme na tom, že tyto dva zdroje poskytují přesný přehled základních předpokladů obou teologických systémů, jak byly definovány a přijímány v dějinách. Jsem si vědom, že mnozí lidé oba tyto systémy značně přepracovali. Kladu si otázku, zda je od některých z nich intelektuálně čestné, když na sebe nadále vztahují jedno nebo druhé označení. Někteří změnili nejen svá stanoviska, ale i základní předpoklady, na nichž jejich systém spočívá.

Skutečný rozdíl mezi historickým baptistou a pedobaptistou (ti, kteří křtí děti) nespočívá ve způsobu křtu, ale spíše v odpovědi na otázku: „Kdo je

pravým dědicem Božího zaslíbení Abrahamovi a jeho potomstvu?“ V ní také spočívá jádro mého rozporu s teologií smlouvy i s dispenzacionalismem. Dispenzacionalisté i teologové smlouvy trvají na tom, že předmětem Božího zaslíbení Abrahamovi jsou „tělesné děti“. Je to šokující (a pro reformovaného baptistu až tragikomické), když slyšíme dispenzacionalistu, jak se dovolává *bezpodmínečné smlouvy uzavřené s Abrahamem a jeho potomstvem* jako základu pro své přesvědčení o zvláštní úloze izraelského národa v budoucnosti, a pak pedobaptistu, jak se dovolává *přesně stejné bezpodmínečné smlouvy uzavřené s Abrahamem a jeho potomstvem* jako základu pro křtění dětí. Je zřejmé, že jeden z těchto teologických táborů (možná oba) chybně chápe, *kdo* vlastně je Abrahamovo potomstvo a *jaká* přesná požehnání mu byla slíbena.

Jak vidíte, klademe si několik velmi důležitých otázek. Zabýváme se některými základními předpoklady, na kterých stojí celé teologické systémy. Pokud lze dispenzační pohled na Abrahama a jeho potomstvo dokázat z Písma, nemůže být přístup teologie smlouvy k chápání Božího slova správný. Na druhou stranu, jestli teologie smlouvy může svůj pohled na Abrahama a jeho potomstvo vyložit z Písma, pak nejenže je dispenzacionalismus nemožný, ale dokazuje to také, že baptistický názor na křest popírá významné zaslíbení smlouvy dané křesťanským rodičům. Pokud je teologie smlouvy správná, proviňují se baptisté doslova kacířstvím. Ale jestli ani dispenzacionalismus, ani teologie smlouvy nemohou z Písma *samotného* dokázat, že skutečně správně chápou Abrahama a jeho potomstvo (a mnozí reformovaní baptisté jsou naprosto přesvědčeni, že nemohou), mohou se oba tyto systémy mýlit už v samém počátku.

Všichni si nepochybně uvědomujeme, že skutečný souhlas v tom, jak odpovíme na uvedené otázky, by od-

stranil mnoho rozporů mezi evangelikálními křesťany. Otázky křtu, církve, proctví, židů, vztahu zákona a evangelia a podobně by byly všechny vyřešeny, kdybychom se mohli shodnout na tom, co Bůh skutečně slíbil Abrahamovi a jeho potomstvu. Zbytek této knihy je pokusem zodpovědět několik otázek z předchozího výčtu.¹ Opakuji ale, že mým hlavním záměrem je podívat se na *základní předpoklady*. Naše pohledy na všechny právě zmíněné otázky jsou určeny našimi základními východisky. *Pokud vycházíme z mylných předpokladů, je podezřelé i všechno, co na nich závisí.* Mým cílem je jasně ukázat, že *jak východiska teologie smlouvy, tak východiska dispenzacionalismu jakožto ucelených teologických systémů nepocházejí z Božího slova, ale jsou logicky odvozena z předem přijatých teologických koncepcí, které mohou a nemusí být správné.* Zastánci obou systémů dělají přesně totéž, co dělají evolucionisté. *Předpokládají, že je systém pravdivý, aniž by dokázali jeho základní předpoklady, a jednotlivé doktríny potom dokazují tím, že je logicky odvozují z přijatých „faktů“, tedy ze systému.* Zdá se, že do sebe všechno zapadá, dokud se člověk nepokusí zpochybnit základní předpoklady. Tehdy se ukáže, že celý systém spočívá na předem zvolených ustanoveních.

Potomek versus potomci

V hledání jasných odpovědí na naše otázky nám pomůže několik věcí. Ze všeho nejdříve si musíme uvědomit, že Písmo samo zřetelně rozlišuje mezi Abrahamovým potomkem (v jednotném čísle) a Abrahamovými potomky (v množném čísle) a že toto rozlišení je životně důležité. Pavel tvrdí, že to, co Bůh skutečně slíbil, slíbil Abrahamovi a jeho konkrétnímu potomku (v jednotném čísle), nikoli potomkům (v množném čísle). Následující oddíl je zásadní pro správné pochopení toho, jak Pavel používá starozákonní slib Abrahamovi a jeho potomstvu:

- ◆ Slib byl dán Abrahamovi a „jeho **potomku**“; nemluví se o **potomcích** [v množném čísle], nýbrž o **potomku** [v jednotném čísle]: **je jím Kristus**. (Galatským 3:16).

Možná se neshodneme, o jakém slibu přesně Pavel v tomto textu mluví, ale jedno je jisté: *příjemce* tohoto slibu nelze označit jako potomstvo, kterému byl dán, a použít přitom množného čísla. Musí to být jednotlivý potomek, ne více potomků. Důležitost Pavlova závěru je zřejmá. Pokud zastáváme teologický pohled, podle něhož se slib daný „Abrahamovi a jeho potomku“ (jednotné číslo) týká židů a jejich tělesných dětí (množné číslo), popřípadě křesťanských rodičů a jejich dětí (množné číslo), pak protičíme Pavlovu výroku v Galatským 3:16. Tento zjevný fakt nelze popřít.

Celý Pavlův argument, založený na tom, že Duch svatý použil slovo potomstvo v jednotném, a ne v množném čísle, říká, že slib byl dán Abrahamovi a jednomu konkrétnímu potomku, totiž Kristu. Každý pokus vykládat tento oddíl tak, že Abrahamovo potomstvo označuje židy nebo křesťanské rodiče, znamená rozbít celou Pavlovu argumentaci. Můžeme tvrdit s apoštolskou autoritou, že Abrahamovo potomstvo, kterému byl slib dán, nemá *nic* společného s *tělesným původem*. A nesejde na tom, zda v židovské nebo v křesťanské rodině.

Skutečné Boží zaslíbení a skutečné naplnění tohoto zaslíbení obdržel Abraham jako *otec Kristův*, ne Abraham jako otec židů nebo otec církve. My, jako věřící, získáváme veškerá požehnaní zaslíbené Abrahamovi výhradně na základě našeho *duchovního* spřiznění s Abrahamem, a snad je zbytečné dodávat, že tělesný původ nás ani naše děti s Abrahamem *duchovně* spřiznit nemůže.

To pochopitelně platilo právě tak v dobách Starého zákona jako v době novozákonní. Tento zřejmý biblický fakt teologové všech škol často ztrácejí ze

8 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

zřetele. Tento princip platil pro židy, ať žili kdykoli. Ani oni sami, ani jejich tělesné děti nikdy nezískali duchovní požehnání jenom proto, že se narodili v židovské rodině a že byli obřezáni. Museli mít skutečnou víru.

A právě tak tento princip platí i pro dnešní křesťanské rodiče, a to z téhož důvodu. Aby člověk získal jakákoli duchovní požehnání slíbená Abrahamovi, musí být s Abrahamem spřízněn duchovně, a tělesný původ ho ani s pomocí obřizky, ani s pomocí křtu s Abrahamem duchovně nespřízní. To, že se dítě tělesně narodí do určité rodiny, mu nemůže zajistit, že bude „pod smlouvou milosti“, a tudíž ve zvláštní duchovní kategorii před Bohem.²

Ani židovský rodný list spolu s obřizkou, ani křesťanský rodný list spolu se křtem nikdy nikoho neučinily dědicem jediného duchovního zaslíbení daného Abrahamovi. Jediným základem pro to, aby kdokoli obdržel kterýkoli duchovní slib daný Abrahamovi a jeho potomstvu (Ř 9:11, 23-24), je sjednocení s Kristem v důsledku obnovujícího díla Ducha svatého díky milosti vyvolení. Jak dispencionalismus, tak teologie smlouvy tento zřejmý biblický fakt buď popírají, nebo neberou v úvahu.

Druhou skutečností, která nám pomůže, je to, že samo Písmo ve slibech daných Abrahamovi zřetelně rozeznává dva významy. Autor listu Židům na to upozorňuje několikrát. V obou následujících oddílech nás vyzývá, abychom napodobovali Abrahamovu vytrvalou víru, očekáváme-li, že získáme slíbená požehnání.

◆ Když totiž Bůh dával zaslíbení Abrahamovi, neměl, při kom větším by přísahal, a tak přísahal sám při sobě: „Jistě ti velmi požehnám a velice tě rozmnožím.“ A tak, protože byl **trpělivý, dosáhl zaslíbení.**

(Židům 6:13-15, NBK)

V Židům 11 říká autor *pravý opak*. Poté, co ve verších 11 a 12 výslovně jde o Abrahama, prohlásí:

◆ Ti všichni [*včetně Abrahama*] zemřeli ve víře, **aniž by dosáhli zaslíbení** ... a nikdo z nich [*ani Abraham*] (ačkoli skrze víru obdrželi dobré svědectví) **nedosáhl zaslíbení.** (Židům 11:13,39, NBK)

Nyní je zřejmé, že Boží slib dát Abrahamovi potomka byl splněn, když se narodil Izák, a právě tak je zřejmé, že to, co Bůh skutečně slíbil, se naplnilo, až když přišel Kristus. Jinými slovy, sliby dané Abrahamovi musí mít jak fyzický, tak duchovní obsah. Musíme ale upozornit, že nejde o *dva nezávislé sliby*, ale spíše o to, že fyzická stránka slibu je viditelným závazkem a potvrzením pravého duchovního slibu. Skutečným obsahem slibu je jeho duchovní stránka, která fyzickou převyšuje. Jednou z chyb každé teologie, která církev nevnímá jako pravý Boží Izrael, je to, že nevidí a nemá na paměti tento zřejmý biblický fakt. Doufáme, že se nám v této knize podaří tuto pravdu dále rozvinout. Následující tabulka ukazuje, kam směřujeme.

Slíbeno	Splněno	
	Fyzický stín	duchovní skutečnost
potomek	Izák	Kristus, pravý potomek
národ	Izrael	Církev, pravý národ
země	Palestina	Nebeská vlast, pravá země

(1) Měl bych hned zpočátku upozornit, že v této knize předpokládám, že čtenář není neznalý teologie a teologických pojmů. Těm, kdo byli pod vlivem jediné teologické školy, může tato četba připadat obtížná. Je určena zejména těm, kdo jsou v podstatě obeznámeni s dispencionalismem i s teologií smlouvy, ale ani jedno je zcela nepřesvědčuje. Tento materiál bude zvláště zajímat ty, kdo se účastní právě probíhající diskuze o zákoně a o milosti.

(2) Baptisté věří, že každé dítě smlouvy, jehož se týká Boží slib Abrahamovi a jeho potomstvu, má být pokřtěno. Trvají však na podmínce, že musí mít spásnou víru, která jediná potvrzuje, že je potomkem Abrahamovým a dědicem tohoto zaslíbení.

2. Kdo je Abrahamovo potomstvo?

Kdo přesně je Abrahamovo potomstvo? To je klíčová otázka. Jsou potomstvem, „jemuž byla dána zaslíbení“

1. všechny Abrahamovy tělesné děti,
2. všechny Jákobovy tělesné děti (izraelský národ),
3. křesťanští rodiče a jejich tělesné děti,
4. věřící a tečka (v kterékoli době, a to jen díky svému vztahu s Kristem),
5. Kristus sám,
6. nebo kombinace více možností?

Na první pohled se může zdát, že je odpověď snadná. Už jsme však citovali dva verše, které nám dávají dvě různé odpovědi. V Galatským 3:16 se výslovně tvrdí, že Abrahamovo potomstvo je v jednotném čísle a že označuje výhradně Krista. V Galatským 3:29 je řečeno, že Abrahamovým potomstvem jsou všichni věřící (v množném čísle). Zjevně tu máme dvě různá „Abrahamova potomstva“. Písmo ve skutečnosti učí, že Abraham má celkem čtyři různá potomstva. Zdrojem zmatků a problémů je právě neschopnost od sebe tato jednotlivá potomstva a jim příslušná zaslíbení zřetelně rozlišovat. Všechna si je vyjmenujme a biblicky odůvodněme:

1. Abraham má *přirozené* potomstvo. Toto potomstvo zahrnuje všechny jeho tělesné potomky a každého, kdo od něj jakýmkoli způsobem tělesně pochází. Přirozené potomstvo zahrnuje Izmaela právě tak jako Izáka, Ezaua právě tak jako Jákoba, Arabů právě tak jako Židy a Jidáše právě tak jako Pavla. Některá zaslíbení daná Izmaelovi byla stejná jako ta, která dostal Izák, protože oba jsou Abrahamovými přirozenými potomky. Totéž platí o Jákobovi a Ezauovi. Věřící pohanského původu však nikdy nemohou být Abrahamovým přirozeným potomstvem.

2. Abraham má *zvláštní přirozené* potomstvo. Všechny přirozené děti Abrahamova vnuka Jákoba se staly „izraelským národem“. Tento národ byl

Božím zvláštním nebo vyvoleným národem. Většina jeho příslušníků zahynula ve své nevěře, ale přesto byli Abrahamovým zvláštním potomstvem a dostali od Boha jedinečná zaslíbení, jaká žádný jiný národ nikdy předtím ani potom neměl. Nicméně přes to, že jako fyzický národ měli před Bohem výjimečné postavení, stále byli pouze *tělesným*, přirozeným Abrahamovým potomstvem. Neznovuzrozený Izraelec neměl na *duchovní* požehnání o nic větší nárok nebo právo než Izmael nebo Ezau, což je skutečnost, kterou je třeba mít neustále na paměti.

Jedinečné požehnání bylo Izraeli jako národu slíbeno nejen pro jeho zvláštní vztah k Abrahamovi, ale i pro jeho vztah k Jákobovi. Jákob, jakožto otec izraelského národa, dostal zaslíbení, která Ezau, jeho dvojče, nedostal, i když byl právě tak jako Jákob Abrahamovým „potomkem smlouvy“. ¹ Rozdíl mezi Jákobem a Ezauem neměl nic společného s tělesným původem. Způsobila ho Boží *svrchovaná milost vyvolení*, která rozlišuje mezi příslušníky *jedné a téže* „rodiny smlouvy“. Všimněme si, že 1. Mojžíšova 21:12 mluví o *duchovním* potomstvu „povolaném z Izáka“, zatímco 1. Mojžíšova 21:13 o požehnáních pro *přirozené* potomstvo, která obdrží Izmael.

◆ Bůh však Abrahamovi řekl: „Netrap se pro chlapce a pro tu otrokyni; poslechni Sáru ve všem, co ti říká, neboť tvé potomstvo bude povoláno z Izáka. Učiním však národ i ze syna otrokyně [z *Izmaela*], neboť také on je tvým potomkem.“

(1. Mojžíšova 21:12-13)

„Potomstvo bude povoláno“ z Izáka, z *duchovního potomka*, ale i Izmael, *přirozený potomek*, bude učiněn „velkým národem“, protože přece jen opravdu je Abrahamovým potomkem. Pamatujme, že Ezau a Jákob byli Abrahamovi vnuci, dvojčata, a že oba byli obřezáni. Na tuto skutečnost teologové často zapomínají, když mluví o zaslíbeních, daných Abrahamovi a jeho potom-

10 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

stvu. Totéž platí i o Izmaelovi a o Izákovvi. Stačí jen porovnat verše 1. Mojžíšova 17:20 a 17:6, a vidíme, že Izmaelovi byla slíbena téměř všechna požehnání, která byla slíbena i Abrahamovi:

Slib Izmaelovi

- ◆ A pokud jde o Izmaela, ...požehnám mu a **rozplodím a rozmnožím ho převelice**; zplodí **dvanáct knížat a učiním z něho veliký národ.** (1. Mojžíšova 17:20)

Slib Abrahamovi

- ◆ **Převelice tě rozplodím [Abrahame] a učiním z tebe pronárody, i králové z tebe vzejdou.** (1. Mojžíšova 17:6)

Zaslíbení, dané Abrahamovi, se na Izmaelovi naplnilo a Izmael se stal velkým národem – a to proto, že i Izmael byl skutečný Abrahamův potomek. Výslovně to potvrzuje 1. Mojžíšova 21:13:

- ◆ Učiním však **národ** i ze syna otrokyně [z *Izmaela*], neboť také on je **tvým potomkem.**

Izmael byl skutečně Abrahamovým přirozeným potomkem, ale Bůh s ním svou smlouvu neuzavřel. Podobně Bůh neuzavřel smlouvu s Ezauem. Ezau byl stejně jako Izmael obřezán – nesl na těle stejné „znamení a pečeť“ smlouvy jako jeho dvojče Jákob. Dispenzacionalisté i teologové smlouvy tyto biblické skutečnosti opomíjejí, když se povšechně a neurčitě vyjadřují o Božích slibech Abrahamovi a jeho potomstvu, pod nímž si představují tělesné děti buď židů, nebo křesťanských rodičů.

Je-li pojem „potomstvo smlouvy“, označující základní představu teologie

smlouvy, správný, musel Ezau obdržet všechna zaslíbení, která obdržel Jákob, jeho dvojče, jelikož oba byli Abrahamovými tělesnými potomky a jejich otec Izák byl věřící. Nicméně jak ze Starého, tak z Nového zákona je zjevné, že tomu tak není. Teologie smlouvy nebere v úvahu skutečnost, že Bůh jedno z „dětí smlouvy“ věřícího Izáka *nenáviděl*. Nelze popřít, že jedno z dětí smlouvy (Ezaua) Bůh nemiloval tak, jak *miloval* jeho dvojče (Jákoba), ačkoli obě děti smlouvy pocházely z týchž věřících rodičů a byly označeny a zpečetěny týmž znamením smlouvy (Ř 9:13).

3. Abraham má *duchovní* potomstvo. Každý skutečný věřící v kterékoli době od Abrahamových časů je Abrahamovým duchovním potomkem. Toto potomstvo jsou ti, kdo jsou skutečně „vyvoleni z milosti“ (Ř 11:5). V tomto smyslu věřící pohanského původu k Abrahamovu potomstvu patří, a nevěřící židovského původu ne. Pouze toto potomstvo – Kristovým prostřednictvím – získává skutečná zaslíbení, daná Abrahamovi a jeho potomstvu.

4. Abraham má *jedinečné* potomstvo (v jednotném čísle). Tento jediný potomek, Kristus Mesiáš, je ze všech Abrahamových potomků nejdůležitější. Pokud někdo, kdo patří ke zbylým třem potomstvům, někdy okusil nebo okusí jakékoli duchovní požehnání, vděčí za to jen a jen svému sjednocení s Kristem, pravým potomkem, kterému byla slíbena. Následující tabulka nám pomůže pochopit čtyři různá Abrahamova potomstva.

1	Přirozené potomstvo	Tělesné děti: <i>Izák i Izmael, Jákob i Ezau, Židé i Arabové</i>
2	Zvláštní přirozené potomstvo	Izraelský národ, čili děti Izraele: <i>všichni tělesní potomci Jákoba a jeho dvanácti synů</i>
3	Duchovní potomstvo	Všichni věřící všech dob: <i>David i Pavel, věřící ze židů i z pohanů, vy a já</i>
4	Jedinečné potomstvo	Pravý zaslíbený potomek: <i>Kristus Mesiáš</i>

Je zásadní, abychom viděli, že mnohá z těch zaslíbení, která obdrželo druhé, *zvláštní přirozené* potomstvo (Jákok a izraelský národ), dostalo i první, *přirozené* potomstvo (Izmael a Ezau), ačkoli jde o dvě zcela rozdílná potomstva. Můžeme tvrdit, že druhé je úplně jiné než první, protože má zvláštní smluvní vztah s Bohem, i když v jiném smyslu je jedno jako druhé opravdové přirozené Abrahamovo potomstvo.

Stejně důležité je, abychom si druhé, *zvláštní přirozené* potomstvo, čili Izrael, nepletli se třetím, *duchovním* potomstvem, skutečně vykoupeným Božím lidem. Tato záměna je jedním z hlavních omylů teologie smlouvy i dispenzacionalismu. Izraelský národ, jako celek, v žádném smyslu není a nebyl Abrahamovým duchovním potomstvem a „spoludědicem podle zaslíbení“. I přes své výjimečné postavení, kterému se jako národ těšil, byl Izrael pouze tělesným či přirozeným Abrahamovým potomstvem. Byla mu dána zjevení a zaslíbení smlouvy (Ř 9:4-6), jakých se žádnému jinému národu nikdy nedostalo. Jádrem tohoto zjevení je evangelium o zaslíbeném Mesiáši. Všechny tyto výsady však spočívaly v příslibu duchovního požehnání pro *pravou víru*, nikdy pro *tělesný původ*. Většina Izraelců, kteří vyšli z Egypta, zahynula a byla ztracena, protože toto slíbené evangelium odmítli (Žd 3:19-4:3). Izraelský národ se těšil velkým výsadám, ale nebyl pod milostí, pokud lidé nevěřili evangeliu. Byli ve velké výhodě, ale nebyli ani účastníky smlouvy milosti, ani netvořili zvláštní *duchovní* kategorii před Bohem. Teologie, která nevidí tyto skutečnosti, se plně nadržuje Písmu.

Všichni se shodnou na tom, že Izraeli byla zaslíbení evangelia kázána jako žádnému jinému národu. To mu však samo o sobě nedávalo žádné *duchovní postavení* před Bohem. Nesmíme zaměňovat *výsady*, které měl Izrael na rozdíl od všech ostatních ná-

rodů, se skutečným *držením* slíbených věcí, které většina Izraelců nikdy neměla. To ale proto, že odmítl evangelium (Žd 4:3) a spoléhal na své výsady, bude na tom Izrael na věčnosti hůře než pohané (Mt 11:20-24), i když je opravdu Abrahamovým (tělesným) potomstvem a byl obřezán na znamení smlouvy. Takto argumentuje Pavel v listu Římanům 2:17-3:3, kde k popisu toho, jak je na tom Izrael před Bohem, záměrně používá slovo *výhoda* (takto NBK, jiné české překlady „navíc“, „více“) namísto slova, které by označovalo *postavení*. Pavel ukazuje, že člověk může být žid, znát Zákon a dokonce být na znamení smlouvy obřezán, ale ani to, ani ono, ani všechno dohromady mu nedává zvláštní duchovní postavení ani ho to nezařazuje do zvláštní duchovní kategorie před Bohem. Pořád může být stejně ztracený jako nevědomý pohan. Pavlovi oponenti se logicky zeptají: „Co má tedy žid navíc?“ (Ř 3:1). A Pavel ve své odpovědi (Ř 3:2) vůbec nemluví o postavení nebo o zvláštní duchovní kategorii, ale o výsadách a příležitostech.

◆ Jakou má tedy Žid *výhodu*? A jaký je užitek obřizky? Veliký v každém ohledu! Předně ovšem *ten*, že *jim* byla svěřena Boží slova. (Římanům 3:1-2, NBK)

Žid měl velké *výhody*, ale neměl žádné zvláštní duchovní postavení před Bohem. Jeho velké výhody spočívaly především v tom, že mu byla jasně kázána jak smlouva zákona (který ho měl usvědčit z hříchu), tak zaslíbení evangelia (které ho mělo spasit). Pohané neměli ani jedno (Ef 2:11-13).

Podobně tělesné děti dnešních věřících mají velkou výhodu v tom, že jsou vyučovány evangeliu, ale to neznamená, že jsou Abrahamovým duchovním potomstvem a spoludědici podle zaslíbení. Dítě věřících rodičů není ve zvláštním *duchovním* postavení o nic víc než obřezaný Izmael nebo Ezau. V duchovním stavu tělesných dětí věřících rodičů a tělesných dětí nevěřících

12 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

rodičů není v podstatě žádný rozdíl. Bez svrchovaného oživujícího působení Ducha svatého jsou jedny právě tak ztracené jako druhé. V dnešních „rodinách smlouvy“ často přicházejí na svět „Ezauové“ i „Jákovové“, právě tak, jako se praotci Abrahamovi narodila do rodiny smlouvy tato dvojčata. Tak jako v případě Ezaua a Jákoba je jedno „dítě smlouvy“ milováno a oživeno, zatímco druhé „dítě smlouvy“ je nenáviděno a zavrženo. Ezau, nevyvolené „dítě smlouvy“, měl velké výsady, jaké dítě, které se narodilo „mimo smlouvu“ někde v Kaldejském Uru, nemělo. Nicméně obě tyto děti jsou *od přirozenosti* „děťmi hněvu“ (Ef 2:3, NBK), a kdyby nebylo milosti svrchovaného vyvolení, byly by obě stejně ztracené. Je zásadní, abychom si všimli, že když chce Bůh vysvětlit svrchované vyvolení, neporovnává děti smlouvy (Jákoba a Ezaua) s dětmi mimo smlouvu (s pohany); porovnává dvě čistokrevné děti smlouvy jménem Jákob a Ezau.

Musíme mít na paměti, že Ezau a Jákob byli synové Izáka a narodili se jako dvojčata. Oba měli výsadu nebo příležitost slyšet evangelium (Ř 3:1-3), jakou pohané neměli. Právě tak platí, že děti věřících rodičů (a Ezauovi rodiče byli věřící) mají výsady, jaké děti, které se narodí v nekřesťanských rodinách, nemají. Nicméně Ezau, podobně jako mnoho dětí, které se narodí v dnešních křesťanských rodinách, nebyl započten mezi Boží vyvolené. Bůh s Ezauem neuzavřel svou smlouvu, i když s Jákobem, jeho dvojčetem, ji uzavřel. Podobně Bůh neuzavře svou smlouvu spásné milosti s kterýmkoli dítětem jen proto, že se narodí v křesťanské rodině, nebo proto, že je pokřtěno. Nemůžeme svrchované Boží vyvolení ztotožňovat s tělesným narozením v křesťanské rodině, aniž bychom zároveň popřeli Boží svrchovanost v milosti vyvolení. Právě této chyby se často dopouštějí pedobaptisté.

Musíme si prostě uvědomit, že tělesný původ nemůže nikdy, v žádné

dispenzaci, nikoho učinit Abrahamovým duchovním potomkem čili *spoludědicem zaslíbení*. Každé dítě, které přijde na tento svět, má před Bohem stejné duchovní postavení – *vinen*; každý od narození propadl Božímu soudu (Ef 2:3)² a potřebuje být osobně spasen. Pokud jde o duchovní postavení dítěte před Bohem, platilo totéž i v Izraeli.

Jakékoli vzájemně jednoznačné přirovnávání nebo ztotožňování Izraele jako fyzického *národa* s církví jako fyzickou institucí bude vždy právě tak mylné jako ztotožňování nevěřícího etnického žida se skutečným věřícím. Izrael jako národ je *předobrazem* církve nové smlouvy ve stejném smyslu, v jakém je každý jednotlivý Izraelita, který opustil Egypt při „vykoupení“ v Exodu předobrazem spaseného věřícího; ale v žádném smyslu nelze žádný z těchto předobrazů ztotožňovat nebo jednoznačně srovnávat se skutečností, jejímž předobrazem je. *Celý izraelský národ* byl vykoupen *fyzicky*, ale jen malá hrstka jedinců byla vykoupena *duchovně*. (Srovnej Žd 3:16-4:3, 1K 10:1-13 a Nu 14:22-35. Pokud byl Izrael církví, potom je podle těchto veršů naprostá většina prvních „členů církve“ v pekle.)

Když je řeč o izraelském národě, lze označení „vykoupený Boží lid“ použít jen ve fyzickém, nikdy ne v duchovním smyslu. Novozákonní učení a zkušenost není možno stavět na obrazech ze Starého zákona. Toto by Bůh nikdy nemohl říct o nikom, kdo je duchovně vykoupen:

◆ Na vlastní oči jste viděli, co učinil Hospodin v egyptské zemi faraónovi a všem jeho služebníkům i celé jeho zemi, na vlastní oči jsi viděl veliké zkoušky, znamení a ony veliké zázraky. Ale Hospodin vám nedal **srdce, aby chápalo**, ani **oči, aby viděly**, ani **uši, aby slyšely**, až do tohoto dne. (5. Mojžíšova 29:1-3)

Když se na hoře Sínaj stal Izrael odděleným národem, nebylo to v žádném smyslu založení „Kristova těla“. Bůh

2. KAPITOLA 13

sám o tomto národu řekl, že je to *zlá* pospolitosť (Nu 14:27,35), která ho nikdy nepoznala spásnou vírou (Dt 29:4). Jak si povíme později, tělo Kristovo je nové stvoření, které vzniklo osobním příchodem Ducha svatého v den letnic. Kristova církev neznamena prostě připojení pohanů k „židovské církvi“; je to skutečný „nový člověk“ (Ef 2:11-22), naprosto „nové stvoření“ (2K 5:17). Kristova církev není ani vsuvka mezi předpokládaným „dočasným odsunutím Izraele a Božím jednáním s Izraelem v budoucnosti“. Církev jako Kristovo tělo je naplněním Božího cíle vykoupení, jak je prorokováno v 1. Mojžíšově 3:15.

Když teolog smlouvy řekne, že „není možné, aby smlouva na Sínaji byla právně závazná smlouva, protože byla uzavřena s *vykoupeným* lidem,“ míchá dohromady jablka s hruškami, a když dispenzacionalista považuje Izrael na poušti za „spaseny, ale ne vítězný,“ míchá hrušky se švestkami. Oba systémy totiž kladou rovnítko mezi *fyzické vykoupení a duchovní spasení*.

Účelem vyhlášení zákona smlouvou na Sínaji byla nejvyšší milost, ale *v samotné smlouvě žádná milost nebyla*. Musíme mít na paměti, že nebyla dána znovuzrozeným a ospravedlněným věřícím, aby jim „pomohla v posvěcování“. Tito lidé většinou nebyli *znovuzrození*. Smlouvou byl celému pokolení slepých a vzpurných hříšníků uvalen na svědomí zákon, aby je usvědčil z nevíry a vzal jim naději, že jim pomůže jejich vlastní spravedlnost! Tato smlouva sloužila milostí jen potud, pokud v Izraelcově srdci vzbudila vědomí hříchu a duchovní smrti a vedla ho k víře ve smlouvu evangelia, danou Abrahamovi.

Pavel výslovně říká, že zákon, vyhlášený ve smlouvě na Sínaji, byl určen ke *službě smrti*. Smlouvu vytesanou „do kamene“ (desatero přikázání) Bůh vytvořil úmyslně proto, aby lidem, o nichž mluví 5. Mojžíšova 29:4 a Židům 3:18-4:2, sloužila smrtí (2K 3:6-9, Ř 7:9,10). Tito vzbouřenci nepotřebovali

pravidla pro posvěcování, potřebovali smlouvu se zákonem, aby zabila jejich nadutost a pýchu – a Bůh jim ve své *milosti* dal *právně závaznou smlouvu*, aby vykonala právě toto zabíjení. Nezaměňujme milost jako *účel* (vydání právně závazné smlouvy, aby usvědčovala ztracené hříšníky) s *povahou* smlouvy, v níž je vyhlášen zákon, který vykonává vlastní usvědčování. A podobně se nepokoušejme používat nástroj, který Bůh výslovně učinil nástrojem smrti, jako hlavní nástroj, který má dnešního věřícího v jeho svědomí vést ke svatému životu.

Teolog smlouvy prostě nemůže přijmout, že bible zřetelně rozlišuje mezi milostí jako účelem smlouvy a milostí jako podstatou smlouvy, a přitom se udržet v mezích svého teologického systému. Podle jeho teologie musí být smlouva zákona na Sínaji „smlouvou milosti“. A netrvá na tom proto, že by Písmo jakkoli tvrdilo, že smlouva na Sínaji byla smlouvou milosti, ale výhradně na tom základě, že systém teologie smlouvy nepřipouští po verši 1. Mojžíšova 3:15 žádnou další právně závaznou smlouvu. Tím by se celá teorie „jediné smlouvy vykonávané dvěma způsoby“ zhroutil.

Připouštíme, že právně závazná smlouva na Sínaji sloužila či přispívala naplnění účelu Božího plánu spasení z milosti; to však v žádném případě nezpochybňuje tu zřejmou skutečnost, že smlouva na Sínaji byla smlouvou skutků. Ve skutečnosti by ani nemohla provést ono „zabíjení“, které bylo nutnou přípravou pro milost, kdyby nebyla oprávněna odsoudit k smrti; a to nebyla, pokud neměla postavení a platnost skutečné právně závazné smlouvy.³

Pokud správně pochopíme následující prohlášení, pomůže nám zorientovat se v řadě nejasností: **Izraelský národ nebyl „Kristovým tělem“, i když Kristovo tělo skutečně je právým „Božím Izraelem“.**

Teologie smlouvy se nemůže smířit s první částí a dispenzacionalismus

14 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

nemůže připustit druhou část. Základní předpoklady teologie smlouvy vyžadují, aby byl Izrael totéž, co církev, a aby byl účastníkem stejné smlouvy jako církev; a to jediné, na čem musí trvat dispenzacionalista, je, že církev byla, je a vždy bude něco úplně jiného než Izrael, což vylučuje, že by Izrael a církev mohly být účastníky téže smlouvy nebo dědici stejných zaslíbení. To, co je pro jeden systém životně důležité, je v druhém pod klatbou.

Dispenzacionalismus není schopen v žádném smyslu ztotožnit církev s Izraelem, a teologie smlouvy je od sebe nedokáže oddělit. Dispenzacionalismus nevidí, že církev je pravý Boží Izrael a že je naplněním zaslíbení, která dal Bůh Abrahamovi a praotcům, a teologie smlouvy nevidí, že církev *coby Kristovo tělo* ve vnímatelné skutečnosti neexistovala, ba ani existovat nemohla, dokud v den letnic osobně nepřišel Duch svatý. Dispenzacionalismus trvá na tom, že pro Izrael a pro církev jsou určena naprosto rozdílná zaslíbení a zcela jiná budoucnost (pro Izrael pozemská a pro církev nebeská), zatímco teologie smlouvy opakuje, že Izrael i Kristovo tělo jsou si rovny jako „jedna (táž) vykoupená církev v jedné (v téže) ‚smlouvě milosti‘, podřízená jedněm (týmž) ‚pravidlům jednání‘.“

Dispenzacionalismus vráží mezi Starý a Nový zákon klín tak, že obě poloviny do sebe už nikdy nemohou zapadnout jako konkrétní *slib* (ve Starém zákoně) a příslušné *naplnění* (v Novém zákoně); a teologie smlouvy prakticky zjednodušuje celou bibli, po Adamově pádu, na jedinou smlouvu, v níž není žádný skutečný nebo zásadní rozdíl mezi starou smlouvou a novou smlouvou ani mezi Izraelem a církví.

Nikdy neporozumíme ani biblické historii vykoupení, ani vztahu mezi dvěma hlavními smlouvami v Písmu (Žd 8:6-13; 2K 3:6-18; Ga 4:21-31), dokud nepochopíme, jak pravdivý je předchozí odstavec a jaké jsou jeho důsledky. Jen málo lidí si uvědomuje, že ani o před-

pokládané „smlouvě skutků“, uzavřené s Adamem před pádem, ani o předpokládané „smlouvě milosti“, uzavřené s Adamem po pádu, se nezmiňuje *ani jediný oddíl Písma*. Tyto smlouvy nejsou *biblické smlouvy*,⁴ které by vyplývaly z bible samotné, ale *teologické smlouvy*, které musí být *logicky odvozeny* z teologického systému. Ti, kdo trvají na tom, že budou používat tyto dvě teologické smlouvy, musí, nemají-li se dostat do rozporu se svým vlastním systémem, buď opomíjet nebo popírat existenci i teologické důsledky dvou biblických smluv (stará smlouva na Sínaji a nová smlouva, která ji nahrazuje), jež jsou jak ve Starém, tak v Novém zákoně neustále stavěny do protikladu. Jakmile biblicky pochopíme vzájemný vztah Izraele a Kristova těla, sotva budeme moci přijmout systém teologie smlouvy nebo dispenzacionalismu.

Teologie smlouvy trvá na tom, že Izrael je rovnocenný s církví, a zcela ztrácí skutečnou *novost* nové smlouvy a její roli ve svědomí věřícího. Dispenzacionalismus na druhou stranu přehlíží, že církev je skutečným naplněním Božích slibů daných praotcům, a zcela ztrácí jednotu Písma i Božího cíle – vykoupení. Oba tyto pohledy odmítáme, protože jsou založeny na nedostatečném pochopení jednoty Písma ve vztahu ke skutečnému Abrahamovu potomku (Kristu) a k Božím věčným zámeru vykoupení jeho jediného lidu (věřících všech dob).

Čtyři rozdílná Abrahamova potomstva

V několika příštích kapitolách uvedeme biblické důkazy pro čtyři různá Abrahamova potomstva. V jistém ohledu bychom měli začít čtvrtým, *jedinečným potomstvím*, protože *Kristus* je bezpochyby ze všech čtyř nejdůležitější. Nicméně se domnívám, že ze studijních důvodů je nejlepší toto pořadí:

Začneme *přirozeným potomstvím*. To je jednoduché a očividné, ale obvykle je zcela přehlíženo. Když se v deba-

2. KAPITOLA 15

tě o „zaslíbení, daném Abrahamovi a jeho potomstvu“ začne mluvit o jednoznačném zaslíbení, daném Izmaelovi, pomůže to vyjasnit některé otázky a vyhnout se určitému nepřesnému uvažování. Totéž platí o Ezaui.

Potom stručně probereme *duchovní potomstvo*. Vzhledem k tomu, že spisy Nového zákona mluví tak jasně, panuje v této otázce téměř naprostá shoda.

Pak se budeme věnovat *jedinečnému potomstvu*, Kristu. Moji dispenzační bratři a sestry místy s tímto textem, zvláště s pojednáním o „Davidovu potomku“, nebudou souhlasit – z pochopitelných důvodů. Domnívám se, že Nový zákon jasně učí, že davidovská smlouva byla naplněna Kristovým vzkříšením a nanebevstoupením (Sk 2:22-36). Davidův trůn pevně stojí už nyní, nečeká na to, že bude zbudován až někdy v budoucnu. Můj názor popírá některé ze základních principů dispensacionismu. Názorně to ukáže citát Johna Walvoorda (zvýraznění textu pochází ode mne):

Davidovská smlouva je nejdůležitější jako ujištění, že v tisíciletém království bude na zemi vládnout Kristus. Vzkříšený David bude vládnout pod Kristem jako kníže nad izraelským domem. ... Davidovská smlouva **není** naplněna Kristovou vládou na jeho nebeském trůnu. ... Jde spíše o **pozemské** království a o **pozemský** trůn (Matouš 25:31). Davidovská smlouva je tudíž **klíčem** k Božímu programu v prorocích, **kteří se teprve má naplnit**.⁵

Já osobně mám dojem, že Walvoordův *klíč* mnohem větší část Písma zamyká než odemyká.

Nakonec se podíváme na Izrael jako na *zvláštní přirozené potomstvo*. Velmi málo lidí považuje za nutné dát Izraeli takovéto označení. Izrael musíme vnímat jako Abrahamovo přirozené potomstvo i přesto, že *někteří* Izraelci byli skutečnými věřícími, a patřili tedy, díky své víře, k duchovnímu potomstvu. Izraelský národ nesmí být nikdy zamě-

ňován ani ztotožňován s církví – *Kristovým tělem*, ačkoli měl zvláštní smlouvou dané výsady. Moji bratři, kteří věří teologii smlouvy, zjistí, že naše názory se nejvíce rozcházejí v této části.

Teologové smlouvy jsou o tom, že jejich chápání smluv je životně důležité, přesvědčení právě tak jako Walvoord o svém názoru na davidovskou smlouvu. Walter Chantry píše:

Je téměř nemožné přilížit zdůrazňovat ústřední význam biblického učení o smlouvách. ... Teologie smlouvy je samým jádrem biblické pravdy. Ti, kdo se jí protíví, způsobí Kristově církvi velké škody.⁶

Jak je vidět, rozhodl jsem se postupovat od nejsnazšího k nejnáročnějšímu, od toho, na čem se všichni shodneme, k tomu, co dá naši mysli práci a v čem se musíme modlit za osvětlení a za objektivitu.

(1) Základním důvodem pro to, aby Bůh s Izraelem jednal, však byla role, kterou tomuto národu přidělil ve svém vlastním plánu vykoupení. Nesmíme si představovat, že záleželo jenom na „tělesném rodkmenu“ (2. Mojžíšova 7:6-12; 8:19; 9:3-6; 10:12-15), a přehlížet souvislost s Božím konečným cílem, totiž spasením jeho vyvolených.

(2) Tento oddíl (Efezským 2:3) mluví o Božím hněvu nad naší přirozeností. Pavel mluví právě tak o sobě, jako o vyvolených pohanec. To, že Bůh vyvolené miluje odvěkou láskou, nás samo o sobě nezabaví Božího hněvu, dokud nejsme přivedeni k tomu, abychom osobně uvěřili Kristu. Pokud dítěti nemůže dát křest novou přirozenost, zůstává dítětem Božího hněvu, dokud neuvěří evangelium.

(3) Souhlasíme s mnohými puritány, kteří říkali: „Zákon byl služkou evangelia. Byl stříbrnou jehlou, která připravila otvor pro zlatou nit evangelia.“ Trváme však na tom, že zákon by to nezbytné usvědčování nemohl vykonat, kdyby ve svědomí nepůsobil plnou vahou právně závazné smlouvy.

(4) Pěkný přehled hlavních smluv v bibli lze najít v *The NIV Study Bible*, Zondervan Bible Publishers, Grand Rapids, 1985, strana 19.

(5) Lewis Sperry Chafer: *Major Bible Themes* (Nejvýznamnější biblická témata), revidoval John F. Walvoord, Zondervan Publishing House, Grand Rapids, 1974, strana 145.

(6) Walter Chantry: *The Two Covenants, Covenant of Works and Covenant of Grace* (Dvě smlouvy: smlouva skutků a smlouva milosti), vydala Grace Baptist Church, Carlisle, Pennsylvania, str. 1, 8.

16 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

3. Abrahamovo přirozené potomstvo

Všichni Abrahamovi tělesní potomci opravdu jsou v přirozeném smyslu „Abrahamovým potomstvem“. Na tuto skutečnost bychom neměli zapomínat v žádné diskuzi o „Abrahamově potomstvu“. Všichni nejspíš víme, že je to pravda, ale při diskuzích to vypadá, že si neuvědomujeme, jak je významná. Izmael, Izák, Ezau i Jákob byli jeden jako druhý skutečnými Abrahamovými tělesnými potomky. Musíme mít na paměti, že všichni tito potomci dostali téměř všechna zaslíbení, která dostal sám Abraham.

Izmael – skutečný Abrahamův syn

Izmael byl na znamení smlouvy obřezán téhož dne jako jeho otec Abraham, protože byl skutečně Abrahamovým synem.

- ◆ Abraham i **jeho syn Izmael** byli obřezáni v týž den.

(1. Mojžíšova 17:26)

V 1. Mojžíšově 17:23 Duch svatý pečlivě odlišuje Izmaela jako skutečného syna od otroků a služebníků z Abrahamovy domácnosti. Jak bylo řečeno dříve, seznam toho, co bylo v 1. Mojžíšově 17:20 slíbeno Izmaelovi, se nápadně podobá seznamu toho, co bylo slíbeno Abrahamovi v 1. Mojžíšově 17:6. Naplnění slibu, že se Izmael stane „velkým národem“, bylo založeno na skutečnosti, že byl skutečně „Abrahamovým potomkem“.

- ◆ Učiním však národ i ze syna otrokyne [z *Izmaela*], **neboť také on je tvým potomkem.**

(1. Mojžíšova 21:13)

Jakýkoli pohled na „požehnání zaslíbená Abrahamovu potomstvu“, a zvláště na slib, že se stane velkým národem, který výše uvedené skutečnosti ohledně toho, že Izmael je opravdu Abrahamovým potomkem, pomíjí, musí být nutně velmi povrchní. Protože byl Izmael Abrahamovým potomkem, byl *požeh-*

nán, byl *rozplozen*, stal se *velkým národem*, zplodil *knížata* a byl *obřezán na znamení smlouvy*. Nicméně v žádném smyslu nebyl *pod milostí*. V teologii smlouvy by měl být označen za dítě smlouvy i přesto, že se obřízkou účastníkem žádné smlouvy milosti nestal.

Ezau – skutečný Abrahamův potomek

Ezau obdržel mnohem více zvláštních požehnutí než Izmael, ale přesto byl pouze jedním z Abrahamových přirozených potomků. Ezau byl obřezán na znamení smlouvy, ale stejně jako Izmael ani on nikdy nebyl účastníkem smlouvy milosti.

Ezau byl Abrahamův vnuk a dvojče Jákoba (Izraele). Ezau byl Abrahamovým potomkem právě tak jako Jákob. Podle teologie smlouvy byl Ezau rovněž označen a zpečetěn ve smlouvě milosti, protože byl tělesným potomkem věřícího Izáka. Jako skutečné dítě smlouvy by měl Ezau dostat každé jednotlivé zaslíbení smlouvy stejně, jako jeho bratr Jákob, ale Písmo výslovně říká něco jiného (Ř 9:13).

Bůh Ezauovi věnoval zemi právě tak jako Jákobovi. A nejen to: později Bůh Izraelcům zakázal, aby se Ezauovu zemi pokoušeli dobýt.

- ◆ Nedrážděte je, neboť z jejich země vám nedám ani šlépěj půdy. Pohoří Seír jsem dal do vlastnictví Ezauovi. (5. Mojžíšova 2:5)

Tato země byla Ezauovi dána, protože byl Abrahamovým potomkem (Joz 24:1-4). Jákob i Ezau dostali požehnání od svého věřícího otce Izáka (Žd 11:20).

Všechno, co bylo zatím řečeno, platí pro Ezaua právě tak jako pro Jákoba prostě proto, že Ezau byl skutečným Abrahamovým potomkem právě tak jako jeho dvojče Jákob. Kdyby měli teologové všech různých škol tyto zřejmé skutečnosti před očima, kdykoli mluví o Božím slibu Abrahamovi a jeho potomstvu, vyhnuli by se nebiblickým tvrzením.

Jákob (Izrael) – skutečný Abrahamův potomek

Nemusíme ztrácet čas dokazováním, že Jákob (Izrael) byl také Abrahamovým přirozeným potomkem. Jákob skutečně byl Abrahamovým přirozeným potomkem; byl ale velmi *zvláštním* přirozeným potomkem. V jistém smyslu jsou všechny děti Izraele Abrahamovými přirozenými potomky přesně tak jako Ezau, ale v jiném smyslu jsou „*zvláštními* přirozenými potomky“, protože jsou syny Jákoba, a tudíž se na ně vztahují zvláštní zaslíbení smlouvy. Bůh dal Jákobovi zaslíbení, která jeho bratru Ezauovi nedal, i když byli oba Abrahamovými přirozenými vnuky.

Na tomto místě by bylo logické přejít k izraelskému národu a zabývat se jím jako Abrahamovým zvláštním přirozeným potomstvem. Nicméně vzhledem k tomu, že vztah mezi tělesným izraelským národem a církví je kořenem problému v teologii smlouvy i v dispensacionalismu a že tvoří podstatnou část této knihy, budeme se mu věnovat až nakonec. Nyní si probereme biblický základ pro Abrahamovo duchovní potomstvo.

4. Abrahamovo duchovní potomstvo

Abrahamovým duchovním potomstvem jsou *všichni skuteční věřící všech dob*. Nad tímto potomstvem nemusíme trávit mnoho času, protože na tom, že skutečným Abrahamovým duchovním potomstvem jsou věřící všech dob, se v zásadě shodnou prakticky všichni. Nový zákon téměř vylučuje možnost tuto pravdu přehlédnout, zvláště, když si člověk uvědomí, že následující slova byla určena pohanům, kteří v žádném smyslu nemohli od Abrahama pocházet tělesně:

- ◆ Jste-li Kristovi, jste **potomstvo Abrahamovo** a dědicové toho, co Bůh zaslíbil. (Galatským 3:29)

Scofield Reference Bible uvádí, že jedním z naplnění abrahamovské smlouvy je toto:

(l) ... Naplněno ... (b) V duchovním potomstvu – „Pohled' na nebe ...

Tak tomu bude s tvým potomstvem“ (J 8:39; Ř 4:16-17; 9:7-8; Ga 3:6-7,29), totiž všichni lidé víry, ať židé či pohané.¹

Nepřijímám Scofieldovu typologii „hvězdy = *nebeské* potomstvo“ (totiž církev, duchovní potomstvo) a „písek = *pozemské* potomstvo“ (totiž Izrael, zvláštní přirozené potomstvo), ale uvedená citace správně konstatuje, že „všichni lidé víry, ať židé či pohané“ jsou Abrahamovým duchovním potomstvem.

Abrahamovo duchovní potomstvo je trojjediné: vyvolení z milosti (Ř 9:23-26; 11:5), spasení všech věků (Ga 3:24-29), nevěsta Kristova (Zj 21:1-3; 9-14).

Zjevení 21:3 představuje Boží duchovní cíl od věčnosti. Ten byl podstatou Božího zaslíbení, daného Abrahamovi a izraelskému národu, a je podstatou jeho jednání s církví. Není pochyb, že hlas z nebe v následujícím verši vyhláší, že se konečně naplnil Boží odvěký záměr vykoupit jeho jediný vyvolený lid:

- ◆ A slyšel jsem veliký hlas od trůnu: „Hle, příbytek Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a **oni budou jeho lid**; on sám, **jejich Bůh**, bude **s nimi** ...“ (Zjevení 21:3)

Teologie smlouvy vidí, jak je tato fráze významná, když ji používá Starý zákon. Není pochyb, že slib, daný ve Zjevení 21:3 je jádrem zaslíbení evangelia, které je prorokováno ve Starém zákoně. Nicméně jak dispensacionalismus, tak teologie smlouvy nesprávně chápou důsledky této fráze. Dispensacionalisté nevidí, že skutečným stánkem či „příbytkem“ Božím, předpověděným a prorokovaným ve Starém zákoně, je církev. V jejich teologickém systému nelze církev pokládat za pravý Boží Izrael, na němž se naplňují zaslíbení smlouvy, daná Abrahamovi. To, jak zásadně

18 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

trvají na „přirozeném“ výkladu určitých věcí, které novozákonní apoštolové vykládají v duchovním smyslu, jim znemožňuje těmto částem Nového zákona porozumět.

Avšak i teolog smlouvy se mýlí cílem, jenže v opačném směru. Chybuje, když nezdůrazňuje, že izraelský národ nikdy nenaplnil Boží záměr v jeho pravém duchovním smyslu. Izrael se nikdy v žádném smyslu nestal skutečným duchovním nebo věčným Božím lidem. Nikdy ve skutečnosti nebyli „svatým národem“ ani *pravým* „Božím lidem“. Jestli byl Bůh skutečně Bohem Izraele v tom smyslu, v jakém je Bohem církve, proč potom Izrael jako národ odvrhl? Může někdy udělat s Kristovým tělem totéž, co udělal s izraelským národem? Právě tuhle otázku řeší Pavel v Římanům 9-11.

Je pravda, že Bůh byl Bohem Izraele jakožto národa, ale tento vztah byl čistě podmíněný. Bůh skutečně přebýval mezi nimi, a to způsobem, jakým nepřebýval uprostřed žádného jiného národa, ale v žádném smyslu nebyli Božím chrámem tak, jako jím je dnešní církev. Izrael byl jeho zvláštní národ mezi všemi národy země, ale tento vztah nebyl spásným duchovním vztahem ani nebyl založen na žádné „věčné smlouvě milosti“. To, jak Bůh přebýval mezi Izraelci ve svatostánku, a to, jak přebývá dnes v jednotlivých věřících jako v *pravém svatostánku*, jsou dvě *naprosto různé* věci. Výjimečnost vztahu mezi Bohem a izraelským národem spočívala v právně závazné smlouvě, uzavřené na Sínaji, a tento výjimečný smluvní vztah Bůh nakonec zrušil, protože Izrael smlouvu neustále porušoval.

Opakují: Bůh – podle vlastního svrchovaného rozhodnutí – nemůže s Kristovým tělem mluvit a jednat tak, jak mluvil a jednal s izraelským národem. Mohl by Bůh Izrael vykoupit Kristovou smrtí, uzavřít s ním smlouvu, zpečetit ji Kristovou krví (1K 11:24-26), a potom ho zahrnout? Jestli byl Izrael účastníkem stejné smlouvy jako církev, jak si

můžeme být jisti, že Bůh nezavrhne církev? Jak to, že církví Bůh zaručuje věčnou jistotu, a Izraeli ne, když je Izrael *vykoupen* právě tak jako církev a když Bůh s oběma uzavřel stejnou smlouvu? Biblická odpověď na tyto otázky je prostá. Kristova těla se Bůh nikdy nemůže zřít, protože s ním uzavřel *novou* a lepší smlouvu jinou, než byla stará smlouva, kterou uzavřel s Izraelem.

Nová smlouva, kterou byla založena církev jako Kristovo tělo, *zaručuje*, že každý závazek smlouvy bude splněn Ručitelem (Žd 7:22) a že moc zaslíbeného Ducha svatého povede v osobní zkušenosti každého člena skutečného společenství nové smlouvy k poslušnosti (Žd 8:10-11; Ř 8:1-4). Stará smlouva izraelskému národu tyto záruky nikdy neslibovala prostě proto, že to byla právně závazná smlouva založená na skutcích. Izrael, jako celek, nikdy nebyl „vykoupenou církví ve smlouvě milosti“, a proto nemohl být ani skutečným Abrahamovým duchovním potomstvem.

Veliké -li

Teologové smlouvy ignorují jedno veliké *-li* ve 2. Mojžíšově 19:5 a pak budují celé své stanovisko na prohlášení „plném milosti“ ve 2. Mojžíšově 19:4 a 20:2. Podívejme se, co Boží slovo skutečně říká:

- ◆ Bůh vyhlásil všechna tato přikázání: „Já jsem Hospodin, tvůj Bůh; já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví. ...“ (2. Mojžíšova 20:1,2)
- ◆ Vy sami jste viděli, co jsem učinil Egyptu. Nesl jsem vás na orlích křídlech a přivedl vás k sobě. (2. Mojžíšova 19:4)
- ◆ Nyní tedy, **budete-li** mě skutečně poslouchat a **dodržovat mou smlouvu**, **budete** mi zvláštním vlastnictvím jako žádný jiný lid, třebaže má je celá země. **Budete** mi královstvím kněží, pronárodem svatým. (2. Mojžíšova 19:5,6)

Proč teologové smlouvy přehlížejí to veliké *-li* ve 2. Mojžíšově 19:5 a uhýbají před zřejmou skutečností, že Bůh na Sínaji s izraelským národem uzavřel právně závaznou a podmíněčnou smlouvu? Copak Bůh nedokáže říct to, co má skutečně na mysli?

K této pasáži se ještě vrátíme, abychom ji porovnali s textem 1. listu Petrova 2:5-11 a ukázali si, že „královstvím kněží, pronárodem svatým“ je pravá církev a že Izrael jím *nikdy nebyl* prostě proto, že *nikdy nedodržel právně závaznou smlouvu*, na jejímž základě byla tato pozeňání slíbena. Pozeňání z 2. Mojžíšovy 19:4,5 jsou zřejmě závislá na tom, zda bude Izrael poslouchat čili dodržovat smlouvu – totiž desatero a celý příslušný systém zákonů a obřadů. A právě tato pozeňání dostala dědicstvím církev, protože náš Ručitel se narodil a žil pod zákonem (Ga 4:4,5), protože bezchybně splnil všechny jeho požadavky a získal tak zaslíbenou spravedlnost (Žd 7:22) a protože pak zemřel pod jeho prokletím (Ga 3:13).

Opakují: není pochyb, že Bůh Izraeli prokázal nevýslovnou *milost*, když ho *fyzicky* vykoupil, „přivedl k sobě“ a navázal s ním *jako s národem* výjimečný vztah; to však nesmíme zaměňovat s účinným povoláním a s ospravedlněním. Musíme mít na paměti, že většina těchto „vykoupených“ skončila v pekle, protože odmítli evangelium. Klasickou ukázkou stejného principu jsou Spojené státy. Žádné zemi dnešního světa se od Boha nedostalo takových výsad a pozeňání jako nám. Přesto nejsme účastníky „smlouvy milosti“ ani nestojíme mimo dosah Božího soudu, a ani nám to nezajišťuje jednu jedinou výsadu evangelia.

Jak už jsme zmínili, Bůh skutečně výjimečným způsobem „přebýval uprostřed“ izraelského národa, ale opět: nepřebýval zde tím *osobním* či *duchovním* způsobem, jakým přebývá v každém dnešním věřícím. Bůh „uprostřed“ Izraele nepřebýval ve stejném smyslu, v jakém od letnic, kdy osobně přišel

Duch svatý, přebývá v jednotlivých věřících. Izrael nikdy nebyl „Božím chrámem“ v tom smyslu, v jakém je církev výslovně prohlášena za jeho chrám. Cíl, o němž mluví Zjevení 21:3, Izrael nikdy nenaplnil a ani nemohl, dokud chrámová opona visela na svém místě.

Musíme si uvědomit, že všechna slova jako například *vyvolený, milovaný, vykoupený* nebo *syn* mají jako popis Božího vztahu k izraelskému národu zcela jiný náboj než jako popis Božího vztahu k církvi. Nesmíme zaměňovat duchovní s přirozeným. Nesmíme *předobraz* považovat za *skutečnost*.

Jeden z nejnápadnějších vnitřních sporů jak v dispenzacionalismu, tak v teologii smlouvy pramení z přehlížení této zřejmé pravdy. Slova „Bůh bude jejich Bohem“ nelze nikdy použít ve smyslu vykopení o žádném národu ani jednotlivci, kterého Bůh zavrhl; a Izrael, pokud jde o jeho postavení zvláštního národa, byl zavržen (Matouš 21:33-46),² podobně jako mnohé pokřtěné děti zbožných rodičů zahynuly v pekle. Když tatáž slova Nový zákon používá v duchovním smyslu, znamenají naprostou věčnou jistotu. Izrael byl skutečně *povolán* z Egypta Boží milostí a mocí, ale slovo *povolán* zde nemá stejný význam jako v Římanům 1:7. Každý jednotlivý Izraelec byl vykoupen krví z egyptského otroctví, ale většina z nich zahynula ve své nevíře. Vykoupení krví ve 2. Mojžíšově 12 není totéž, co vykoupení krví v Efezským 1:7. Jedno je předobraz a druhé skutečnost – tak, jako i Izrael je předobraz a církev skutečnost.

Dispenzacionalismus i teologie smlouvy na tuto pravdu neustále zapominají a zaměňují jablka s hruškami. Používají předobrazy, jako by tou věcí, kterou představují, skutečně byly. Na předpokladu, že Izrael na poušti byl vykoupeným lidem, buduje dispenzacionalismus doktrínu „tělesných věřících“. Protože „ve víře“ skropili veřeje krví, byli skutečně „spaseni“. Jinými slovy: měli dost víry na to, aby byli „vy-

20 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

koupení“, ale ne na to, aby žili „vítězný život“. Dispenzacionalistický pohled říká:

Kádeš-barnea má vzhledem k nevíře, kterou tam Izrael projevil, a k tomu, jak o ní Bůh mluví (Nu 14:22-38; Dt 1:19-40; 1K 10:1-5), mimořádný duchovní význam. Měli víru na to, aby prolili krev smíření (Ex 12:28) a aby vyšli z Egypta (ze světa), ale neměli víru na to, aby vstoupili do odpočinutí v kenaanské zemi. Proto, i když byli vykoupeni, byli Hospodinu po čtyřicet let na obtíž.³

Přesně stejné chyby se dopouští i teologie smlouvy. Zastánci tohoto systému naprosto odmítají zřejmou pravdu, že smlouva na Sinaji byla právně závazná smlouva, a to prostě proto, že není možné, aby Bůh postavil *vykoupený* lid do právně závazné smlouvy, a Izrael přece byl doopravdy vykoupený – a slovem *vykoupený* myslí teolog smlouvy *spasení*. Jedna skupina používá řeč předobrazů právě tak chybně jako ta druhá. Následující citát pochází z hojně užívaného komentáře k *Westminster Shorter Catechism (Kratší westminster-ský katechismus)*. Otázka 43 je věnována předmluvě k desateru. Udivuje mne, že tak inteligentní a zbožní lidé nevidí důsledky svého teologického systému.

Když Bůh vysvobodil svůj lid z egyptského otroctví, nebylo to proto, že by dodržovali desatero přikázání. Ne, napřed je vysvobodil a potom jim dal desatero. Nečekalo se tedy od nich, že se budou snažit dodržovat zákon, aby byli spaseni. Spíše se od nich čekalo, že to budou dělat, *protože už jsou spaseni*. A právě takto je to v životě křesťana.⁴

Pochybují, že by kterýkoli zastávce teologie smlouvy řekl: „Věřím, že každý jednotlivý Izraelec, který při exodu opustil Egypt, byl ospravedlněný věřící v Krista.“ Nicméně v jejich teologickém systému je nutné *uvažovat* o izraelském národě tak, jako by to byla pravda. Williamson obhájí klíčový bod

teologie a přitom o předobrazech uvažuje jako o absolutní skutečnosti. Ve své argumentaci staví *fyzické* spasení Izraele zcela na roveň *duchovnímu* spasení církve. Williamson by nikdy neřekl: „Zkušenost exodu je pro každého jednotlivého, zúčastněného Izraelce, tožná se skutečným ospravedlněním z víry.“ Nicméně ve svém teologickém systému tak o nich musí uvažovat. Je to jediný základ pro to, aby mohl popřít, že by mojžíšovská smlouva byla právně závazná smlouva skutků.

Jak už bylo řečeno, na toto téma si povíme více, až se budeme zabývat tím, kdo je skutečným naplněním „velkého národa“. Prozatím se pokouším jenom ukázat, že jak teologie smlouvy, tak dispenzacionalismus uvažují o Izraeli a jeho postavení před Bohem, jako kdyby byl národem ospravedlněných věřících, a ne pouze *předobrazem*. Výsledkem takového používání řeči předobrazů jsou nedorozumění a rozpory.

Boží cíl „přebývat uprostřed svého lidu“, jak ho vyjadřuje Zjevení 21:3, se za celou dobu, kdy Bůh jednal s Izraelem, nenaplnil. První projevy Boží bezprostřední přítomnosti zakoušeli jednotliví skuteční věřící ve staré smlouvě. Věřící v nové smlouvě tuto skutečnost zakouší lépe, díky tomu, že o letnicích osobně přišel Duch svatý, aby přebýval v každém z nás. Tento cíl však bude zcela naplněn až po druhém příchodu našeho Pána Ježíše Krista.

Zjevení Boží slávy v Písmu je postupné a vrcholí ve Zjevení 21, kdy je sláva Páně zcela odhalena ve městě, které nepotřebuje slunce ani měsíc. Spojení „Boží sláva“ označuje bezprostředně vnímanou Boží přítomnost.

1. Izrael Boží slávu poprvé zahlédl z dálky:

◆ Když mluvil Áron k celé pospolitosti Izraelců, obrátili se k poušti, a vtom se ukázala v oblaku **Hospodinova sláva**. (2. Mojžíšova 16:10)

2. Sláva Páně se zjevila na hoře, když byla dána smlouva zákona, ale Izrael se před ní musel třást strachem:

- ◆ A **Hospodinova sláva** přebývala na hoře Sínaji ... **Hospodinova sláva** se *jevila* pohledu Izraelců jako straující oheň na vrcholku hory. (2. Mojžíšova 24:16,17)

3. Bůh se Izraeli přiblížil ve stánku, kde „přebývala jeho sláva“. Bylo to však za oponou a do Boží přítomnosti mohl vstoupit a tuto slávu zakusit jen jediný muž, a to jen jednou do roka.

- ◆ Tu oblak zahalil stan setkávání a přibýtek naplnila **Hospodinova sláva**. (2. Mojžíšova 40:34)

4. Sláva Páně odešla z chrámu kvůli ohavnostem, které Izrael páchal (Ez 8:6; 9:4 a jiné).

5. Bůh se mnohem více přiblížil ve svém vtělení a „stanoval“ *uprostřed* nás v osobě svého Syna a my jsme viděli jeho slávu, ale jeho sláva byla opět skryta v těle. Proměnění na hoře je příkladem toho, jak sláva Kristova božství pronikla oponou jeho těla. Klasicky tuto pravdu vyjádřil apoštol Jan:

- ◆ A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme **jeho slávu**, slávu, **jakou má od Otce** jednorozený **Syn**, plný milosti a pravdy. (Jan 1:14)

6. Nyní Bůh osobně sídlí v *každém věřícím* v osobě Ducha svatého a my zakoušíme Boží slávu způsobem, který ještě překračuje zkušenost těch, kdo se s Kristem setkali, když žil na zemi. Přesto stále vidíme jen „jako v zrcadle, zastřeně“. Důsledky toho, že Duch přebývá v *nás*, rozvádí Pavel:

- ◆ A my všichni, spatřující s odhalenou tváří **Pánovu slávu** jako v zrcadle ... (2. Korintským 3:18, KMS)

7. Až Bůh dosáhne svého konečného cíle úplného vykoupení, až nás dokonale přijme, uvidíme ho tváří v tvář ve vsi jeho slávě, a div divoucí, „budeme mu podobní, protože ho uvidíme takového, **jaký je**“ (1J 3:2, KMS). Skutečnou naději ukazuje Zjevení:

- ◆ To město nepotřebuje ani slunce ani měsíc, aby mělo světlo: září nad ním **sláva Boží** a jeho světlem je Beránek. (Zjevení 21:23)

Žádný pohled na požehnání zaslíbená Abrahamovi a jeho potomstvu, který nezačíná ve Zjevení 13:8, u Krista jako Beránka zabitého podle Božího záměru od počátku světa (KR), a který nekončí ve Zjevení 21:3, kde jsou vykoupení všech věků shromážděni před Beránkův trůn, aby plně zakusili jeho slávu, ve skutečnosti nechápe biblickou historii a cíl Božího vykupitelského záměru a díla. Podobně každý pohled, který se snaží posunout uskutečnění tohoto cíle zpět do období Starého zákona za účelem zachování takzvané jednoty v jediné smlouvě milosti, narušuje skutečnou jednotu Písma, která spočívá na Ježíši Kristu, skutečném Abrahamovu Potomku.

(1) The First Scofield Reference Bible, ed.: C. I. Scofield, Barbour and Company, Inc., Westwood, New Jersey, 1986, strana 25.

(2) Musíme odlišovat Izrael jako fyzický národ, který jakožto národ obdržel zvláštní smlouvy, od Izraele jako lidu „milovaného pro své otce“ (a kvůli Otcí). Zdá se, že 11. kapitola listu Římanům ponechává velký prostor pro to, aby v posledních dnech mezi židy nastalo probuzení k víře v evangelium.

(3) Scofield Reference Bible, strana 185.

(4) G. I. Williamson: The Shorter Catechism Volume II: Questions 39-107, Presbyterian and Reformed Publishing Co., Nutley, New Jersey, 1970, strana 8.

5. Abrahamovo jedinečné potomstvo – Kristus (1. část)

Nyní si ukážeme biblické podklady pro Abrahamovo *jedinečné* potomstvo. Nejenže je Kristus tím nejdůležitějším ze čtyř Abrahamových potomstev, ale pochopení místa, které v Písmu zaujímá, je klíčem ke skutečnému porozumění jednotě Písma. Kristus je úhelným kamenem našeho spasení, a právě tak je základním kamenem i klíčem k celému Písmu. Odmítám myšlenku, že by klíčem k Písmu byly dispensace nebo smlouvy, i když pro správný výklad Božího slova je třeba chápat obojí. Nicméně

22 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

ně ani „dispenzační“ schéma, ani „biblicko-teologické“ smlouvy nejsou k žádnému skutečnému užítku, pokud se nezakládají na konkrétních textech Písma. Tato pojetí mohou ujednotit náš systém, ale brzy nás donutí překroutit nebo opomenout některé velmi jasné biblické oddíly, které do systému nezapadají.

Jádrem Starého i Nového zákona je evangelium, které slibuje samotného Krista. Příchod a dílo Ježíše Krista je naplněním tohoto zaslíbení, a osobní příchod Ducha svatého o letnicích a jeho přebývání v každém věřícím nové smlouvy nezvratně dokazuje, že zaslíbení evangelia bylo naplněno. Pouze tehdy, když pochopíme, že tím, co slibuje celé Písmo, je evangelium o spasení milostí a že tím „potomkem“, který všechna zaslíbení evangelia naplňuje, je *sám Kristus*, můžeme biblicky pochopit, že Boží záměr vykoupení je jednotný, a důsledně na tom trvat.

Pro dispenzacionalistu je klíčem k Písmu a časomírou celých dějin Boží jednání s izraelským národem. Pro teologa smlouvy je klíčem k Písmu a rámcem celé historie jediná vše zahr-

nující smlouva milosti. V upřímné snaze vnést do bible jasno a zdůraznit její vnitřní jednotu, oba systémy bibli zneprůhledňují a pokoušejí se ji přinutit, aby vyhovovala jejich pohledu.

Jak jsem už řekl, místy se bude zdát, že dost odbočuji od tématu, ale mám dojem, že je to nutné, protože hlavním cílem této knihy je rozbor základních předpokladů dispenzacionalismu a teologie smlouvy. Musíme mít na paměti, že základním stavebním prvkem obou systémů je „bezpodmínečné zaslíbení, které dal Bůh Abrahamovi a jeho potomstvu“. Pokud správně nechápou, co bylo vlastně zaslíbeno nebo komu přesně to bylo zaslíbeno, je všechno, co na tomto nedorozumění staví, nutně do určité míry mylné. Ani jeden z těchto systémů nemůže být příliš užitečný pro správný výklad Písma, pokud nesprávně chápou už tak základní pojem, jako jsou „zaslíbení daná Abrahamovi a jeho potomstvu“.

Následující tabulka shrnuje, co bible říká o Kristu, o *Abrahamově jedinečném potomstvu*. Rovněž biblicky ilustruje postupné zjevení i skutečnou jednotu Písma v osobě a díle Ježíše Krista.

I.	Boží záměr	Věčný Beránek Boží	Zjevení 13:8
II.	Boží předpověď	Símě ženy	1. Mojžíšova 3:15
III.	Boží slib	Potomek Abrahamův	1. Mojžíšova 12:3
IV.	Boží přísaha	Syn Davidův	2. Samuelova 7:12
V.	Boží slovo	Ústřední téma veškerého Písma	Lukáš 24:44-45
VI.	Boží dar	Naplnění všech zaslíbení	Lukáš 1:68-69
VII.	Boží trůn	Vyvýšený Pán a Král	Skutky 2:29-30
VIII.	Boží zvěst	Souhrn a podstata evangelia	Skutky 2:36

Projděme si body této tabulky.

I. Kristus, jedinečný potomek, byl *podle Božího záměru* od založení světa zabit jako *věčný Beránek Boží*.

- ◆ Protož klaněti se jí [šelmě] budou všickni, kteříž přebývají na zemi, jichžto jména nejsou napsaná v knihách života Beránka, toho zabitého **od počátku světa**. (Zj 13:8, KR)

Kristus zemřel „podle ustanoveného úradku a předzvědění Božího“ (Sk 2:23, KMS). Ještě než začal čas, rozhodl se Bůh poslat svého Syna na Golgotu. Kristus byl Beránkem, zabitým od počátku světa, a to podle Božího záměru. Kdekoli vidíme Kristovu prolitou krev, vidíme také církve z Efezským 5:25 a vyvolené z Efezským 1:4. Každá studie

o Kristu jako potomku Abrahamovu, která nezačíná u kříže a u Božího věčného rozhodnutí o vyvolení, je nutně silně nedostatečná.

II. Kristus, jedinečný potomek, se podle Boží předpovědi narodil jako *símě ženy*.

◆ Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi símě tvé a **símě její**.

Ono ti rozdrtí hlavu a ty **jemu** rozdrtíš patu. (1. Mojžíšova 3:15)
Říkám předpověď, a ne slib, protože tato slova Písma nebyla adresována Adamovi, ale satanovi. Jediná věc, která byla v tomto verši slíbena, je zničení satana. Teologové tento verš často nazývají *protoevangelium*.¹ Toto označení je správné. Ovšem *užívat* je lze správně i nesprávně. Nelze popřít, že tento verš jasně předpovídá Krista, který přijde, aby zničil satanovo dílo. Ale nikde v něm není ani v nejmenším naznačeno, že Bůh s Adamem uzavírá smlouvu milosti.

To, že se 1. Mojžíšova 3:15 používá jako důkaz smlouvy milosti uzavřené s Adamem, ukazuje, že lidé patrně mluví spíše o teologickém výmyslu než o pravdě založené na výkladu bible. Z toho, že Bůh svou hrozbou satanovi odhalil určitý záměr, nelze vyvozovat, že uzavírá formální smlouvu s člověkem.² To, že Bůh oslovuje satana a informuje ho o jeho nevyhnutelném konci, je na míle daleko od toho, že by Bůh uzavřel smlouvu milosti s Adamem. Pokud někdo trvá na tom, že 1. Mojžíšova 3:15 dokládá uzavření smlouvy, pak musíme my trvat na tom, že tato smlouva byla podle textu verše uzavřena se satanem. Pokud existuje něco takového jako věčná smlouva milosti mezi osobami Trojice, pak je jistě Boží jednání v 1. Mojžíšově 3:15 konkrétním činem v čase a v dějinách, jímž svůj záměr v této smlouvě milosti uskutečňuje. I kdyby se ale dalo dokázat, že taková smlouva existuje, stále ji nelze ztotožňovat s tím, že by Bůh vstoupil do smlouvy milosti s Adamem nebo s Abrahamem.

Proč nepřipustit, že tento verš znamená to, co říká? Bůh řekl satanovi, že jeho dny jsou sečteny a že tím, kdo ho zničí, bude símě ženy. Chce-li někdo učit o smlouvě milosti uzavřené s Adamem, neměl by se to snažit dokládat 1. Mojžíšovou 3:15.

III. Kristus, jedinečný potomek, se podle Božího slibu narodil jako *potomek Abrahamův*.

◆ Požehnám těm, kdo žehnají tobě, prokleji ty, kdo ti zlořečí. **V tobě** dojdou požehnání veškeré čeledi země. (1. Mojžíšova 12:3)

Tento verš je citován v Novém zákonu:

◆ Protože se v Písmu předvidá, že Bůh na základě víry ospravedlní pohanské národy, dostal už Abraham zaslíbení: „**V tobě dojdou požehnání všechny národy.**“ (Galatským 3:8)

V řeckém originále se na místě spojení „dostal zaslíbení“ doslova říká, že Bůh Abrahamovi *již předem zvěstoval evangelium* (viz KMS, poznámka 10). Fráze „v tobě dojdou požehnání všechny národy“, řečená Abrahamovi, je tedy podle apoštola Pavla rovnocenná s frází „věř v Krista, který přijde“. Jak jsem uvedl výše, je to evangelijní zaslíbení Krista samotného, které dává Písmu skutečnou jednotu. Když člověk srovná slova, jimiž popisuje Boží jednání s Abrahamem Pavel, a terminologii, kterou tutéž událost popisuje teologie smlouvy, možná uvidí, co jsem měl na mysli. Pavel řekl, že Bůh Abrahamovi „zvěstoval evangelium“ a v podstatě mu řekl, aby věřil v přicházejícího Mesiáše. V těchto slovech prostě nelze číst význam „uzavřel smlouvu“, který v nich vidí teologie smlouvy. Bůh s Abrahamem skutečně uzavřel smlouvu, a to velmi jednoznačnou – v 1. Mojžíšově 15. Tato jednoznačná smlouva však zahrnuje mimo jiné to, že Abrahamovo tělesné potomstvo obdrží za dědictví „zemí“.

Toto je zřejmý příklad textu a terminologie, který ukazuje, jak teologie smlouvy neustále používá nebiblické pojmy místo jasného biblického jazyka.

24 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

Duch svatý *evangelium* nikde v celém Božím slově nenazývá *smlouvou milosti* a žádný verš ani vzdáleně nenaznačuje, že by Bůh s jednotlivým člověkem nebo s celým národem, když mu ve své milosti oznámí *evangelium*, uzavíral smlouvu milosti. Kdyby měla teologie smlouvy pravdu, musel by Pavel říct: „Bůh s Abrahamem uzavřel smlouvu milosti.“

Nepochybují, že 1. Mojžíšova 3:15 a 1. Mojžíšova 12:3 jednoznačně dokazují, že jediným Božím způsobem, jak spasit hříšníky, vždy bylo a vždy bude jedno jediné *evangelium milosti*. Nepochybují ani o tom, že toto jediné *evangelium milosti* bylo zvěstováno od samých počátků hříchu. Nicméně *zvěstovat někomu evangelium milosti* ještě neznamená *uzavřít s ním smlouvu milosti*. Teologie smlouvy tyto dvě věci ztotožní a pak z nebiblické fráze „smlouva milosti“ odvodí nejrůznější závěry, které by se z biblické fráze „zvěstoval *evangelium*“ odvodit nedaly. Pokropení dítěte na znamení smlouvy lze odůvodnit první frází, ale tou druhou nikdy.

Apoštol Petr mluví o totožnosti „potomstva“ ještě jednoznačněji. Říká nám, že slova *v tobě* z 1. Mojžíšovy 12:3 znamenají *v tvém potomstvu*, a dále, že tímto potomkem je Boží Syn, náš Pán Ježíš Kristus.

- ◆ Vás se týkají zaslíbení **proroků** [*Izajáše, Jeremjáše, Ezechiela a dalších*] i smlouva, kterou Bůh uzavřel s vašimi **otci** [*s Abrahamem, Jákobem, Davidem a podobně*], když řekl Abrahamovi: „**V tvém potomstvu** budou požehnány všechny národy na zemi.“ Především pro vás povolal **svého služebníka** a poslal ho k vám, aby vám **přinesl požehnání** [*zaslíbené uvedenými proroky uvedeným otcům*] a **odvrátil každého od jeho hříchů**.
(Skutky 3:25-26)

Petr v těchto verších říká několik jasných věcí. Ty nejdůležitější jsou tyto:

A. *Abrahamovo požehnání* z 1. Mojžíšovy 12:3 *spočívá v „odvrácení každého od jeho hříchů“*, čili v *evangeliu* o spasení milostí skrze víru. To požehnání, které bylo Abrahamovi skutečně slíbeno, není nic menšího než ospravedlnění z víry (Ga 3; 4; Ř 4). Nový zákon se v souvislosti s abrahamovskou smlouvou o palestinské zemi nezmiňuje ani jednou, natož aby ji považoval za hlavní součást zaslíbení. Ve Starém zákoně platí pravý opak. Od 1. Mojžíšovy 15 až do konce Starého zákona je země ústředním prvkem zaslíbení abrahamovské smlouvy, ale u Malachiáše to končí. Nový zákon už „zaslíbení země“ nikdy neopakuje. V jedné z následujících kapitol se na to podíváme podrobněji.

B. *Abrahamovo potomstvo je sám Kristus*. Skutečným Abrahamovým potomstvem není ani židovský národ a jeho tělesné děti, ani církve a její tělesné děti. Abrahamovým potomstvem a dědici Abrahamových požehnání jsou skuteční věřící – židé i pohané, před Kristem i po Kristu – a to jen pro svou víru v *evangelium*, ne pro svůj tělesný původ. Mnozí Izraelci *evangeliu*, které jim bylo zvěstováno, nikdy neuvěřili, a místo toho se spoléhali na své výsady. Navzdory svému zvláštnímu postavení, které vyplývalo ze smlouvy, většina z nich nikdy neobdržela jediné duchovní požehnání, slíbené Abrahamovi a jeho potomstvu. Podobně ne všichni členové jakékoli institucionalizované církve, zvláště *národní* církve, jak si ji představuje teologie smlouvy, jsou „v Kristu“. Bez osobního pokání a víry v obecně platné *evangelium* Boží milosti pro ně jako pro jednotlivce neplatí ani jediné duchovní zaslíbení.

C. *Abrahamovo požehnání nebylo slíbeno jen židům, ale „všem národům na zemi“*. Apoštolové hlásali, že naplněná zaslíbení jsou „především“ pro židy, ale nikdy výhradně pro židy. Pohanům jsou slíbena naprosto stejná požehnání jako židům.

5. KAPITOLA 25

D. *Zaslíbení, daná Abrahamovi, se již naplnila, a to na každém, kdo věří evangelium.* Kdykoli je v knize Skutků zvěstováno evangelium, je řečeno, že požehnání slíbená Abrahamovi už jsou zajištěna v Kristově zmrtvýchvstání. Tyto verše ani v nejmenším nenaznačují, že by některá požehnání slíbená Abrahamovi měla být odložena na pozdější dobu.

E. *Požehnání, jež Bůh slíbil Abrahamovi, potom znovu všem praotcům a pak znovu skrze všechny proroky, není nic menšího než sám Kristus, zaslíbený v evangelium.* Petr říká, že Bůh Krista poslal, aby židům oznámil, že zaslíbení daná jejich otcům ve spisech proroků se *naplnila* právě v Kristu. Nikde tu nenajdeme jedinou zmínku o požehnání, které by se mělo naplnit až v budoucnu. Podle Petra a Pavla mluvili starozákonní proroci o věku evangelia, v němž nyní žijeme. Slova těchto veršů se nedají vykládat jinak. Možná je významné, že *Scotfield Reference Bible* nenabízí u Skutků 3:24-26 odkaz ani na 1. Mojžíšovu 12:1-3, *ani na žádné jiné verše.* Skutečnost, že zde Petr cituje, vykládá a aplikuje pravý význam Boží smlouvy s Abrahamem, Scotfield zcela pomíjí. Jestli si přitom některá novozákonní citace starozákonního textu zaslouží odkaz a vysvětlení, je to právě tato. A to platí dvojnásob, když se snažíme pochopit, co Bůh myslí slovy „a odvrátil každého od jeho hříchů“, když mluví o požehnání, které ve své smlouvě s Abrahamem slíbil jemu a jeho potomstvu. Jak se zdá, Petrův *duchovní* výklad zaslíbení daných Abrahamovi a jeho potomstvu dispenzacionalistům zřejmě nezapadá do jejich systému.

Zaslíbení, které zde Petr výslovně prohlašuje za naplněné, musí dispenzacionalisté odsouvat do budoucnosti. Mimoto musí slíbené požehnání, které zde Petr vykládá jako *duchovní*, chápat jako *přirozené*. To může a nemusí být důvod, proč Scotfield u tohoto verše neuvedl žádný odkaz. Tak jako tak nelze Petrův výklad chápat *doslovně* a

zároveň tento oddíl Písma sladit s představou „odloženého království“. Vždy mne udivovalo, že lidé, kteří trvají na tom, aby byla *slova Písma* vykládána doslovně, to sami nikdy neudělají, když novozákonní apoštol výslovně vykládá starozákonní proroctví v *duchovním smyslu*. Když Petr normálním, přirozeným jazykem říká, že se děje to „co bylo řečeno ústy proroka ...“, dispenzacionalista to nemůže brát doslova.

F. *Neklamným důkazem naplnění slibů daných Abrahamovi a jeho potomstvu je „seslání Ducha“.* Srovnáme-li Skutky 2:18,38 a Galatským 3:14, uvidíme, že právě tím vysvětluje Petr to, co se o letnicích dělo. Uvidíme také, že seslání Ducha je nová a jedinečná událost, k níž před letnicemi nemohlo dojít, i když byla ústředním bodem zaslíbení, jejichž naplnění Starý zákon očekával.

- ◆ I na své služebníky a na své služebnice v oněch dnech **sešlu svého Ducha**, a budou prorokovat. (Skutky 2:18)
- ◆ Petr jim odpověděl: „Obratě se a každý z vás ať přijme křest ve jménu Ježíše Krista na odpuštění svých hříchů, a dostanete **dar Ducha svatého**.“ (Skutky 2:38)
- ◆ Ale Kristus nás vykoupil z kletby zákona ... To proto, aby požehnání dané Abrahamovi dostaly v Ježíši Kristu i pohanské národy, abychom **zaslíbeného Ducha** přijali skrze víru. (Galatským 3:13-14)

Ta nejdůležitější otázka, pokud jde o Abrahama a zaslíbení, která dostal v 1. Mojžíšově 12:1-3, je velmi prostá. Pozorně si ji přečtěte. V tom, jak na ni dispenzacionalisté odpovídají, se ukazuje to, v čem podle mne spočívá jejich hlavní omyl. Když Bůh zvolil Abrahama, když ho povolal a když s ním uzavřel smlouvu,

- byla to „bezpodmínečná smlouva“, v níž Bůh vyhlásil zcela nový program pro pozemský lid (izraelský národ) s trvalou a samostatnou národní identitou v konkrétní přesně vymezené fyzické zemi (Palestíně)

26 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

v protikladu k nebeskému lidu (církvi) s duchovními požehnáními v nebesích,

- nebo to byl první krok k naplnění předpovědi z 1. Mojžíšovy 3:15 o tom, že přijde *jedinečný potomek*, aby zemřel na kříži a naplnil tak jediný odvěký záměr milosti (Zj 13:8) s jediným skutečným Božím vyvoleným lidem?

Každý dispencionalista bude souhlasit s první možností, ale někteří by raději vyškrtli slovo *trvalou* a pak by řekli: „Já souhlasím s oběma možnostmi.“ Důsledný dispencionalismus je však založen na tom, že smlouvou s Abrahamem Bůh zahajuje nový program pro „pozemský“ lid, který musí vyvrcholit v tom, že tento lid získá Palestinu a natrvalo si ji podrží. Tento Boží záměr s Izraelem je naprosto oddělený od jeho plánů s „nebeským“ lidem, církví. Izrael obdrží v dědictví fyzickou Palestinu a církve obdrží nebe. Druhý Boží program, církve, údajně není „uveden ve známost“, dokud ho Pavel neodhalí v listu Efezským.

Tento pohled na abrahamovskou smlouvu brání dispencionalismu vnímat naprosto hladkou návaznost, s níž se *jediný* cíl vykoupení z 1. Mojžíšovy 3:15 a 12:1-3 rozvíjí ve zbytku Písma, zejména v tom, jak novozákonní apoštolové, vedeni Duchem svatým, vysvětlují smysl Božího jednání s Abrahamem. Dispencionalismus nedoceňuje ani to, jak zřetelně sám Abraham viděl, že skutečným a konečným naplněním Božích zaslíbení pro něj a pro jeho potomstvo není fyzická Palestina (Gn 22:18; J 8:56; Žd 11:9-10).

Abraham je tak důležitý *ne proto*, že je otcem *židovského národa*, ale proto, že je otcem národa, z něž *povstane Mesias*. To, že je Abraham otcem židovského národa, nemá pro židy samo o sobě o nic větší *duchovní* nebo *věčný* přínos, než jaký má pro Araby jako pro potomky Izmaelovy to, že se Izmael stal velkým národem, protože i on byl Abrahamovým přirozeným potomkem. Vše-

chna věčná Boží zaslíbení jsou dána Kristu, a ne židovskému národu. Každé duchovní požehnání pro kohokoli musí vyplývat z toho, že je jeho jméno zapsáno v knize Beránka, zabitého od stvoření světa (Zj 13:8).

Když Bůh vybral a povolal Abrahama, nevyhlásil *druhý odvěký záměr* a nezahájil *druhý trvalý plán* se zvláštním pozemským národem. Prostě si vybral a označil rodovou linii, která přinese naplnění slibu z 1. Mojžíšovy 3:15 a cíle ze Zjevení 13:8. Na tomto místě vnáší dispencionalismus do Božích záměrů nejednotu, pro kterou není vidět, že události Nového zákona jsou přesně tím, co bylo slibováno otcům v celém Starém zákoně. Celý pojem „odloženého království“ vzniká špatným pochopením „Božího slibu Abrahamovi“ v 1. Mojžíšově 12. Od chvíle, kdy vznikne toto nedorozumění, už Nový zákon nemůže sloužit k pochopení a k výkladu starozákonních proroctví o království, což vede k násilnému vnučování představ Starého zákona do Nového zákona. K tomu se později ještě vrátíme.

Musíme si uvědomit tato fakta:

- Veškeré Boží jednání s Izraelem nebo s kýmkoli jiným nějak souvisí s jeho jediným záměrem vykoupení Abrahamova potomstva, jediného pravého Božího lidu (srovnej Zj 13:8 a další oddíly, například Ef 1:10-12).

- Abrahamovo potomstvo, jediný pravý Boží lid, jsou vyvolení z milosti, čili všichni, kdo byli „již před stvořením světa“ vyvolení v Kristu (Ef 1:4). Je zajímavé, někdy až úsměvné sledovat, jak daleko jsou lidé ochotni zajít, když hájí stanovisko, které je jim drahé. V roce 1972 se v General Association of Regular Baptists (Obecné sdružení regulérních baptistů) bouřlivě diskutovalo o doktríně Božího svrchovaného vyvolení. Byl učiněn pokus posílit článek doktrinálního prohlášení, který se týkal spasení a vyvolení. Skupině silných arminiánů se podařilo nejen zrušit dodatek o vyvolení věřících, ale také

5. KAPITOLA 27

prosadit posílení článku o Božím vyvolení izraelského národa. Jsem přesvědčen, že si terminologii užívanou teology smlouvy nevypůjčili *záměrně*, nicméně dosáhli jen toho, že pojem „smlouvy milosti“ přesunuli z církve na Izrael. Když jsem četl následující prohlášení, v němž dispenzacionalisté mluví o Izraeli v pojmech teologie smlouvy, nemohl jsem se ubránit úsměvu:

XVIII. IZRAEL

Věříme, že Izrael byl *svrchovaně vyvolen* jako Boží lid *věčné smlouvy*; že nyní je rozptýlen pro svou neposlušnost a proto, že odmítl Krista; že bude znovu shromážděn ve Svaté zemi, a až bude církev naplněna, bude při druhém Kristově příchodu *jako národ* spasen. 1. Mojžíšova 13:14-17; Římanům 11:1-32; Ezechiel 37.

Dispenzacionalisté z General Association of Regular Baptists pevně trvají na tom, že *Izrael* je lidem „*věčné smlouvy*“ (milosti). Smlouvu milosti pouze přesouvají z církve na izraelský národ a obdržení Palestiny staví na roveň věčnému odpočinku ve spasení. Jejich systém bychom mohli právem nazvat „*teologie smlouvy – s Izraelem*“.

Přesvědčení dispenzacionalisté obvykle, i když ne vždy, zastávají silně arminiánský názor na svobodnou vůli. Bylo by zajímavé zeptat se: „Jak si můžeme být jisti, že se Izrael v budoucnosti svobodně rozhodne dovolit Bohu, aby ho spasil?“ K našemu překvapení by odpověď byla ve vztahu k Izraeli kalvinistická: „Bůh způsobí, že uvěří!“ Proč je dnes tak nespravedlivé, když Bůh dává víru jednotlivým vyvoleným pohanům, když by v budoucnu mělo být nejen spravedlivé, ale i nutné, aby dal víru celému židovskému národu?

Osobně věřím, že Izrael má stále v Božích plánech jedinečné místo. Nemá ale žádný duchovní nebo věčný cíl, jenž by byl nezávislý na církvi. Bůh nemá dvojí lid, dvojí plán, dvojí odvěký záměr, dvojí evangelium, a zcela určitě nemá pro svého Syna dvě různé nevěs-

ty (Ef 2:11-22). To neznámá, že by Izraelci nebyli stále „Bohu milí pro své otce“. Jedna věc je uvažovat o Izraeli jako o odděleném pozemském národu, a jiná věc je uvažovat o něm jako o lidech, kteří nesou zvláštní Boží znamení. Římanům 11 mne přesvědčuje, že v budoucnu budou mnozí židé spaseni, ale bude to v rámci církve.

Dispenzacionalismus také výslovně uznává, že v 1. Mojžíšově 12:3 je *mezi jiným* zaslíbeno i evangelium. V poznámce k abrahamovské smlouvě Scofield vysvětluje:

(7) „V tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země.“ To je ono veliké zaslíbení evangelia, naplněné v Kristu, Abrahamově potomku (Ga 3:16; J 8:56-58). Přináší upřesnění dřívějšího zaslíbení adamovské smlouvy, které mluví o semeni ženy (Gn 3:15).

S tímto tvrzením v podstatě souhlasíme. Scofield však pokračuje tím, že další části zaslíbení vztahuje na tělesný izraelský národ jakožto na „*potomstvo Abrahamovo*“, a tyto stránky zaslíbení brzy zastíní všechny ostatní.

Teologie smlouvy se na druhou stranu snaží vybudovat návaznost od 1. Mojžíšovu 3:15 přes 1. Mojžíšovu 12:1-3 po zbytek Písma na základě formálně uzavřené a navždy platné „*smlouvy milosti*“, která není podložena žádným textem Písma a vyplývá jen z teologických spekulací. Pojem smlouvy milosti může a nemusí být užitečný v některých diskuzích, ale stavět na něm své představy o tom, co je základem veškerého Písma, znamená vyvíšovat pojmy, které si vymysleli teologové, nad slova, která v bibli skutečně používá Duch svatý. Kdykoli někdo při obhajobě klíčových bodů svého systému soustavně používá určitých slov a spojení, a zvláště tehdy, když se tato slova a spojení nevyskytují v *žádném* textu Písma, měli bychom se mít na pozoru. Ve mně to vždy budí dojem, že se mne někdo snaží učit něco, o čem se Svatý duch opomněl zmínit. Zesnulý

28 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

doktor Gordon Clark, přesvědčený zastánce teologie smlouvy, dal všem teologům jednu úžasnou radu:

... křesťanský teolog by měl biblické pojmy používat v jejich biblickém významu ...

Udělal bych z toho dvě věty. Řekl bych, že teolog by měl za prvé vždy používat ty pojmy, které skutečně používá Písmo, a za druhé by měl tyto pojmy používat pouze v tom konkrétním významu, který jim dává Písmo. Nikdy bychom neměli nahrazovat biblické pojmy teologickými pojmy, a právě tak bychom neměli biblickým pojmům přisuzovat teologický význam, pokud tento význam nelze bezpečně podložit jinými texty Písma. Jak dispenzacionalismus, tak teologie smlouvy tento princip neustále porušují a ve své argumentaci používají teologické pojmy místo textu bible a biblických pojmů. Slova kréd a slova „církvních otců“ mají patrnou tendenci nahrazovat slova, která používají proroci a apoštolové vedení Duchem v bibli.

Nedávno jsem o tématu této kapitoly diskutoval se skupinou reformovaných kazatelů. Někteří z nich soustavně užívali pojem „smlouva milosti“, jako by měl autoritu biblického verše. Svá tvrzení se vůbec nepokoušeli dokazovat biblí samotnou, ale neustále se odvolávali na teologické pojmy a na logiku. (Podrobnostem této diskuze je věnován Dodatek C.)

Někdy si říkám, zda teologové bezděčně nepopírají doktrínu o doslovné inspiraci, když vynalézají teologické pojmy, které nejsou v Písmu, a pak na nich a jen na nich staví určitá tvrzení svého teologického systému. A ještě smutnější je, když odmítají přijímat a používat právě ta slova a pojmy, která vdechl sám Duch svatý, protože se jim do jejich systému nehodí.

Kdykoli ve *Westminster Confession of Faith* (*Westminsterském vyznání víry*) narazím na tu vracející se frázi „obecně zvaný“, po níž následuje klíčový teologický pojem, chtěl bych se zep-

tat: „Kdo to tak obecně nazývá? Rozhodně ne proroci ani apoštolové v Písmu.“ Když *vyznání* říká „obecně zvaný tak a tak“, má ve skutečnosti na mysli: „Nemáme k dispozici žádný určitý biblický oddíl, který by tento pojem potvrdil, ale víme, že je správný, protože náš systém se bez něj neobejde, a protože teologové ho celou dobu obecně používají.“

Když římskokatolický teolog dokazuje svou doktrínu tím, že se odvolává na autoritu církevních otců místo na verše Písma (protože žádné nemá), říkáme jeho doktríně „tradice otců“ a odmítáme ji. Když se puritáni nebo jejich dědicové odvolávají na obecně přijatá vyznání víry nebo na lidskou logiku (a to z téhož důvodu, z jakého se římský katolík odvolal na církevní otce), říká se tomu „analogie víry“. Uznáme-li, že John Brown měl pravdu, když puritány obvinil, že Boží slovo znovu zavírají do stejných okovů, které Luther a Kalvín rozbili opravdovým výkladem bible, jistě nechybíme. Tento citát je velmi zajímavý:

V následujícím období [*po Lutherovi a Kalvínovi*] mnozí protestantští vykladači druhé a třetí generace tyto rozdrčené okovy *podivným způsobem opravili*; a při výkladu Písma se až na několik čestných výjimek opírali o *lidmi vytvořené teorie* hodnověrně nazvané „*Analogie víry*“, které měly uvést v soulad různé výroky ze Zjevení. A nejenže to považovali za správné, ale domnívali se, že *analogie víry natolik převyšuje všechny způsoby výkladu*, že jí správnost výkladu poměřovali, a do značné míry jí skutečný výklad dokonce i *nahrazovali*.

John Brown mluvil o lidech, jako byli ti, kdo sepsali *Westminsterské vyznání víry*, kterým se díky „analogii víry“ podařilo udělat z mnoha svých výroků „Boží pravdu“ zcela bez biblických důkazů. Když lidé, kteří jsou u moci, začnou využívat *vyznání víry*, aby vládli nad naším svědomím, a nejsou ochotni

5. KAPITOLA 29

diskutovat o tom, co říká Boží slovo samo, pomoz nám Bůh. Dojde-li k tomu, jsme opět v područí Říma.

Shrnutí

Dovolte, abych shrnul, co jsme si zatím řekli. Dispenzacionalismus dělí bibli na poloviny, které už do sebe nikdy nezapadnou. Teologie smlouvy dělá pravý opak: směšuje dvě zcela různé smlouvy (starou a novou) do jediné smlouvy se dvěma způsoby provádění. Dispenzacionalisté nejsou s to v žádném smyslu objevit v Novém zákoně Starý zákon a zastánci teologie smlouvy nemají žádnou skutečně *novou* smlouvu – mají jen *novější a starší* vydání téže smlouvy. Dispenzacionalismus není schopen dát obě části bible *dohromady* a teologie smlouvy je nemůže dostat *od sebe!*

Základní chyba obou těchto teologických systémů spočívá v tom, že nesprávně chápou zaslíbení, daná Abrahamovi a jeho potomstvu v 1. Mojžíšově. Jak uvidíme dále, příčinou této chyby je pominutí faktu, že jednota Písma ve skutečnosti zahrnuje *jak* změnu dispenzace, *tak* změnu smlouvy. Musíme si všimnout, že byly uzavřeny dvě různé smlouvy (totiž stará, právně závazná smlouva na Sínaji a nová smlouva, založená na milosti, která ji nahrazuje), ale zároveň si musíme uvědomit, že Bůh naplňuje svůj jediný daný a neměnný *záměr* se svým jediným lidem (s vyvolenými z milosti). Ani dispenzacionalismus, ani teologie smlouvy nemohou vidět *to obojí zároveň* prostě proto, že jim v tom brání jejich doktríny o církvi.

Bez ohledu na to, jak odpovíte na toto hodnocení teologie smlouvy a dispenzacionalismu, v této chvíli trváme pouze na tom, že to, o čem Bůh jednal s Abrahamem, není ani „nový záměr a nový plán pro Izrael“, jak tvrdí dispenzacionalismus, ani „smlouva milosti uzavřená s Abrahamem a jeho tělesnými dětmi“, jak tvrdí teologie smlouvy. Bůh zkrátka učinil první krok k tomu, aby do světa uvedl Krista, pravého po-

tomka, a naplnil tak předpověď z 1. Mojžíšovy 3:15. Ohlašuje evangelium milosti, které slibuje Krista, a právě toto zaslíbení dává veškerému Písmu jednotu, soustředěnou v jeho osobě a díle.

Vraťme se ale k pojednání o Kristu, jedinečnému potomstvu. Zatím jsme probrali toto: Kristus je (1) „věčný Beránek Boží podle Božího záměru“, (2) „símě ženy podle Boží předpovědi“ a (3) „potomek Abrahamův podle Božího slibu“. Nyní se na něj podíváme jako (4) „na syna Davidova podle Boží přísahy“.

IV. Kristus, jedinečný potomek, se *podle Boží přísahy* narodil jako *syn Davidův*.

◆ Až se naplní tvé dny a ty **ulehneš ke svým otcům**, dám po tobě **po-vstat tvému potomku**, který vzejde z tvého lůna, a **upevním jeho království**. (2. Samuelova 7:12)

Skutečný smysl této smlouvy, kterou Bůh uzavřel s Davidem, nám vysvětlil Petr ve svém slavném letničním kázání. Petr spojuje davidovskou smlouvu s Jóelovým proroctvím (Jóel 3:1-2) a ukazuje, že proroctví o trůnu a království oznámené Davidovi i Jóelovo proroctví o novém věku se naplnila ve vzkříšení a nanebevstoupení Ježíše Krista. Důkazem, že obě tato proroctví jsou naplněna, je „seslání Ducha“. Z Petrova kázání je zřejmé, že „nový věk“, který viděl Jóel, je totéž, co „věk království“ slíbený Davidovi. Znamení nového věku jsou, dá se říct, důkazem, že Kristus nyní kraluje.

Podívejme se krátce na tento klíčový oddíl ve Skutcích 2. Když se užaslí lidé ptali: „Co to má znamenat?“ (Sk 2:12), Petr jim vysvětlil, co se děje. Prohlásil, že to, čeho se toho dne stali svědky, v určitém smyslu a do určité míry potvrzuje tyto dvě skutečnosti:

- Jóelovo proroctví o tom, že Duch svatý bude vylit „na každé tělo“ (nejen na židy) je naplněno (Sk 2:14-21)
- a je naplněna i smlouva o trůnu a království, kterou Bůh uzavřel s Davidem (Sk 2:22-36).

30 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

Petr obě tyto skutečnosti vysvětloval na základě letničních událostí. Seslání Ducha vnímal jako naplnění Jóelova proroctví a to zase dokazovalo, že Kristus usedl na trůn Davidův a naplnil tak Boží smlouvu s Davidem. Jinak řečeno, Petr tvrdil, že letnice jsou nezvratným důkazem,

- že muž, kterého ukřižovali, byl nejen opravdu vzkříšen z mrtvých, ale právě v této chvíli sedí po pravici Boží ve slávě vzkříšení
- a že Kristovo vyvýšení na Davidův trůn ve slávě a moci je naplněním konkrétního proroctví o založení království, daného Davidovi ve 2. Samuelově 7.

Petr viděl v seslání Ducha svatého o letnicích naplnění konkrétního Jóelova proroctví o příchodu „nového věku“. Jinými slovy: osobní příchod Ducha svatého je důkazem, že se Jóelovo proroctví naplnilo; a to je pro změnu důkazem, že Kristus, syn Davidův, byl vyvýšen a usedl na Davidův trůn, jak to Bůh slíbil ve své smlouvě s Davidem.

Druhá kapitola Skutků je velmi zásadní, protože je mostem mezi starou a novou smlouvou. Ani dispenzacionalismus, ani teologie smlouvy nemůže správně chápat podstatu Petrova letničního kázání. Dispenzacionalisté nemohou letnice vnímat jako skutečné naplnění slibů o království, oznámených Davidovi a Jóelovi. Jejich systém jim neumožňuje, aby v církvi viděli v jakémkoli smyslu skutečný Boží Izrael. Teologie smlouvy na druhou stranu nemůže chápat, že se o letnicích zrodil zcela nový věk, nový lid a nová zkušenost a to že je důkazem, že stará smlouva zanikla a byla nahrazena slíbenou novou smlouvou (Židům 8:6-13).

(1) Protoevangelium: doslova prvotní evangelium, prvotní dobrá zpráva; první oznámení o vykoupení, které se mělo uskutečnit Kristovým prostřednictvím, obrazně sdělené Adamovi a Evě v Božích slovech hadovi: „Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi símě tvé a símě její. Ono ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu“ (Gn 3:15); v reformovaném federalismu počátek smlouvy milosti — R. A. Muller: Dictionary of Latin and Greek Theological Terms, Baker, strana 251.

(2) Příklad toho, jak si teolog smlouvy může plést smlouvu o vykoupení se smlouvou milosti, lze najít v knize J. Davida Gillilanda Jonathan Edwards on Biblical Hermeneutics and the “Covenant of Grace” (Jonathan Edwards o principech biblického výkladu a „smlouva milosti“), kterou vydala New Covenant Media. Když Edwards zápasí se „smlouvou na půl cesty“, tvrdí, že dítě nelze v žádném smyslu pokládat za účastníka smlouvy milosti, pokud neprojevuje pokání a živou víru.

6. Abrahamovo jedinečné potomstvo – Kristus (2. část: Skutky 2)

Protože Skutky 2 mají jako most mezi starou a novou smlouvou zásadní význam, bude dobré, když na chvíli odbočíme a uvedeme si rozvinutou osnovu kapitoly. Jak jsem řekl, naším hlavním úkolem je rozbor základních předpokladů. Touto odbočkou se nejen přiblížíme k cíli, ale cestou si můžeme také všimnout, jak hluboce náš přístup k výkladu ovlivňuje naše nejzákladnější pochopení Starého zákona.

Skutky 2:1-11 – Zázrak jazyků
Přihlížející židé „byli ohromeni“, říká verš Skutky 2:7; a ve verši Skutky 2:12 čteme, že „žasli“. V řeckém originále je to totéž slovo (viz též KMS, KR, NBK). První věc, nad kterou žasli, byla, že lidé ze šestnácti zemí světa, kteří mluvili šestnácti různými jazyky, slyšeli zvěst evangelia každý ve své vlastní řeči:

- ◆ Byli ohromeni a divili se: „Což nejsou všichni, kteří tu mluví, z Galileje? Jak to, že je slyšíme **každý ve své rodné řeči**“ [?] (Skutky 2:7-8)

Druhou příčinou úžasu bylo, že evangelium, totiž „veliké věci Boží“, bylo *židům* zvěstováno v *pohanských* jazycích:

- ◆ „... všichni je slyšíme **mluvit našimi jazyky veliké věci Boží**.“ Všichni z toho byli ohromeni a zmateni ... (Skutky 2:11-12, KMS)

Skutky 2:12 – Samozřejmá otázka
Otázka „Co to má znamenat?“ pramení z výše zmíněného *úžasu*. Dost možná, že posluchači nežasli ani tak nad jazyky jako nad zvěstí, kterou slyšeli.

6. KAPITOLA 31

Skutky 2:13 – *Odpověď podle těla*
Všimněme si, že Duch svatý říká: „Ale jiní říkali s posměškem: „Jsou opilí!““
Ne všichni přítomní slyšeli zvěst o velkých skutcích Božích. Ti, kdo se ptali, viděli za tím, co slyšeli, Boží ruku, ale jiní slyšeli jen blábolení. K zázraku mohlo dojít právě tak dobře v uších posluchačů jako v ústech mluvčích.

Skutky 2:14-20 – *Petrův inspirovaný výklad*

Petrovo chápání toho, co se o letnicích stalo, je velmi poučné; zvláště pro nás v naší diskuzi o „potomstvu, jemuž byla dána zaslíbení“. Jeho kázání začíná takto:

- ◆ Muži judští a všichni, kdo bydlíte v Jeruzalémě, toto vám chci oznámit, poslouchejte mě pozorně: Tito lidé nejsou, jak se domníváte, opilí – vždyť je teprve devět hodin ráno. Ale děje se, **co bylo řečeno ústy proroka Jóele:**

„A stane se v posledních dnech, praví Bůh, sešlu svého Ducha na všechny lidi, synové vaši a vaše dcery budou mluvit v prorockém vytržení, vaši mládenci budou mít vidění a vaši starci budou mít sny. I na své služebníky a na své služebnice v oněch dnech sešlu svého Ducha, a budou prorokovat. A učiním divy nahoře na nebi a znamení dole na zemi: krev a oheň a oblaka dýmu. Slunce se obrátí v temnotu a měsíc se změní v krev, než přijde den Páně, veliký a slavný...“ (Skutky 2:14-20)

Seslání Ducha mělo předznamenat příchod věku nové smlouvy. O tom jasně mluvili proroci (nejen Jóel) a Petr svým posluchačům říká, že to, čeho jsou svědky, přesvědčivě dokazuje, že věk nové smlouvy je zde.

Když se snažíme porozumět tomu, jak Petr používá Jóelovo proroctví, musíme se vyhnout dvěma extrémům. Za prvé si nesmíme svou představu o království vytvořit podle Jóele a pak vyža-

dovat, aby jí události ze Skutků odpovídaly doslovně a jednoznačně, a to v *přirozeném významu slov*. Touto metodou lze snadno dokázat, že o letnicích se Jóelovo proroctví nenaplnilo doslovně, a bude tedy naplněno někdy během milénia. To bychom Nový zákon vykládali Starým, místo aby to bylo naopak, a předem bychom vylučovali, že Petr to, co říká, myslí doslova.

Druhou chybou by bylo, kdybychom z Petrových slov ve Skutcích 2 vyčetli daleko více, než kolik toho skutečně říkají. To se často stává, když se ukáže, že podle Petra je jasné, že verš Jóel 3:5 byl naplněn o letnicích, když byl dán Duch svatý, aby přebýval ve věřících. Až potud v pořádku. Tento fakt se pak ale vztáhne na celou knihu Jóel a posléze na všechna proroctví o království ve Starém zákoně. To se mi zdá stejně chybné jako první extrém. Není pochyb, že Petr pomocí davidovské smlouvy i Jóelova proroctví dokazuje, že království skutečně přišlo, že bylo zahájeno; to ale v žádném případě neznamená, že už byla dosažena plnost království, každá jeho předpovězená stránka. To, že Petr prohlásil verš Jóel 3:5 za naplněný, neznamená, že jsou naplněna všechna jednotlivá proroctví o království.

Skutky 2:21 – *Podstata letnic*

Toto je jádro Jóelova proroctví, které prokazuje nade vši pochybnost, že Jóel prorokoval zvěst evangelia pro celý svět. Jóel mluvil o dnešní době, kdy se evangelium milosti vztahuje na všechny lidi, včetně pohanů „daleko široko“, a Petr říká: „Ta doba nastala. Toto proroctví se vám naplňuje před očima.“ Podívejme se pozorně na Petrův výklad Jóele:

- ◆ A stane se, že **každý**, kdo bude vzývat jméno Pána, bude spasen. (Skutky 2:21, NBK)

Když si postavíme Petrova slova vedle Jóelových, uvidíme nejen to, jak Petr rozuměl Jóelovu proroctví, ale poučíme se také, jak novozákonní apoštolové pod vedením Ducha svatého vykládali

32 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

starozákonní proroctví o „království“. K výkladu spisů Starého zákona musíme přistupovat stejně jako autoři Nového zákona. Je celkem zjevné, že teologie smlouvy i dispenzacionalismus přistupují k Novému zákonu s tím, že už mají v mysli pevný úplný systém, odvozený výhradně ze Starého zákona. Oba tyto teologické systémy trvají na tom, aby se nové vykládalo ve světle starého, a ne naopak. Naneštěstí jsou zcela kompletní, ještě než dočtou 1. Mojžíšovu. Jak teologie smlouvy, tak dispenzacionalismus pomíjí apoštoly, aby nám vysvětlili, co měli starozákonní proroci na mysli, a místo toho upřednostňují proroky, aby apoštolům určovali, co mají říkat. Liší se jen v tom, které texty k tomu používají a které doktríny jimi dokazují.

Z následujícího srovnání Jóelova proroctví a Petrova inspirovaného výkladu bychom si měli vzít příklad, jak číst Starý zákon ve světle jeho novozákonního výkladu z úst apoštolů, vedených Duchem svatým. Je zřejmé, že „záchrana“, o níž mluví Jóel, neznamená politickou svobodu pro židy v budoucím pozemském království, ale že ji Petr jasně vykládá jako úplné spasení pro židy i pro pohany ve věku evangelia (Lukáš 1:68-79).

Jóel 3:5	Skutky 2:21 (NBK)
Avšak	A stane se, že
Každý, kdo vzývá	Každý kdo bude vzývat
Hospodinovo jméno,	jméno Pána,
se zachrání,	bude spasen.

Nový „věk Ducha“ je věk evangelia předpovězený Jóelem. Petr říká o království následující:

1. *Kdy bude království nastoleno?* Jóelovo proroctví mluví o dnešku, v němž vy i já žijeme, ne o budoucnosti.

2. *Komu bylo království slíbeno?* Slib platí právě tak pro pohany jako pro židy. Podle Petrova výkladu Jóelova proroctví je slib pro každého, nejen pro izraelský národ.

3. *Jakým způsobem lidé toto požehnání království obdrží?* Záchrana bude dána na základě víry ve zvěst evangelia a vůbec nesouvisí s tělesným původem.

4. *Co přesně myslí Jóel „záchranou“?* Petr jasně říká, že Jóelova „záchrana“ znamená duchovní spásu, ne politickou svobodu národa.

Skutky 2:22-24

Přestože měl Ježíš všechny potřebné doklady, kterými se prokázal jako Mesiáš, židé ho ukřižovali. „Ale Bůh ho vzkřísil“ (Sk 2:24). Petr důrazně dokazuje, že ten, kterého ukřižovali, naplnil proroctví proroků o Králi Mesiáši.

Skutky 2:25-28

Kristovo zmrtevýchvstání zřetelně předvídal i David.

Skutky 2:29-36

To, jak Petr mluví o Kristově vzkříšení a nanebevstoupení, ukazuje, že David přesně chápal, co mu Bůh ve 2. Samuelově 7 slíbil. Z Petrova kázání je rovněž zřejmé, že David věděl, *kdy i jak* se naplní zaslíbení smlouvy o tom, „že jeho potomka nastolí na jeho trůn“. V diskuzích o upevnění Davidova trůnu se na toto jasné určení „času“ často zapomíná.

Opět bude užitečné, když si prorocká slova, řečená Davidovi, postavíme vedle Petrova výkladu. Následující tabulka je zpracována tak, aby srozumitelně ukázala, jak novozákonní apoštol chápal a uplatňoval starozákonní proroctví o davidovském království.

Všimněte si následujících skutečností, které se zřetelně ukazují při pečlivém srovnání slov vlastního proroctví s tím, jak Petr pod vedením Ducha svatého mluví o jeho naplnění.

6. KAPITOLA 33

2S 7:12 1Pa 17:11 (DAVIDOVI)	Sk 2:29-31 (KMS) (O DAVIDOVI)
	...o praotci Davidovi vám mohu směle říci,
Až se naplní tvé dny a ty ulehneš ke svým otcům,	že zemřel a byl pohřben a jeho hrob je mezi námi až do dnešního dne.
	Byl to prorok a věděl, že se mu Bůh přísahou zavázal,
dám po tobě povstat tvému potomku, který vzejde z tvého lůna,	že potomka z jeho beder
a upevním jeho království.	posadí na jeho trůn;
	viděl do budoucnosti a promluvil o Kristově zmrtvýchvstání...

1. Petr říká, že David mluví o Kristu, takže není pochyb, kdo je *potomkem*, o němž je v proroctví řeč. Potomkem, který má „povstat“ (čili „vstát z mrtvých“, což přesně vymezuje dobu naplnění), aby usedl na trůn a naplnil tak zaslíbení smlouvy uzavřené s Davidem, je Kristus.

2. Petr ukazuje, že David v těchto slovech viděl něco více než jen slib Kristova tělesného vzkříšení. Kristovo zmrtvýchvstání a nanebevstoupení Petr výslovně spojuje s upevněním království, slíbeným Davidovi. Když srovnáme, co říká 2. Samuelova 7 a Skutky 2, nemůžeme to přehlédnout. „Dát povstat potomku“ a „upevnit království“ je *totéž*, co „posadit Krista na Davidův trůn“, a to

všechno se má stát *v tutéž dobu*. Duch svatý nám zde zjevuje toto: když David říkal, že Bůh „posadí Krista na jeho trůn“, mluvil konkrétně o Kristově zmrtvýchvstání a nanebevstoupení, k němuž právě došlo (verše 30-31). Petrova slova nemohou znamenat nic jiného, než že Davidův Syn, větší než David sám, usedne na zaslíbený trůn *v době Kristova vzkříšení a nanebevstoupení*. Petrova slova sebe méně nebudí představu pozemského trůnu odloženého do budoucna. Pokud to, co říká Petr, přijímáme v doslovném smyslu, dokazuje nám to nade vší pochybnost, že Duch svatý úmyslně dává starozákonnímu proroctví o davidovském království duchovní smysl.

3. Další důkaz pro tento časový prvek lze spatřovat v tom, že potomek měl povstat, až David ulehne „ke svým otcům“. To nemůže znamenat nic jiného, než že Kristus usedne na Davidův trůn *právě v době*, kdy bude David stále ještě ležet mezi svými otci, čili *před Davidovým vzkříšením*. Právě proto Petr záměrně upozorňuje, že David „zemřel a byl pohřben a jeho hrob je mezi námi až do dnešního dne.“ Petr tím říká: „Zaslíbení dané Davidovi se naplnilo přesně v té době a přesně tím způsobem, kdy a jak se mělo naplnit podle proroctví daného Davidovi.“ Trůn měl být upevněn v době Kristova zmrtvýchvstání a nanebevstoupení a to se mělo stát, dokud David leží mezi svými otci a čeká na své vlastní vzkříšení (srovnej též 1. Paralipomenon 17:11 a Skutky 13:35-36). V Petrově inspirovaném výkladu Boží smlouvy s Davidem není prostor pro Walvoordův výrok, citovaný v první kapitole: „Vzkříšený David bude vládnout pod Kristem jako kníže nad izraelským domem.“ „Progresivní“ dispenzacionalisté v poslední době připouštějí, že se Walvoord mýlí, když očekává, že David sám bude vzkříšen z mrtvých a že bude vládnout v Jeruzalémě. Nicméně trvají na tom, že nahradit Davida Kristem neznamená vykládat proroctví v duchovním smyslu.

34 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

4. Ze slov „upevním jeho království“ v zaslíbení daném Davidovi se v Petrově inspirovaném výkladu stává „potomka z jeho beder posadí na jeho trůn“. Opět je zřejmé, že k tomu došlo při Kristově nanebevstoupení. Petrova slova ani v nejmenším nenaznačují, že by očekával budoucí davidovský trůn nebo království, které by bylo prozatím odloženo. Pokud k nastolení Davidova potomka na trůn dojde v budoucím pozemském milénium, potom David nevstane z mrtvých, dokud toto milénium neskončí.

Duch svatý už prostě nemohl říci jasněji, že Davidův potomek sedí na Davidově trůnu právě teď a že království, slíbené Davidovi bylo – v určitém smyslu – upevněno už při Kristově nanebevstoupení (1. Paralipomenon 17: 11-15). Říkat, že *nyní* Kristus sedí na nebeském trůnu jako *Pán* církve, ale *později* usedne na hmotný trůn v Palestině jako *Král* Izraele, by znamenalo chytat se stébla. Novozákonní spisy takové rozlišení prostě nepřipouštějí. Dny, v nichž je zjevena Kristova *sláva* i *moc*, začaly nanebevstoupením. Žádný z autorů Nového zákona o takovémto odhalení Kristovy slávy a moci nikdy neuvažuje ani nepíše jako o něčem, co je stále ještě výhradně věcí budoucnosti.¹

Seslání Ducha svatého o letnicích dokazuje, že Kristus nastoupil na Davidův trůn, jak bylo slíbeno ve 2. Samuelově 7. Letnice jsou také viditelným projevem či uplatněním vlády, kterou Kristus získal, čili jeho královské moci (Jóel 3:1-2). Dar Ducha svatého byl odměnou, kterou si nastolený Král zasloužil svým vítězstvím, a také nezvratným důkazem, že Otce toto vítězství naprosto uspokojilo.

Důsledný dispenzacionalismus musí buď popírat (pomíjet) nebo přehlížet teologii „Kristovy vlády“ v současném „věku církve“. V tomto systému nelze letniční události vnímat jako skutečné naplnění Jóelova proroctví a davidovské smlouvy. Jóelovo proroctví a Davi-

dův trůn musí být prostě odsunuty do budoucnosti a musí se vztahovat k tělesnému Izraeli. Přijímat Petrův výklad Starého zákona v duchovním smyslu znamená popřít základní hermeneutické principy, na kterých dispenzační systém výkladu Písma spočívá. Tento systém vyžaduje vykládat Petrova slova ve světle přirozeného (doslovného) významu Jóelových slov místo toho, aby se Jóelova slova vykládala ve světle přirozeného (doslovného) významu Petrových slov – tedy v *duchovním* smyslu. Takový přístup znemožňuje chápat slova novozákonních autorů doslovně, když vykládají *přirozená* slova proroků v *duchovním* smyslu. Když Petr říká „děje se, co bylo řečeno ústy proroka Jóele“, nemůže dispenzacionalista chápat Petra doslovně, pokud není schopen najít ve Skutcích pro každé slovo použité Jóelem přirozenou fyzickou událost, která ho naplňuje v jeho přirozeném (doslovném) smyslu. Jeho teologie totiž přijímá – zcela bez pomoci Nového zákona – doslovný (přirozený) výklad Jóele a pak vyžaduje, aby Petrova slova tomuto přirozenému výkladu odpovídala. Tato metoda výkladu prostě nemůže chápat Petrova slova v jejich doslovném významu takovým způsobem, jakým Petr (chápan doslova) chápe Jóelova slova v jejich *duchovním* významu.

Teologie smlouvy musí na druhou stranu odmítnout jakékoli názory, že by letnice mohly označovat začátek zcela nové a jiné smlouvy nebo zcela nového a odlišného působení Ducha svatého. Osobní příchod Ducha neznamena v tomto systému nic více než pouze to, že zkušenost, kterou již měli věřící staré smlouvy, byla vylita ve větší míře. Ty novozákonní oddíly, které říkají něco jiného, teologie smlouvy v podstatě pomíjí.

Teologie smlouvy vlastně Novému zákonu nedovoluje vykládat Starý zákon o nic více než dispenzacionalismus. Oba systémy mají teologii zcela vypracovanou, ještě než dojdou k No-

6. KAPITOLA 35

vému zákonu. V dispenzacionalismu je to „Boží bezpodmínečná smlouva s *Izraelem*, Abrahamovým potomstvem, která vstupuje do Nového zákona *beze změny*.“ V teologii smlouvy je to „Boží bezpodmínečná smlouva s *děťmi věřících rodičů*, Abrahamovým potomstvem, která vstupuje do Nového zákona *beze změny*.“ V obou systémech je Nový zákon nucen, aby odpovídal formě, vytvořené výhradně z doslovného výkladu Starého zákona. Základní principy výkladu jsou v obou případech stejné.

Zde je několik věcí, jimž je třeba čelit, máme-li být poctiví vůči jasným skutečnostem zjeveným v Novém zákoně:

A. Duch svatý *nemohl přijít*, dokud Kristus nedokončil své výkupné dílo a nenastoupil na svůj nově získaný trůn. Když Duch svatý *přišel*, bylo to v přímém důsledku toho, že Kristus vystoupil na pravici Boží, aby usedl na Davidův trůn, poté co byl za vykonané dílo vykopení odměněn tím, že byl korunován slávou a mocí. Apoštol Jan zdůrazňuje:

◆ To řekl o Duchu, jež **měli přijmout** ti, kteří v něj uvěřili. Dosud totiž Duch svatý nebyl dán, neboť Ježíš **ještě nebyl oslaven**. (Jan 7:39)² Písmo zde výslovně říká, že věřící Ducha svatého teprve „měli přijmout“ v budoucnosti, a právě tak výslovně nám říká, proč v té době ještě „Duch svatý nebyl dán“: konkrétně proto, že „Ježíš ještě nebyl oslaven“. Když Duch svatý mluví tak jasně a jednoznačně, jaké důvody mohou teology vést k tomu, aby říkali: „Duch svatý tu byl vždy a vždy dělal stejnou práci, kterou dělá dnes“? Nová smlouva prostě vyžaduje „seslání Ducha svatého“, aby konal nové, jiné dílo než to, které konal za staré smlouvy, a toto dílo musí být přímou odpovědí na Kristovo vyvýšení na Otcovu pravici. Kdyby to tak nebylo, neměly by uvedené verše žádný skutečný smysl.

Připouštím, že možná nechápu, co je tím zcela novým dílem, které Duch

svatý v této dispenzaci přišel vykonat, ale vím, že tyto verše vyžadují *nějaké* zcela nové dílo. Tato slova nelze obejít tak, že se řekne: „Protože Boží lid je, jak víme, účastníkem stále stejné smlouvy milosti, nemůže tento verš znamenat, že by dnes služba Ducha svatého věřícím byla zcela nová a jiná ve své podstatě.“ To by znamenalo násilím nutit Písmo, aby zapadlo do teologického systému; a přitom je třeba nechat Písmo, aby systém vytvořilo.

Podobně musíme vidět, že v tom, když přijímáme Ducha svatého, se projevuje a prokazuje, že dny Kristovy „slávy“ *již začaly*. Podívejme se znovu na slova verše Jan 7:39 a všimněme si výslovně uvedeně a zásadní souvislosti mezi „Kristovou slávou“ a „sesláním Ducha“. To druhé dokazuje, že to první už se stalo. Podívejme se na jiný text z Božího slova:

◆ Říkám vám však pravdu: Prospěje vám, abych odešel. Když neodejdu, **Přímluvce k vám nepřijde**. Odejdu-li, **pošlu ho k vám**. (Jan 16:7) Kdyby tu tehdy Duch svatý už byl, nemohla by Kristova slova nic znamenat. Tato slova z Jana 16:7 vyžadují novou službu Ducha a počátek této nové služby je současný s Kristovým vítězným nástupem na Davidův trůn. První věřící tato Kristova slova chápali právě takto. Člověk nečeká na něco, co už má. Apoštolové nečekali na naplnění slibu, že dostanou více něčeho, co už měli. Čekali na slib Ducha samotného.

◆ Když s nimi byl u stolu, nařídil jim, aby neodcházeli z Jeruzaléma: **„Čekejte, až se splní Otcovo zaslíbení**, o němž jste ode mne slyšeli. ...“ (Skutky 1:4)

Osobní příchod Ducha svatého v den letnic zahájil zcela novou éru, v níž má naprosto novou, jinou službu. Není možné, aby člověk bral tyto verše vážně, a přitom věřil, že věřící nové smlouvy neprožívají nic jiného než věřící staré smlouvy, jenom ve větší míře; a právě tak není možné, aby člověk z těchto slov vyvodil naději budoucího odložené-

36 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

ho království pro tělesný Izrael. Teologie smlouvy prostě nemůže připustit, aby v důsledku osobního příchodu Ježíše Krista a Ducha svatého vznikla nová a zcela jiná *dispenzace* s novou a zcela jinou smlouvou. Mezi Izraelem a církví, mezi novějším a starším způsobem provádění jedné a téže smlouvy milosti nemůže tedy být žádný podstatný rozdíl. Teologie smlouvy proto nemůže Kristovo tělo (církev) vnímat jako něco naprosto nového, jako něco, co se mohlo zrodit jenom po oslavení Krista na Davidově trůnu a po křtu Duchem svatým o letnicích.

Dispenzacionalista na druhou stranu nemůže připustit, že by království „slávy“, předvídané starozákonními proroky, už bylo zahájeno v tom, že sám Kristus už byl „oslaven“ a právě teď sedí na Davidově trůně ve vsí „moci a síle“. Dispenzační systém nepřipouští, aby církev byla v jakémkoli smyslu pravý Boží Izrael. Je nucen udělat z církve vsuvku, kterou vkládá mezi dobu, kdy bylo království odloženo (kdy Kristus údajně ohlásil pozemské království, ale židé je odmítli), a budoucností, kdy Bůh opět začne jednat s Izraelem jako národem a vyhlásí pozemské tisícileté království (milénium), které bylo dočasně odloženo.

Dispenzační premilenialista nemůže připustit, že už nyní žijeme právě v těch dnech „zaslíbených prorokům a praotcům“. Království, Král, Davidův trůn, dny slávy, zjevení moci a podobně – to vše musí být odsunuto do budoucna.

Důsledný amilenialista zastávající teologii smlouvy na druhou stranu musí předpokládat – bez jakéhokoli biblického podkladu – že už jsme všechna zaslíbení viděli a zakusili v *plném rozsahu*. Musí trvat na tom, že jsme spatřili všechnu Kristovu slávu a moc, která kdy na zemi bude k vidění. Všechno ostatní čeká až na „nové nebe a novou zemi“. Když slyším amilenialisty chválit „stávající milénium evangelia“ nebo – jak říkají někteří – „uskutečněné milénium“ jakožto *kompletní sadu* pro tuto

dispenzací, vzpomenu si na písničku Peggy Leeové *Is This All There Is?* (A to má být všechno?)³ Vyhlásit a ustanovit království ještě neznamená království zcela dobýt.

B. Letnice, svátek týdnů, se slavily sedm týdnů, přesněji padesát dní (řecky „pentekonta hemeras“, odtud anglické „Pentecost“) po svátku prvotin. Přesný den byl zvolen již předem. Letnice nenazýváme letnicemi proto, že toho dne přišel Duch svatý, ale Duch svatý toho dne přišel, protože to *byl* den letnic. Ve Skutcích 2:1 se říká: „Když nastal den letnic, byli všichni shromážděni na jednom místě.“ Když právě toho dne přišel Duch svatý, bylo to přímé naplnění svátku ze 3. Mojžíšovy, tak jako Kristova smrt naplnila smysl dne smíření. To, co se stalo o letnicích, bylo konečným a naprostým důkazem, že Kristus byl pravým velikonočním Beránkem. Dlouho očekávané zaslíbení o „vylití Ducha“ (Jóel 3:1-2) přišlo. Slib, který dal Ježíš učedníkům, že Duch svatý bude „v nich“ (Jan 14:17), byl splněn. To je ta nová služba Ducha svatého, která čekala, než bude korunován vítězný a vyvýšený Pán a Král. To bylo dílo, které proroci jasně *předpovídali*, ale které před Kristovým vyvýšením či oslavením nikdo *nepoznal*.

Seslání Ducha bylo jádrem *zaslíbení* evangelia ve Starém zákoně a je to vrcholná *skutečnost* života evangelia v nové smlouvě. Proto apoštolové ve svých kázáních zdůrazňovali nejen vyvýšení Krista po Otcově pravici, ale také, že to je naplnění slibů, daných skrze všechny proroky. Jóelovo proroctví i smlouva s Davidem jsou toho zřejmým příkladem.

Celé Petrovo kázání stojí a padá s tím, že osobní příchod Ducha svatého je (1) naplněním Jóelova proroctví, (2) naplněním smlouvy s Davidem a (3) naplněním starozákonní myšlenky království slibovaného u všech proroků.

Spurgeon má úžasné kázání na slova „Vložím vám do nitra svého ducha“ z Ezechiele 36:27, nazvané „The

Covenant Promise of the Spirit“ (Duch slíbený smlouvou). Zdůrazňuje, jak je služba Ducha v této době nová:

Je zřejmé, že je to slovo milosti, protože zákon nic takového neříká. Podívejte se do Mojžíšova zákona, jestli tam najdete jediné slovo, které by mluvilo o vložení Ducha do lidí, aby chodili podle Božích řádů. (*Metropolitan Tabernacle Pulpit*, sv. 37, str. 217)

Když se nám spojí několik biblických veršů, ukáže se přesně, co tou novou službou Ducha je a proč nemohla začít před Kristovým nanebevstoupením a vyhlášením nové smlouvy:

- ◆ Byl **vyvýšen na pravici** Boží a přijal Ducha svatého, kterého Otec slíbil; nyní jej seslal na nás, jak to vidíte a slyšíte. (Skutky 2:33)
- ◆ Čekajte, až se **splní Otcovo zaslíbení**, o němž jste ode mne slyšeli. Jan křtil vodou, vy však budete **pokřtěni** Duchem svatým, až uplyne těchto několik dní. (Skutky 1:4b,5)

Křest Ducha je zkušenost nové smlouvy, kdy je Kristus ve vás a vy jste v Kristu, a tato zkušenost je možná jen díky letnicím. A nezapomínejme, že k letnicím nemohlo dojít před Kristovým vystoupením do slávy. Stěží mohl někdo prožívat skutečnost svého sjednocení s Kristem v jeho „smrti, pohřbu, vzkříšení a nanebevstoupení“ předtím, než Kristus sám nastoupil na svůj nově získaný trůn. Seslání Ducha je důsledkem a absolutním důkazem jeho vyvýšení a vlády.

Věřící staré smlouvy nikdy nemohli zakusit, že by je Bůh „vedl na nebeský trůn v Kristu Ježíši“ (Ef 2:6). List Efezským ještě nebyl napsán prostě proto, že k historickým událostem, citovaným v Židům 9:11-28, na kterých zkušenost efezských křesťanů spočívá, dosud nedošlo. Izraelec přece nemohl sedět ve svém stanu a číst si výbornou knihu J. Murrye *Redemption Accomplished and Applied* (Vykoupení dokonané a darované), protože vykoupení na Golgotě ještě nebylo dokonáno.⁴

C. Stvoření Kristova těla čili „nového člověka“, o němž se mluví v listu Efezským, bylo uskutečněno křtem Ducha svatého. Vznikem zcela nové jednotky (Kristova těla) o letnicích byli věřící židé sjednoceni s věřícími pohanými jako rovní s rovnými, jak píše Pavel:

- ◆ [Kristus] z těch dvou, z žida i pohana, stvořil jednoho **nového člověka**, a tak nastolil mír. Oba dva usmířil s Bohem v **jednom těle** ... A tak v něm smíme obojí, židé i pohané, v **jednotě Ducha stanout před Otcem**. (Efezským 2:15-18)

Teologie smlouvy nemůže připustit, že by tento text o církvi mluvil jako o zcela nové a jiné jednotce, která předtím nikdy neexistovala. Její pohled na letnice umožňuje nanejvýš, aby bylo ve větší míře vylito to, co už prožívají věřící staré smlouvy. Nicméně je zřejmé, že ani žid, ani pohan nemohl „stanout před Otcem“, dokud existovala opona, smlouva a staré kněžství. John Owen měl na verš Efezským 2:18 jedno vynikající kázání s názvem „The Beauty of Gospel Worship“ (Nádhera uctívání ve věku evangelia), v níž zdůrazňuje právě tuto pravdu. Staví do kontrastu uctívání za staré smlouvy a uctívání podle evangelia za nové smlouvy. Poté, co ukázal, jak nám uctívání ve věku evangelia dává přístup k samotnému Bohu, říká toto:

Při tomto duchovním uctívání ve věku evangelia smíme stanout před Bohem *jako před Otcem*. V úvodních slovech jsem ukázal, že Bůh je zde zmíněn konkrétně jako Otec našeho Pána Ježíše Krista, a v něm i jako náš Bůh a Otec. Proto je nám řečeno, že máme směle přistoupit „k trůnu milosti“ (Židům 4:16): totiž k Bohu, slavně vyvýšenému v *dispenzaci milosti* (vyvýšenému v lásce, v dobrotě, v slitování ...), jedním slovem k Otcovi. Bůh na trůnu milosti nebo Bůh jako Otec je stále totéž; neboť jako Otec je pro své děti v Kristu láskou, milostí i slitováním. Když Bůh přišel za starých časů,

38 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

aby ustanovil své uctívání a vyhlásil zákon, ukázal svou velebnost způsobem, který budil bázeň a hrůzu, takže se lid neodvážil přijít blíž, ale „chvěl se a zůstal stát opodál. Řekli Mojžíšovi: ‚Mluv s námi ty a budeme poslouchat. Bůh ať s námi nemluví, abychom nezemřeli.‘“ (2. Mojžíšova 20:18-19). A tato hrozivá podoba velebnosti Boha, kterého měli uctívat, je po všechny jejich dny udržovala v bázni a v otroctví. *Nyní však* mají svatí směle přistupovat k Bohu *jako k Otci*; a v listu Římanům 8:14-15 apoštol jedinečným způsobem vyjadřuje vznešenost této skutečnosti. **Bázeň a otroctví, v nichž byli lidé drženi za časů zákona, jsou nyní odstraněny a namísto nich jsme dostali Ducha synovství, v němž s úctou, ale směle přicházíme za svým otcem.** Tato pravda podle mne přispívá ke slávě, nádheře a vznešenosti uctívání ve věku evangelia. Není na zemi ani ten nejradozejší věřící, aby i se svými nejzajímavějšími prosbami a modlitbami neměl bezprostřední přístup k Bohu, a to jako k Otci; ani ten nejopovrhovanější sbor svatých, aby ve svém uctívání nevstupoval přímo do Boží přítomnosti.⁵

Owen správně zdůrazňuje, že tento nový přístup k Bohu jako *k Otci* je v nové smlouvě zcela novou skutečností, která za staré smlouvy nebyla možná.⁶ To, co dává všem věřícím nové smlouvy – poprvé v historii – postavení „adoptovaných synů“ (Ř 8:14; Ga 4:4-7) a navždy ruší všechny rozdíly a třídy předepsané a prosazované ve staré smlouvě (Ga 3:26-29), je skutečnost, že jsou pokřtěni Duchem v Tělo Kristovo. Právě toto nové postavení *synů* nám dává odvahu přistoupit k trůnu a vědět, že ten, kdo na něm sedí, je náš starší Bratr. Věřícího staré smlouvy by nic takového v životě nenapadlo. Není možné, aby věřící zakoušel, že je „v Kristu“ (což pro všechny – pro židy i pro pohany – znamená, že jsou v Kris-

tové smrti, pohřbu, vzkříšení a nanebevstoupení sjednoceni s Kristem, ale i s ostatními navzájem jako se sobě rovnými bratry i sestrami), a zároveň aby byl „pod zákonem“ s rozlišováním mezi židy a pohany, muži a ženami, otroky a svobodnými, které stará smlouva vyžadovala.

Stará smlouva člověku dokazovala jeho vinu a bránila mu přiblížit se, pokud není naprosto spravedlivý nebo nepřináší přijatelnou oběť. Nová smlouva prohlašuje, že věřící je v Božích očích jak spravedlivý, tak přijatelný, a vybízí ho, aby směle a bez strachu vstoupil do té nejsvětější svatyně, která za staré smlouvy bývala pro všechny s výjimkou Árona naprosto uzavřena.

Zákon přestal být právně závaznou smlouvou, když se chrámová opona roztrhla v půli odshora až dolů (Matouš 27:50-51),⁷ a vychovatelem svědomí, když o letnicích přišel „od Otce zaslíbený“, aby přebýval v každém jednotlivém věřícím jako osobní zástupce vyvýšeného Pána. Seslání Ducha je důkazem, že Kristova služba v nebeské svatyni byla přijata, a darovaný Duch, který přebývá ve věřícím, je nevymazatelným ujištěním, že jsme navěky přijati Otcem. To je ta pravda, kterou Petr zvěstoval ve svém kázání ve Skutcích (Ga 3:24-29):

◆ Byl vyvýšen na pravici Boží a přijal Ducha svatého, kterého Otec slíbil; nyní jej seslal na nás, jak to vidíte a slyšíte. (Skutky 2:33)

Skutky 2:37-41 – *Výsledek kázání*
Nevěřící židé byli usvědčeni ze svých hříchů a zděšeně volali: „Co máme dělat?“ Petr zopakoval zvěst evangelia a znovu ji podepřel Jóelovým proroctvím. Vyzýval je, aby činili pokání a dali se pokřtít, a ujistil je, že budou spaseni a obdrží Ducha svatého, jak prorokoval Jóel:

◆ Neboť to zaslíbení [*spasení a seslání Ducha svatého slíbené podle Jóelova prorocství každému, kdo věří*] platí [(1)] vám a [(2)] vašim dětem i [(3)] všem, kteří jsou daleko

6. KAPITOLA 39

a které si povolá Pán, náš Bůh.
(Skutky 2:39, KMS)
Znovu bude užitečné, když si Jóelova slova porovnáme s Petrovým výkladem a aplikací. Všimněme si, že z Jóelova „každý“ se v Petrově výkladu stává „vám a vašim dětem i všem, kteří jsou daleko“.

Jóel 3:5	Skutky 2:38-40,
Avšak každý, kdo vyzývá Hospodino jméno,	Neboť to zaslíbení platí vám a vašim dětem i všem, kteří jsou daleko ... (2:39)
se zachrání. a vyzýval je: „Zachraňte se ... (2:40).
... s těmi, kdo přežili, jež Hospodin povolá.	... a které si povolá Pán, náš Bůh. (2:39)

Otázka dětských křtů nespadá do rámce této knihy. Musím se však zmínit, že mne udivuje, když pedobaptisté používají Skutky 2:39 jako argument pro křtění dětí; a že ho používají dokonce jako jeden z *klíčových* veršů, které dokazují správnost dětských křtů. (Stručný rozbor tohoto oddílu a jeho vztahu ke křtům dětí je v Dodatku D.)

Pokračujme v pojednání ze strany 22, o *jedinečném* potomstvu, Kristu.

V. Kristus, jedinečný potomek, je v *Božím slově* představen jako *ústřední téma veškerého Písma*. Každý předobraz a každý náznak ve Starém zákoně nás učí něco o našem Spasiteli. Každý kousek Písma nějakým způsobem ukazuje ke Kristu.

- ◆ Řekl jim: „To jsem měl na mysli, když jsem byl ještě s vámi a říkal vám, že se musí **naplnit všechno**, co je **o mně** psáno v zákoně Mojžíšově, v Prorocích a Žalmech.“ Tehdy jim otevřel mysl, aby rozuměli Písmu. (Lukáš 24:44-45)

Starý zákon není jen zákoníkem nebo knihou o dějinách Izraele. Je jedním velkým portrétem Krista, zaslíbeného Mesiáše (Židům 10:5-9).

VI. Kristus, jedinečný potomek, je *Božím darem* jako *naplnění všech zaslíbení*. Kristus je „Beránek Boží, který snímá hřích světa“ (Jan 1:29). Je naplněním slibu evangelia, který dal Bůh Abrahamovi, Davidovi a všem praotcům a prorokům. Zachariášova slova nemohou znamenat nic jiného:

- ◆ Pochválen buď Hospodin, Bůh Izraele, protože navštívil a vykoupil svůj lid a **vzbudil nám mocného spasitele z rodu Davida, svého služebníka**, jak mluvil ústy svatých proroků od pradávna; zachránil nás od našich nepřátel a z rukou těch, kteří nás nenávidí, slitoval se nad našimi otci a rozpomenul se na svou svatou smlouvu, na přísahu, kterou učinil našemu **otci Abrahamovi**, že nám dá, abychom vysvobození z rukou nepřátel a **prosti strachu** jej zbožně a spravedlivě ctili po všech dnech svého života. A ty, synu, budeš nazván prorokem Nejvyššího, neboť půjdeš před Pánem, abys mu připravil cestu a dal jeho lidu **poznat spásu** v odpuštění hříchů, pro slitování a milosrdenství našeho Boha, jímž nás navštíví Vycházející z výsosti, aby se zjevil těm, kdo jsou ve tmě a stínu smrti, a uvedl naše kroky na cestu pokoje. (Lukáš 1:68-79)

Abrahamův Potomek je zde Božím darem a je zvěstováno jeho království milostí. Do těchto slov se opravdu jen těžko vměstná dispenzační představa „odloženého pozemského království“. Tento oddíl Písma ukazuje, že zbožný žid žijící před Kristovým příchodem vyhlížel *duchovní* království. Tyto verše popisují právě to království, které Kristus vyhlásil i založil. Je to totéž království, o němž mluvili a ve které doufali všichni starozákonní proroci. Je to „království jeho milovaného Syna“, do nějž nás už přenesl (Ko 1:13) a v němž mu

40 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

„beze strachu“ sloužíme jako ochotní poddaní (L 1:74).

VII. Kristus, jedinečný potomek, sedí na Božím trůnu jako vyvýšený Pán a Král. Srovnáme Skutky 2:29-30 se Zjevením 1:5. Kristovo nastolení jsme probrali ve čtvrtém bodě (Boží přísaha).

VIII. Kristus, jedinečný potomek, je jádrem Boží zvěsti jako souhrn a podstata evangelia svrchované milosti (Sk 2:36; 3:24-26; 7:2-53; 13:32-41). To jsme také stručně probrali ve čtvrtém bodě. Kázat evangelium neznamená nic jiného než vyprávět, že (1) konečně přišel slíbený Abrahamův potomek, že (2) Bůh v Kristu naplnil všechna zaslíbení, která dal Abrahamovi a jeho potomku a že (3) tatáž zaslíbení se nyní naplňují v těch, kdo jsou živou vírou spojeni s Kristem, pravým potomkem.

Podívejme se ještě jednou na osnovu našeho pojednání o „Kristu, jedinečném potomstvu“. Opakuji, že klíčem a základním kamenem k veškerému Písmu je pouze Kristus a že jediným způsobem, jak najít a neztratit skutečnou jednotu v obou částech bible, je uvědomit si jediný Boží plán a záměr s jeho jediným vyvoleným lidem. Kristus, Me-siáš, pravý potomek je

1. věčný Beránek Božího záměru (Zj 13:8),
2. símě ženy podle Boží předpovědi (Gn 3:15),
3. potomek Abrahamův podle Božího slibu (Gn 12:3),
4. syn Davidův podle Boží přísahy (2S 7:12),
5. ústřední téma veškerého Písma, Božího slova (L 24:44-45),
6. naplnění všech zaslíbení, Boží dar (L 1:68-69),
7. vyvýšený Pán a Král na Božím trůnu (Sk 2:29-30),
8. souhrn a podstata evangelia, Boží zvěsti (Sk 2:36).

Nyní se dostáváme k Abrahamovu zvláštnímu přirozenému potomstvu, izraelskému národu, a k jeho postavení vůči církvi dnes a v budoucnosti. V tom spočívá jádro naší diskuze.

(1) Klíčovým slovem této věty je *výhradně*. Nevyučuji, že by pravdu mohl mít historický premilenialismus. Žalmista nepopíral, že Bůh už je svrchovaný, když se modlil, aby Bůh ukázal svou svrchovanou moc. Podobně věřit, že v budoucnosti bude zjevena Kristova vláda nad celou zemí, neznamená popírat, že Kristus vládne už nyní. Nemusíme uvažovat v „bud – anebo“: království buď „přítomné“, nebo „budoucí“. Docela dobře může být pravda obojí: království může být už nyní, a ještě ne.

(2) Tento oddíl z mnoha dokazuje, že „dny Kristovy slávy“ nečekají na budoucí království, ale začaly, když vystoupil na nebesa a usedl po Otcově pravici.

(3) Kdyby měl být premilenialista naprosto důsledný, nemohl by připustit, že by se některá proroctví o království naplnila před druhým Kristovým příchodem. Podobně by nemohl připustit amilenialista, kdyby měl být naprosto důsledný, že se některá proroctví o království naplní až po druhém Kristově příchodu. Není možné používat slovo *milénium* k označování teologických systémů v proroctvích, a přitom si neprotiřečit a nevyvolat zmatky. Místo „milénium“ bychom měli říkat „království“; a když to uděláme, zjistíme, že království už přišlo a ještě přijde. Tomu se říká „už nyní, a ještě ne“. Musíme dodat, že když amilenialista i premilenialista říkají „už nyní, a ještě ne“, míní tím dvě zcela různé věci.

(4) Neméně spravedlivé by bylo, že někteří dispenzacionalisté budí dojem, že si představují starověké Izraelce, jak ve stanech studují diagramy Charlese Larkina nebo Scofieldovy poznámky.

(5) *The Works of John Owen* (Dilo Johna Owena), sv. IX., *The Banner of Truth Trust*, Edinburgh 1988, str. 59-60.

(6) Tentýž důraz skvěle představuje J. I. Packer ve své knize *Knowing God* (*slovensky Poznání Boha*), InterVarsity Press, Downers Grove 1973, str. 182-184.

(7) Důležitosti Matouše 27:50-51 se věnují v přednášce nazvané *The Better Priesthood of Christ* (Kristovo lepší kněžství). Tento oddíl patří spolu s veršem Židům 8:6 k těm textům Nového zákona, které mají pro porozumění biblickým smlouvám a vztahu mezi zákonem a milostí největší význam.

7. Abrahamovo zvláštní přirozené potomstvo – Izrael

Až potud by naše studium bylo ještě pořad celkem snadné. To, co bylo řečeno, může vést k závěrům, o nichž lze diskutovat, ale samotná základní fakta jsou biblická. Dispenzacionalisté i zastánci teologie smlouvy přitom některá z nich ve své diskuzi o Abrahamově potomstvu zcela přehlížejí. Kdyby je měli neustále na zřeteli, nemohli by se – jedni v souvislosti s izraelským národem, druzí v souvislosti s dětmi dnešních věřících – tak neurčitě nebo po-

7. KAPITOLA 41

všechně vyjadřovat o zaslíbeních, daných Abrahamovu potomstvu.

Dostáváme se nyní k Abrahamovu *zvláštnímu* přirozenému potomstvu – k izraelskému národu – a k jeho postavení vůči Kristovu tělu. Na toto Abrahamovo *zvláštní* přirozené potomstvo se musíme podívat velmi pozorně, protože zde leží jádro naší diskuze. K hlavním problémům, s nimiž se musíme vypořádat, patří podle mne tyto:

Za prvé musíme v našich úvahách i v diskuzi pečlivě rozlišovat mezi izraelským národem jako „zvláštním“ přirozeným potomstvem vyvoleným ze všech Abrahamových přirozených potomstev a skutečnými věřícími z tohoto tělesného národa.

V tom, abychom tento rozdíl viděli, nám možná pomůže, když si jednotlivá potomstva a jejich spojení s Abrahamem srovnáme do tabulky.

Mělo by být zřejmé, jak důležité je, abychom tato potomstva od sebe při uvažování i při diskuzi odlišovali, a stejně zřejmě by mělo být, že ani dispenzacionalismus, ani teologie smlouvy to nedělá.

Potomstvo	Kdo to je	Příklady
<i>Veškeré přirozené, nejen zvláštní</i>	Všichni Abrahamovi tělesní potomci	Izák a Izmael
<i>Zvláštní přirozené, ale ne duchovní</i>	Nevěřící Izraelci	Achab
<i>Zvláštní přirozené a zároveň duchovní</i>	Věřící Izraelci	David
<i>Duchovní, ale ne přirozené</i>	Věřící pohané	Křesťané z pohanů

Nikdy a v žádném smyslu nesmíme tělesný izraelský národ stavět na roveň „Kristovu tělu“ jinak než jako „předobraz“, o nic více, než bychom si mohli dovolit ztotožňovat tělesné narození do izraelského národa s duchovním narozením v Kristu. Jedno je „předobrazem“ toho druhého, ale nikdy a v žádném smyslu je nesmíme ztotožňovat.

Za druhé musíme neustále odlišovat fyzická požehnání slíbená celému Izraeli, která celý Izrael také obdržel, a duchovní požehnání slíbená každému Izraelci, která ale obdrželi jen ti, kdo měli Abrahamovu víru.

Abrahamova víra je v každém případě nejdůležitější. Kdo nemá nic jiného, ale má Abrahamovu víru, bude spasen, ať je žid nebo pohan, ať pochází z křesťanské nebo z nekřesťanské rodiny. Platí i opak. Kdo má všechno ostatní, ale nemá Abrahamovu víru, je ztracený jako sám ďábel bez ohledu, kdo byli jeho rodiče nebo jakými „znamením“ byl „zpečetěn“. Tento fakt je pro správné uvažování o naší otázce klíčový.

Musíme mít pořád na paměti, že „ospravedlnění z víry“ bylo už před obřízkou, zákonem i lidem smlouvy, a že tedy ani spasení samo, ani evangelium, které toto spasení hlásá, na ně nejsou v žádném případě nedílně vázány. Evangelium milosti bylo už před Abrahamem a před obřízkou a zůstává i po nich. Bylo zvěstováno a lidé v ně věřili ještě před smlouvou zákona, danou Mojžíšovi, během ní i po ní. Je jen jediné evangelium, a to „spasení milostí skrze víru“. Úspěch tohoto evangelia je určen svrchovanou Boží milostí ve vyvolení a nezávisí na našich skutcích nebo na našem rodokmenu.

Za třetí nikdy nesmíme fyzickým požehnáním daným každému rodilému Izraelci (která jsou jen předobraz duchovních požehnání) přikládat novozákonní duchovní význam, stejně jako nesmíme ztotožňovat fyzický Izrael s „Kristovým tělem“.

42 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

To platí, i když se v obou případech používá stejných slov. Izrael byl *jako národ Bohem milovaný, vyvolený, vykoupený, povoláný, přijatý za syna* a podobně, a *každý* Izraelec bez výjimky zakusil všechna tato požehnání v jejich fyzickém smyslu bez ohledu na svůj osobní duchovní vztah s Bohem. Žádné z těchto slov však neznamena totéž požehnání, když je Nový zákon používá ve vztahu k jednotlivým věřícím nebo k církvi jako Kristovu tělu.

Vykoupení z Egypta není totéž, co ospravedlnění z viny; přijetí národa jako syna není totéž, co přijetí za Boží syny; vyvolení národa mezi národy není totéž, co vyvolení v Kristu ke spáse již před stvořením světa; fyzické vykoupění národa krví z Egypta se nerovná věčnému duchovnímu vykoupění Kristovou krví a „z Egypta jsem povolal“ neznamena účinné povolání z verše Římanům 1:7. *Nespasený* Izraelec byl z Egypta „vykoupen“ právě tak, jako věřící Izraelec. Každý nespasený Izraelec mohl říci: „Bůh mne miloval způsobem, kterým Egyptany nemiloval, a vykoupil mne z Egypta svou mocí, protože jsem potomek Abrahamův.“ Když ovšem totéž řekne křesťan, znamená to něco úplně jiného. Připomínám, že dispenzacionalismus i teologie smlouvy to často chápou jako synonyma.

Následující Haldaneův komentář listu Římanům 9:4 právě tuto skutečnost značně osvětluje:

Synovství – Bůh přijal izraelský národ za svého syna jako předobraz přijetí svých dětí v Kristu Ježíši; a v tomto smyslu, v němž byli Izraelci Božími dětmi tak, jak žádný jiný národ nikdy nebyl, o nich Písmo často mluví (Ex 4:22; Jr 31:9-20). Takto je nazývá i náš Pán sám, když předpovídá jejich zavržení: „synové království budou vyvrženi ven“ (Mt 8:12).¹

Totéž, co Haldane říká o synovství, se dá říci i o slovech *milovaný, vyvolený, vykoupený* a podobně, jsou-li použita o izraelském národě. To, že si to teolo-

gie smlouvy neuvědomuje, je jednou ze základních vad jejího pohledu na církev. Celá její doktrína církve je založena na vzájemně jednoznačném srovnání Izraele a církve. Opakuji – *každý jednotlivý Izraelec*, ať byl osobně spasený nebo ztracený, mohl říci: „Bůh mne miloval, vyvolil, vykoupil a přijal za syna.“ Jak teologie smlouvy, tak dispenzacionalismus chápou všechna tato prohlášení, jako by byla vyslovena ve světle zkušenosti svého novozákonního smyslu, místo toho, aby je chápali v čistě fyzickém, národním smyslu.

Za čtvrté si musíme uvědomit, s jakým záměrem Bůh na Sínaji uzavřel právně závaznou smlouvu skutků s Jákobovými potomky (zvláštním a jedinečným národem).

Jak přesně souvisí národ a právně závazná smlouva, kterou byl ustanoven, s věčnými a neměnnými Božími záměry v dějinách a ve spasení? Ve svém chápání této souvislosti musíme brát to, co Pavel říká o povaze a účelu smlouvy zákona na Sínaji, za bernou minci. Když Pavel nazývá kamenné desky „službou smrti“, kterou Bůh připravil, aby ztracené hříšníky usvědčil z jejich viny (Ř 5:20; 7:7-13; 2K 3:6-9; Ga 3:19), musíme jeho slova přijímat jako nepochybný fakt. Jakmile jednou uznáme Pavlův inspirovaný výklad toho, co Bůh zamýšlel, když s izraelským národem uzavřel skutečnou smlouvu zákona, nebudeme už nikdy mluvit o tom, že smlouva zákona je „smlouva plná milosti daná vykoupěnému lidu pro jeho posvěcování“.

Nástroj *zavržení* (desatero jako smlouva), který Bůh určil k tomu, aby ztraceným hříšníkům pomohl pochopit, že potřebují uvěřit v Krista (Ř 7:7-11; Ga 3:24) nemůžeme zároveň používat jako hlavní nástroj *posvěcování* vykoupěných svatých. Puritáni zákon správně nazývali „posluhovačkou evangelia“, ale vyvolali také nedorozumění, když po něm chtěli, aby sloužil i při posvěcování věřících jako matka svatosti. Neustále

7. KAPITOLA 43

se snažili rozlišovat mezi „zákonickou“ a „evangelijní“ poslušností zákonu. Pokoušeli se ho donutit, aby *stejnému lidu* ve stejnou dobu sloužil *dvěma různými způsoby*. Požadovali, aby byl smlouvou, která má moc usvědčovat hříšníky, že jsou ztraceni, a přitom trvali na tom, že jsou to pravidla pro život vykoupených členů církve. Na jednu stranu mu vytrhali všechny zuby a udělali z něho návod pro život věřících, ale zároveň chtěli, aby se hříšníkům kázal jako hrozba se sírou a ohněm. Neustále se zmítali v tom, že Izraelce pokládali za ztracené hříšníky, kteří potřebují zákon, aby je usvědčoval, a zároveň za členy církve, kteří prostě nemohou být účastníky právně závazné smlouvy.

John Bunyan krásně ilustruje biblický záměr, s nímž Bůh dal Izraeli zákon jako smlouvu. Jde o scénu ve Vykladačově domě, kde muž s koštětem (představující zákon) víří prach hříchu v lidském srdci. Jeho námaha srdce nevyčistí, ale je nutná, aby ukázala špínu a to, že ani hříšník, ani muž s koštětem (Mojžíš) špínu nemohou odstranit. Vstoupila dáma (Duch svatý) a postříkala místnost vodou (evangelium) a snadno ji vyčistila. Potud v pořádku. Až sem všichni jasně chápeme, co Bunyan učil. Když je ale místnost vyčištěna, teologie smlouvy *dá Mojžíšovi znovu koště do ruky a požaduje od něj, aby ji udržoval v čistotě*.

Kolikrát jsme slyšeli, že „Mojžíš tě pošle ke Kristu, aby ti odpustil a aby tě ospravedlnil, a Kristus tě přivede zpět k Mojžíšovi, aby tě naučil žít ve svatosti.“ Bunyan přece **neříká**: „Zákon nemůže ospravedlnit, ale může posvěcovat.“ Říká: „Zákon nemůže překonat hřích v lidském srdci“ – to je vše. Zákon není o nic více schopen *udržovat* srdce v čistotě, než je schopen je vůbec vyčistit.²

Za páté si musíme uvědomit, že existence Izraele a jeho naděje na požehnání byla založena na jiné smlouvě, než na jaké je založena církev.

Pokud Bůh církev vykoupil a přivedl k sobě na základě téže smlouvy, na jejímž základě „vykoupil“ a pak k sobě přivedl izraelský národ, proč by tuto smlouvu nemohl opět zrušit a zavrhnout nás tak, jak to udělal s Izraelem? Budeme se tím zabývat, až bude řeč o „pravém Božím národě“, který skutečně naplňuje zaslíbení, dané Abrahamovi v 1. Mojžíšově 12:3. Půjde zde o stejné otázky jako v předchozím, čtvrtém bodě, ale spíše v pojmech biblických smluv.

Této konkrétní pravdě jsem věnoval jednu přednášku na verš Židům 8:6. V tomto verši jsou uvedena tři jasná srovnání. Když je pochopíme, uvidíme, o kolik slavnější postavení má věřící v nové smlouvě:

◆ Avšak Ježíš dosáhl **vznešenější služby**, právě tak jako je prostředníkem **vyšší smlouvy**, založené na **lepších zaslíbeních**. (Židům 8:6) První srovnání. Kristova velekněžská služba je mnohem *lepší* než Áronova služba, kterou nahrazuje.

Druhé srovnání. Kristova služba je lepší, protože *smlouva*, kterou uzavřel a v jejímž rámci slouží (nová smlouva), je o tolik *lepší* než stará smlouva (uzavřená na Sínaji), v jejímž rámci sloužil Áron.

Třetí srovnání. Tato nová smlouva je o tolik lepší než stará smlouva, kterou nahrazuje, prostě proto, že je založena *na lepších zaslíbeních* než stará smlouva. Stará smlouva říká: „*Pokud budeš poslouchat, požehnám ti*“ (Ex 19:5-6). Nová smlouva však říká: „Už jsem byl poslušný místo tebe, věř a budeš žít“ (Žd 10:14-22).

Tato tři srovnání jsou jasně ukázána v Židům 8:6 a zdůrazněna v celém kontextu Židům 8-10. Autor listu srovnává dvě různé *služby*, dvě různé *smlouvy* (ne dva různé způsoby provádění jediné smlouvy) a dvojice různá *zaslíbení*. Jeho jediným cílem je ukázat, že postavení věřícího nové smlouvy je mnohem lepší než postavení věřícího staré

44 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

smlouvy, a to prostě proto, že Kristus je prostředníkem nové smlouvy založené na lepších zaslíbeních.

Aronova služba byla vzhledem k povaze právně závazné smlouvy, v jejímž rámci byla ustanovena, určena právě k tomu, aby lidem připomínala hříchy (Žd 10:3-4). Takto byl účel této smlouvy a její služby výslovně definován. Služba našeho Velekněze nám připomíná, že Bůh na naše hříchy „už nikdy nevzpomene“ (Žd 10:18). Už nikdy nebudeme potřebovat další Den smíření (Žd 10:2), protože stará smlouva, která odsuzovala, byla naplněna a vykonána v Kristu. To je naše bezpečná naděje díky smlouvě plné milosti, kterou ustanovil obětováním své krve.

A konečně za šesté je zásadní, abychom nezapomínali, že ani skutečná duchovnost jednotlivých Izraelců, ani skutečná duchovnost národa jako celku neměla nic společného s tím, že byl Izrael „vykoupen“ z Egypta a na Sínaji učiněn Božím národem zákona.

Ve skutečnosti to byl dav pyšných, sebestředných, individualistických rebelů. Bůh jejich národ stvořil a udržoval jen kvůli jejich *tělesnému* původu od Abrahama a Jákoba. Dělal to jen proto, aby splnil svůj slib Abrahamovi a aby z vyvoleného národa podle svého záměru povolal Mesiáše.

Prokázat těchto šest skutečností není tak snadné, jak by si většina lidí myslela. Je to ale možné, když se při potvrzování svých názorů budeme držet biblických textů. Pro správné pochopení bible je nezbytné rozlišovat mezi Abrahamovým tělesným a duchovním potomstvem a zvláštními požehnáními, která smlouva jednotlivým potomstvům slibuje. Jak už jsem řekl, v tom spočívá podstata rozporu mezi teologií smlouvy, jak ji definuje *Westminsterské vyznání víry*, a dispenzacionalismem, jak je představen ve *Scofield Reference Bible*.

Především proto je dále doslova nemožné, aby člověk zastával oba názory zároveň. Dispenzační teologie smlouvy je opravdu naprostý nesmysl. S tím bude většina lidí souhlasit, protože je to tak zřejmé. Mně se ale zdá právě tak zřejmé, ačkoli některým mým přátelům mezi baptisty to tak zřejmé není, že stejně nemožné je zastávat *baptistickou* teologii smlouvy. Myslím, že reformovaný *baptista* nemůže přijímat teologii smlouvy podle *Westminsterského vyznání* o nic více, než může reformovaný *baptista* přijímat dispenzacionalismus ze *Scofield Reference Bible*. Navzdory myšlení, které je dnes velmi časté, dispenzacionalismus a teologie smlouvy nejsou jedinými alternativami, což za poslední desetiletí zjistilo mnoho lidí a každý den to zjišťuje mnoho dalších!

Po tom, co jsem právě řekl, bych měl, myslím, dodat, že šest zde vyjmenovaných bodů nemůžeme odhalit a zachovat, aniž bychom jasně definovali a uznali, že když Kristus dokončil své dílo smíření, změnila se jak *dispenzace*, tak *smlouva*. To je ve skutečnosti ta biblická alternativa k dispenzacionalismu a k teologii smlouvy, kterou já, jako *baptista*, jehož teologie je v jádru reformovaná, zřetelně spatřuji v Božím slově. Všimněte si, že říkám „reformovaná teologie“, ne „teologie smlouvy“. Nikdy neztotožňujeme teologii smlouvy s reformovanou teologií. *Baptista* může být důsledný, a přitom zastávat tu první, ale musel by být velmi nedůsledný, aby se mohl hlásit k teologii smlouvy podle *Westminsterského vyznání víry*. Doktrínu sakralismu, kterou reformátoři zastávali, naprosto odmítáme, ale souhlasíme s jejich názorem na svrchovanou milost ve spasení. Mnohdy také souhlasíme s Kalvínovým a s Lutherovým pojetím zákona. Stanovisko reformátorů je mnohem bližší našim názorům než názorům pozdějších puritánů.

Zdá se mi, že naše generace by neměla usilovat o nic menšího než

o dokončení díla, které reformace tak slavně zahájila a kterého pak zanechala, když se chopila ocelového meče. Musíme se zbavit zbývajících omylů, zvláště celého principu sakralismu, které si reformátoři a puritáni vzali sebou, když se rozešli s Římem. Stojí za to, abych zde zopakoval, co jsem o nich poznamenal v předmluvě:

Důsledně zreformovali zvěst evangelia o ospravedlnění z víry, ale některé další doktríny zreformovat zapoměli. Zbavili se ospravedlnění ze skutků zákona, ale drželi se *posvěcení* ze zákona. Odmítli autoritu církve nad duší člověka, ale podrželi si autoritu církve nad jeho *svědomím*. Zrušili *kněžstvo*, a nahradili ho duchovenstvem. Odmítli autoritu církevní tradice (která učí papežskou neomylnost), ale místo ní si vytvořili *lidská kréda*, která byla brzy stejně závazná jako Písmo. Ve skutečnosti vyměnili živého papeže za vytištěného papeže. Volali „Sola Scriptura“, a přitom mávali v jedné ruce *krédem* a ve druhé *mečem*.³

(1) Robert Haldane: Commentary on Romans (Komentář k listu Římanům), str. 444.

(2) Sound of Grace nabízí audio i videokazety s kázáním na téma „John Bunyan a zákon“.

(3) John G. Reisinger: When Should A Christian Leave A Church? (Kdy by měl křesťan opustit církev?), Sound of Grace, str. 21.

8. Komu dává smlouva zaslíbení?

To je ta otázka, k níž se stále vracíme. *Kdo je Abrahamovým potomstvem, jemuž jsou dána zaslíbení? Kdo jsou „děti smlouvy“, které mohou díky svému vztahu k Abrahamovi plným právem uplatňovat nárok na zaslíbení smlouvy? Snad nejsnáze tomu porozumíme, když začneme u izraelského národa. Pokud jde o Izrael, bible nám na tuto otázku naštěstí dává jasnou odpověď.*

Podívejme se pozorně do listu Římanům 9:6-7. Je to zásadní oddíl, který nám pomůže pochopit, že fyzický izra-

elský národ přes všechny své jedinečné výsady a přes všechna požehnání nikdy nebyl účastníkem „věčné smlouvy milosti“. Byl to opravdu *zvláštní* národ, nicméně nebyl to *duchovní* národ. Byli v něm duchovní jednotlivci, ale národ sám byl z velké většiny neznovuzrozený. Jako národ byl přesně tím, čím jsme ho nazvali: Abrahamovým „zvláštním přirozeným“ potomstvem, i když převážně ztraceným, čili nespaseným. Izraelci byli zvláštní a jiní než všichni ostatní Abrahamovi přirození potomci, ale v porovnání s Abrahamovým duchovním potomstvem byli úplně stejní a obyčejní. Právě tuto skutečnost Pavel tak zdůrazňuje v Římanům 9. Tento text má klíčový význam:

◆ Ne že by slovo Boží selhalo. Vždyť **ne všichni, kteří jsou z Izraele, jsou Izrael**, ani nejsou všichni **děti** Abrahamovými jen proto, že jsou jeho **potomci**, nýbrž „z Izraele bude povoláno tvé potomstvo“ ... (Římanům 9:6-7)

Bez ohledu na to, jaká zaslíbení „Izrael“ ve staré smlouvě dostal, se musíme naučit uplatňovat na veškeré Boží jednání s národem, který povstal z dvanácti Jákobových synů, princip „ne všechnen Izrael je Izrael“. Ne všichni Abrahamovi *potomci* jsou považováni za jeho děti, čili skutečné potomky, kteří to, co je slíbeno, obdrží. To platí, ať zastáváme kterékoli teologické hledisko, a platí to stejně v Novém i ve Starém zákoně. Podívejme se pečlivě na Pavlovu argumentaci v Římanům 9.

Pokud jde o ujištění a bezpečí, je Římanům 8 ta nejúžasnější kapitola z celé bible. Dovídáme se v ní, že každý, koho Bůh vyvolil a povolal, aby s ním měl spásný vztah, bude nakonec zcela jistě spasen. Jejich závěrečné verše jsou chvalozpěvem s jedinou myšlenkou. Jako by tu Pavel říkal: „Ani v nebi, ani na zemi není nic, co by mohlo zničit nebo zranit duši, která je ve spásném vztahu smlouvy s Bohem!“ To všechno, co Pavel tvrdí v Římanům 8, volá po námitce: a co „zavržení“ izraelského

46 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

národa? Nezrušil Bůh svou smlouvu se svým vyvoleným lidem, když jej opustil a věnoval se pohanům?

V Římanům 9-11 se Pavel touto otázkou zabývá ve světle Božích odvěkých záměrů, jak jsou zjeveny ve Starém zákoně a v dějinách. Ukazuje, že Bůh se v žádném případě nezpronevěřil tomu, co slíbil ve své smlouvě. Bůh nikdy neporušil a nikdy neporuší žádnou smlouvu, kterou uzavřel. „Nicméně,“ říká Pavel, „Bůh nikdy *nikomu* neslíbil *žádné duchovní* požehnání na základě tělesného původu.“ *To je jádro celého problému!* Tato Pavlova slova se vztahovala na všechny židovské děti, které se narodily v izraelském národě, a vztahuje se na všechny děti, které se dnes narodí křesťanským rodičům. Pokud tento princip pochopíme a pokud ho budeme důsledně uplatňovat, přestaneme mluvit o „lidu smlouvy“ (tělesný Izrael) nebo o „dětech smlouvy“ (tělesné děti věřících).

U každého jednotlivého Božího zaslíbení, které někomu slibuje duchovní požehnání, je podmínkou, aby ten, kdo má požehnání obdržet, v zaslíbení osobně věřil. Izrael slíbená požehnání nikdy neobdržel, „protože *nevycházel z víry*“ (Ř 9:32). Jinými slovy, protože odmítli evangelium, kterému jejich protec Abraham spásnou vírou věřil.

Podstatou toho, co se tvrdí v Římanům 9-11, je, že k tomu, aby člověk obdržel kterékoli zaslíbené Boží požehnání, je naprosto nutná osobní víra. To platí vždy, v každé dispenciaci a v každé smlouvě; a platí to pro každého, ať je žid či pohan, ať se narodil věřícím nebo nevěřícím rodičům. *Všichni* Abrahamovi skuteční potomci jsou bez výjimky znovuzrození *věřící!* O *nikom* nemůžeme říct, že je dědicem některého duchovního zaslíbení daného Abrahamovi a jeho potomstvu, pokud u něj nevidíme pokání a víru.¹

Když Pavel říká, že „ne všechen Izrael je Izrael“, má na mysli v podstatě ten prostý rozdíl mezi lidem se zvláštními výsadami a lidem, který skutečně

získal milost. Každý Izraelec se díky svému tělesnému původu těšil velkým *výsádám* (Ř 3:1-3), ale žádný Izraelec (ani nikdo jiný), který osobně nečinil pokání a neuvěřil, nikdy nebyl ve zvláštním *duchovním* postavení a nezískal žádné duchovní požehnání. Bůh nikdy žádnému Izraelci neslíbil jediné duchovní požehnání prostě proto, že to byl Izraelec. Tělesný původ nikdy žádného Izraelce (ani nikoho jiného) nezařadil do zvláštní či oddělené *duchovní* *kategorie* před Bohem. Izrael byl určitě ve zvláštní *fyzické kategorii* jako Boží vyvolený *národ* a dostal zvláštní duchovní *příležitosti*, ale *neměl* před Bohem žádné zvláštní *duchovní* *postavení*. Když Bůh židovský národ zavrhl, nezapřel tím své sliby ani neporušil svou smlouvu. Svému vztahu s Izraelem, založenému na „zvláštní smlouvě“, se nikdy nezpronevěřil – prostě proto, že tato smlouva i tento vztah byly ryze *podmínečné* a Izrael těmto podmínkám nikdy nevyhověl.

Apoštol nezůstává u obecných tvrzení. Nabízí konkrétní příklad toho, o čem přesně mluví. Touto ilustrací chce ukázat, že „Izrael v Izraeli“ je záležitostí svrchovaného vyvolení (Ř 9:11) a účinného povolání (Ř 9:24), a nemá nic společného s *tělesným* rodokmenem. Tuto skutečnost musíme dobře chápat a pevně se jí držet! Je to biblický klíč, který odemýká mnoho částí Písma. Ani dispencionalismus, ani teologie smlouvy tuto pravdu ve svých teologických systémech důsledně neuplatňují.

Je důležité, abychom si všimli, že Pavel doktrínu vyvolení neilustruje a nedokazuje tím, že by srovnával „dítě smlouvy“ (potomstvo Abrahamovo) s dítětem „mimo smlouvu“ (pohany), ale tím, že srovnává dvě děti „smlouvy“, a to ne jen tak nějaké děti smlouvy, ale dvojčata, vlastní děti věřícího Izáka, a vnuky *samožného* *Abrahama*. Jestli kdy dvě děti byly čistokrevnými dětmi smlouvy, byli to především tito vnuci muže, který zaslíbení dostal. Na těchto

dvojčatech Pavel ilustruje, a tak nadevší pochybnost dokazuje, že to, jestli někdo získá skutečná Boží zaslíbení, vůbec nesouvisí s tím, zda je takzvané dítě smlouvy nebo zda je označen a zpečetěn znamením smlouvy – byť to byla obřízka, Bohem dané znamení smlouvy, kterým byl označen Abraham, jeho syn Izák i jeho dvojčata.

◆ A nejen to: Také Rebeka měla obě děti z téhož muže, **z našeho praotce Izáka**; ještě se jí nenarodily a nemohly učinit nic dobrého ani zlého. Aby však **zůstalo v platnosti Boží vyvolení, o kterém bylo předem rozhodnuto** a které nezávisí na skutcích, nýbrž na tom, kdo povolává, bylo jí hned řečeno, že starší bude sloužit mladšímu. Neboť je psáno: „**Jákoba** jsem si **zamiloval**, ale **Ezaua** jsem **odmítl**.“ (Římanům 9:10-13)

Na tomto příkladu nám Pavel ukazuje, co přesně myslí tím, když říká „ne všechn Izrael je Izrael“. Nic, co kdy Bůh izraelskému národu slíbil nebo k čemu se kdy zavázal smlouvou, v žádném smyslu nezaručuje, že Izraelci nebo jejich děti obdrží duchovní zaslíbení. Měli výsady, ale neměli zajištěná požehnání. Měli duchovní příležitosti, ale nebyli od narození ve zvláštní *duchovní* kategorii. Ezau se těšil naprosto stejným výsadám jako Jákob. Vlastně jich měl dokonce *ještě víc* (byl nestarším synem a náleželo mu prvorozenství), ale k „Abrahamovu potomstvu, jemuž byla dána zaslíbení“, nepatřil, i když byl skutečně Abrahamovým tělesným potomkem. Ezau přijal „znamení smlouvy“, ale nebyl skutečným dítětem smlouvy. Bůh neuzavřel svou smlouvu s Ezauem, i když její zaslíbení potvrdil jak jeho věřícímu otci (Izákovi), tak jeho věřícímu dědu (Abrahamovi). Jestli je Ezau v *jakémkoli smyslu* dítětem smlouvy, potom Písmo jasně učí, že Bůh některé děti smlouvy *nenávidí* (Ř 9:13)!

Pokud opravdu pochopíme Pavlův základní argument v Římanům 9-11,

získáme řešení mnoha zdánlivých problémů, které ani dispencionalismus, ani teologie smlouvy ve svých teologických systémech nedokáží vyřešit. V těchto kapitolách Pavel ilustruje základní princip, který vane celým Písmem: totiž, že Boží milost je *naprosto bezpodmínečná* a nic, ani všechny výsady vyjmenované v Římanům 9:4-5, člověku nezaručuje jedině duchovní požehnání. Žid nemohl na základě svého tělesného původu a obřízky žádat od Boha o nic víc, než mohl na stejném základě žádat Ezau. Žádný kněz ani prorok nemohl židovským rodičům zaručit, že Bůh jim nebo jejich dětem ve smlouvě potvrzené obřízkou slibuje něco více, než co slíbil věřícímu otci Izákovi nebo jeho obřezanému synu Ezauovi. Pokud dnešní křesťanští rodiče nemají jiná zaslíbení, než jaká dostal sám Abraham, platí dnes totéž o jejich dětech.

Křesťanští rodiče nemohou s odvoláním na smlouvu s Abrahamem a jeho potomstvem žádat pro své takzvané děti smlouvy o nic víc, než co mohl žádat Izák jako věřící rodič pro Ezaua jako pro své dítě smlouvy. Jestli kdy který věřící rodič mohl tvrdit, že obě jeho děti patří k Abrahamovu potomstvu a jsou účastníky smlouvy, byl to Izák, Abrahamův vlastní syn!

Nyní, když Golgota a letnice učinily všechny, kdo se „narodili z Boha“, skutečným Božím lidem nové smlouvy (Žd 8:6-11), je samotné označení „dítě smlouvy“ právě tak nebiblické a nepotřebné jako „lid smlouvy“. Nic takového jako lid smlouvy v jakémkoli *fyzickém* smyslu dnes neexistuje. *Fyzický* izraelský národ nelze nahradit *duchovním* tělem Kristovým. Na Golgotě a o letnicích byl Boží lid nové smlouvy ustanoven jako zcela nový duchovní útvar (Ef 2:11-22). Jak uvidíme dále, pravým „Božím národem“ je církev.

1 Brilantní úvod do této otázky najdete v knize doktora J. Davida Gillilanda Jonathan Edwards on Biblical Hermeneutics and the "Covenant of Grace" (Jonathan Edwards o principech biblického výkladu a „smlouva milosti“), New Covenant Media, 1998.

48 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

9. Smlouva s Abrahamem

Podívejme se nyní na abrahamovskou smlouvu jako takovou a na to, co přesně slibovala a co tyto sliby znamenají pro Izrael a pro dnešní věřící. První zaslíbení dané Abrahamovi je zaznamenáno v 1. Mojžíšově 12:1-3:

- ◆ I řekl Hospodin Abramovi: „Odejdi ze své země, ze svého rodiště a z domu svého otce do země, kterou ti ukážu. Učiním tě velkým národem, požehnám tě, velké učiním tvé jméno. Staň se požehnaním! Požehnám těm, kdo žehnají tobě, prokleji ty, kdo ti zlořečí. V tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země.“ (1. Mojžíšova 12:1-3)

To, co nás na tomto textu při našem studiu zvláště zajímá, jsou zaslíbení, která se týkají *velkého národa a země* a dále slova: *V tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země*. Už jsme si ukázali, že to poslední je evangelijní zaslíbení Krista samotného. Toto konkrétní zaslíbení nemůže mluvit o fyzickém Izraeli jinak než jako o prostředku, skrze nějž byl Mesiáš přiveden na svět. Napřed se budeme zabývat zaslíbenou zemí.

Země zaslíbená

V 1. Mojžíšově 12:1-3 není slíbena žádná určitá země. Abraham měl prostě jít do země, kterou mu Bůh ukáže. Teprve až dorazil do kenaanské země, Bůh jí jemu a jeho potomstvu slíbil.

- ◆ Abram prošel zemí až k místu Šekemu, až k božišti Móre; tehdy v té zemi byli Kenaanci. I ukázal se Abramovi Hospodin a řekl: „**Tuto zemi dám tvému potomstvu.**“ Proto tam Abram vybudoval oltář Hospodinu, který se mu ukázal. (1. Mojžíšova 12:6-7)

Když se Abraham rozešel s Lotem, Bůh Abrahamovi potvrdil svůj slib, že jeho potomstvo obdrží zemi za dědictví. Nyní Bůh dodává, že toto dědictví bude „navěky“. Nelze nevidět, že samotná podstata Božího slibu Abrahamovi zahrnovala následující:

1. fyzickou zemi;
2. potomstvo, které zemi obdrží – přirozené děti;
3. zemi kterou budou mít v držení „navěky“.

Osobně věřím, že Nový zákon považuje fyzickou zemi za předobraz duchovního odpočinutí a Izraelce za předobraz skutečných věřících. Ve Starém zákoně však není nic, co by nás přivedlo k tomuto závěru. Kdybychom neměli nic než Starý zákon, velmi snadno bychom mohli mít na Izrael a Palestinu stejný pohled, jaký má dispencionalismus.

Následující popis skutečné fyzické země představuje poselství, které se ve Starém zákoně stále vrací:

- ◆ Poté, co se Lot od něho oddělil, řekl Hospodin Abramovi: „Rozhlédni se z místa, na němž jsi, pohlédni na sever i na jih, na východ i na západ, neboť **celou tu zemi**, kterou vidíš, dám tobě a **tvému potomstvu až navěky**. A učiním, že tvého potomstva bude jako prachu země. Bude-li kdo moci sečíst prach země, pak bude i tvé potomstvo sečteno. Teď **projdi** křížem **krázem tuto zemi**, neboť **ti ji dávám.**“ (1. Mojžíšova 13:14-17)

V 1. Mojžíšově 15:6-7 Bůh potvrzuje svůj slib nespočetného potomstva i země a zřetelně říká, že právě proto byl Abraham povolán z Uru:

- ◆ A řekl mu: „Já jsem Hospodin, já jsem tě vyvedl z Kaldejského Uru, abych ti dal do vlastnictví **tuto zemi.**“ (1. Mojžíšova 15:7)

Země je dána jako trvalé dědictví i proto, aby napomohla udržet zvláštní lid, t.j. lidské dědictví, z nějž vzejde Mesiáš.

Ve verších 1. Mojžíšova 15:8-17 je zaznamenána vlastní smlouva, kterou Bůh s Abrahamem uzavřel a ve verši 18 se opakuje, že jádrem smlouvy je fyzická země. Dispencionalismus trvá na tom, že je to „bezpodmínečné“ zaslíbení, které se nikdy doslova nenaplnilo a proto pro fyzický izraelský národ pořád platí. V tomto textu jsou zmíněny konkrétní hranice země:

9. KAPITOLA 49

- ◆ V ten den uzavřel Hospodin s **Abrahamem smlouvu: „Tvému potomstvu dávám tuto zemi** od řeky Egyptské až k řece veliké, řece Eufratu ...“ (1. Mojžíšova 15:18)

V celé 15. kapitole není ani zmínka o „požehnání pro všechny národy“. Určitě již vidíte, jak je to významné.

V 1. Mojžíšově 17 je zaznamenáno, jak Bůh Abrahamovi znovu potvrdil zaslíbení, která mu dal, a smlouvu, kterou s ním uzavřel v 1. Mojžíšově 15:18. Ve verších 1-5 se Abramovo jméno mění na Abraham a je zde zopakován slib nespočetného potomstva. Verš 6 jmenuje tři konkrétní požehnání, která Bůh Abrahamovi slíbil:

- ◆ **Převelice tě rozplodím** a učiním z tebe **pronárody, i králové** z tebe vzejdou. (1. Mojžíšova 17:6)

Všimněte si dobře, že zaslíbení, daná na začátku kapitoly Abrahamovi, jsou skoro stejná jako zaslíbení, která později dostal Izmael:

- ◆ A pokud jde o Izmaela, vyslyšel jsem tě: Hle, **požehnám** mu a **rozplodím a rozmnožím ho převelice**; zplodí dvanáct knížat a učiním z něho **veliký národ**. (1. Mojžíšova 17:20)

V 1. Mojžíšově 25:12-18 se dovídáme, jak se tento slib daný Izmaelovi naplnil:

- ◆ Toto je rodopis **Abrahamova syna** Izmaela, kterého Abrahamovi porodila Sářina otrokyně Hagar egyptská. ... To jsou Izmaelovi synové a to jsou jejich jména podle jejich dvorců a hradišť: **dvanáct předáků** jejich **národů**. (1. Mojžíšova 25:12,16)

Verše 1. Mojžíšova 17:7-8 jsou z mnoha důvodů velmi důležité. Musíme si dobře všimnout, co se zde přesně slibuje:

- ◆ **Smlouvu** mezi sebou a **tebou i tvým potomstvem** ve všech pokoleních **činím** totiž **smlouvou věčnou**, že **budu Bohem tobě** i tvému potomstvu. A tobě i **tvému potomstvu dávám do věčného vlastnictví zemi**, v níž jsi hostem, tu **celou**

zemi kenaanskou. A budu jim Bohem. (1. Mojžíšova 17:7-8)

Tato slova jsou velmi jasná a zároveň velmi poučná. Shrnují podstatu potvrzené abrahamovské smlouvy a jejího zaslíbení. Znovu si můžeme všimnout, že zaslíbení o „požehnání pro všechny národy“ zde chybí. A ještě několik věcí je důležitých.

Především: „smlouva“ z 1. Mojžíšovy 17:7 je uzavřena s potomky (v množném čísle) – Bůh „jim“ bude Bohem. Nový zákon nám říká, že „tvé potomstvo“ označuje Izáka jako Abrahamova duchovního potomka. To je zřejmé z následujícího srovnání Římanům 9:7 a 1. Mojžíšovy 17:18-21:

- ◆ Proto Abraham Bohu řekl: „Kéž by Izmael žil v tvé blízkosti!“ Bůh však pravil: „A přece ti tvá žena Sára porodí syna a nazveš ho Izák (to je Smíšek). **Svou smlouvu** s ním **ustavím pro jeho potomstvo jako smlouvu věčnou**. A pokud jde o Izmaela, vyslyšel jsem tě: Hle, požehnám mu a rozplodím a rozmnožím ho převelice; zplodí dvanáct knížat a učiním z něho **veliký národ**. Ale svoji smlouvu ustavím s Izákem, kterého ti porodí Sára ...“ (1. Mojžíšova 17:18-21)

- ◆ ... ani nejsou všichni **dětmi** Abrahamovými jen proto, že jsou jeho **potomci**, nýbrž „**z Izáka bude povoláno tvé potomstvo**“ ... (Římanům 9:7)

V Římanům 9:7 je ve skutečnosti citována 1. Mojžíšova 21:12, kde Bůh o Izmaelovi a Izákově opakuje totéž. Fráze „ustavit svou smlouvu“ je tím, co činí rozdíl mezi různými tělesnými potomstvy. Toto rozlišení se týká linie potomstva, ze které vzejde slíbený Mesiáš. Po Jákobovi toto označování konkrétního syna končí. Jakmile vznikl Izrael jako národ, je zaslíbení Mesiáše včleněno do mojžíšovské smlouvy a přechází na národ jako na celek.

To druhé, co stojí v 1. Mojžíšově 17:7-8 za pozornost, je slovo **věčnou**. Všimněme si, že ve verši 7 Bůh činí

50 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

svou smlouvu s Abrahamem a jeho potomstvem smlouvou věčnou a slibuje, že bude Bohem jemu i jeho potomstvu:

- ◆ Smlouvu mezi sebou a tebou i tvým potomstvem ve všech pokoleních činím totiž smlouvou věčnou, že budu Bohem tobě i tvému potomstvu. (1. Mojžíšova 17:7)

Ve verši 8 Bůh Abrahamovi a jeho potomstvu slibuje celou kenaanskou zemi do věčného vlastnictví a opakuje, že jim bude Bohem:

- ◆ A tobě i tvému potomstvu dávám do věčného vlastnictví zemi, v níž jsi hostem, tu celou zemi kenaanskou. A budu jim Bohem. (1. Mojžíšova 17:8)

Z hlediska výkladu není možné od sebe v těchto dvou verších oddělit „zaslíbenou zemi“, „věčnou smlouvu“ a slib „budu jim Bohem“. Potomci z verše 7 musí být stejní lidé jako potomci z verše 8. Věčné vlastnictví kenaanské země slibuje Bůh *stejným lidem*, kterým slíbil, že bude *jejich Bohem* a oni *jejho lidem*. Nemůžeme si vybírat, co by se líbilo našemu teologickému vkusu, ani nemůžeme část tohoto textu vykládat v přirozeném a část v duchovním smyslu, aniž bychom měli v Novém zákoně jasný důkaz, že mu takto rozuměli apoštolové. Teologie smlouvy užívá sedmý verš jako klíčový argument ve snaze dokázat, že jejich tělesné děti jsou stále zahrnuty v „Boží smlouvě (milosti) s Abrahamem“. Musí však pomíjet skutečnost, že stejným lidem slibuje osmý verš fyzickou palestinskou zemi do věčného vlastnictví. Dispenzacionalismus bude na druhou stranu osmým veršem dokazovat, že tělesným židům je Palestina bezpodmínečně slíbena a že ji obdrží v budoucnosti.

Od 1. Mojžíšovy 17 až do konce Starého zákona je země jedním z hlavních bodů smlouvy, kterou Bůh s Abrahamem a jeho potomstvem uzavřel. Lépe řečeno, je *tím* hlavním bodem. Proto je zásadní, abychom si položili a správně zodpověděli otázku: „Máme

slib ‚země‘ chápat v přirozeném smyslu (že se naplní *přirozeným způsobem* v budoucnosti), nebo v duchovním smyslu (že je již naplněn v Kristu a v evangeliu)?“ Máme verši Židům 4:11 rozumět tak, že zaslíbení země je již naplněno v tom, že „odpočinutí v Kristu“ je *jisté*, ale ještě ne v tom, že bychom je *plně prožívali*? Nepochybně nemusím vysvětlovat, jak dalekosáhlé důsledky z této otázky vyplývají!

Jak dlouho je „navěky“?

Než se pustíme do té stránky zaslíbení, která se týká země, podívejme se na slovo *věčný* či *trvalý*, *navěky* či *provždy*. Je naprosto zřejmé, že kenaanská země je Abrahamovi a jeho potomstvu slíbena do věčného vlastnictví. Nemusíme se shodnout na tom, jak Nový zákon tuto skutečnost vykládá, ale kdybychom nepřipustili, že Bůh Abrahamovi a jeho potomstvu navěky slíbil fyzickou zemi, popírali bychom, co v 1. Mojžíšově 17:7-8 říká samo Písmo.

Pokud správně pochopíme, jak Starý zákon toto slovo *věčný* užívá, pomůže nám to vyřešit zaslíbení země. Jak máme rozumět tomu, že je věčné něco, co nejenže na věky netrvalo, ale očividně ani trvat nemělo nebo nemohlo? Slovo *věčný* se používá o mnoha skutečnostech zaslíbených ve staré smlouvě, a Nový zákon jednoznačně ukazuje nejen, že většina z těchto věčných skutečností skončila, ale že proroci jasně předpovídali jejich konec, až přijde Kristus. Když si několik těchto věčných věcí vyjmenujeme, pomůže nám to pochopit, jak toto slovo používá 1. Mojžíšova 17:7-8, a to nás přiblíží k vysvětlení významu samotného zaslíbení země.

1. Áronovské kněžství mělo být „trvalé kněžství“, ale zcela určitě skončilo. Snad nám napoví tento text, který jako možné vysvětlení toho, jak dlouho mělo trvalé kněžství skutečně trvat, dodává slova „po všechna pokolení“:

- ◆ Toto pomazání je uvede v **trvalé kněžství** po všechna pokolení. (2. Mojžíšova 40:15)

- ◆ Ta bude pro něho i pro jeho potomstvo smlouvou **trvalého kněžství** ... (4. Mojžíšova 25:13)

Slovo *trvalý* zde označuje Boží záměr a závazek Áronovi a jeho synům, že budou „navždy“ jeho kněžími. My ale víme, že áronovské kněžství definitivně skončilo Kristovou smrtí a vznikem Kristova těla o letnicích.

2. Velikonoce měly být „provždy“ svátkem.

- ◆ Ten den [*Velikonoce*] vám bude dnem pamětním ... To je **provždy** platné nařízení.

(2. Mojžíšova 12:14)

3. Všechny chrámové obřady, rituály a služby měly platit „provždy“.

- ◆ Ve stanu setkávání před oponou, která bude zakrývat svědectví, bude o něj pečovat Áron se svými syny před Hospodinem od večera do rána. To je mezi Izraelci **provždy** platné nařízení pro všechna pokolení. (2. Mojžíšova 27:21)

4. Sobota byla „provždy“ platným znamením.

- ◆ Ať tedy Izraelci dbají na den odpočinku a dodržují jej po všechna svá pokolení jako věčnou smlouvu. To je **provždy** platné znamení mezi mnou a syny Izraele.

(2. Mojžíšova 31:16-17)

5. Znamení obřizky bylo „věčné“ znamení. Bylo to znamení „věčného“ slibu, že Abrahamovo potomstvo obdrží zemi (Gn 17:8).

- ◆ Musí být obřezán každý zrozený v tvém domě ... Tak bude má smlouva pro znamení **na vašem těle** smlouvou **věčnou**.

(1. Mojžíšova 17:13)

Víme bezpečně, že nic z toho ve skutečnosti věčně netrvalo. Víme také, že to tak Bůh ani nikdy nezamýšlel. Je zřejmé, že v žádném z těchto starozákonních oddílů nemůže „věčný“ znamenat „bez konce“. Kdybychom na tom trvali, znamenalo by to buď, že Bůh zvolil nevhodné slovo, nebo že nechápeme, co tím slovem myslel. Jsem si vědom, že s dispencionalistickým vý-

kladem se to moc neshoduje, ale je to zřejmý biblický fakt.

(1) Věčné áronovské kněžství pomínulo v Kristu; (2) věčné velikonoce pomínuly, když byl obětován pravý velikonoční Beránek; (3) věčná chrámová služba byla jen předobrazem skutečné věčné Kristovy služby; (4) věčný sobotní odpočinek daný Izraeli jako znamení mojžíšovské smlouvy byl nádherným obrazem našeho skutečného věčného odpočinku v Kristu (Žd 4:1-11); a (5) tělesná obřizka byla předobrazem znovuzrození, čili obřizky srdce. Je zřejmé, že nic z toho nemělo zůstat nastálo, a přitom Starý zákon výslovně uvádí, že to všechno mělo trvat navždy nebo navěky. Je to snad proti některému z pravidel logického konzistentního výkladu, když budeme slib věčného vlastnictví země chápat podobně jako ty ostatní věčné záležitosti?

Z Nového zákona je zcela jasné, že něco, co je *věčné*, musíme podle kontextu chápat v jednom ze dvou smyslů:

1. Je to dáno, aby to bylo fyzickým a dočasným „předobrazem“ něčeho jiného, co je duchovní a věčné. Předmět slibu se stává skutečně věčným, až když se naplní v tom, co zobrazuje. Izrael se stal Božím lidem „navěky“, když došel naplnění v církvi, pravém „Božím Izraeli“. Áron je opravdu knězem „navěky“, protože došel naplnění v Kristu, našem veleknězi. Sobota je znamením „navěky“, když byla naplněna věčným spasením čili odpočínutím v Kristu. Boží lid bude opravdu navěky bezpečně přebývat ve skutečné svaté zemi, až navěky odpočine v Kristu ve městě s pevnými základy, jehož stavitelem a tvůrcem je sám Bůh

2. Bude to trvat tak dlouho, jak dlouho bude platit smlouva, která to ustanovila. Změna smlouvy znamená změnu všeho, co z ní vyplývá (Žd 7:11-12).

Ať se přikloníme k jednomu nebo k druhému pohledu, pro naši diskuzi to v konečném důsledku znamená totéž.

Ať slovo *věčný* znamená to nebo ono,

52 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

obojí nebo ani jedno z uvedeného, jedna věc je naprosto jistá – na mnoha místech Starého zákona *věčný* prostě nemůže znamenat „bez konce“. Nový zákon o většině záležitostí, které podle staré smlouvy měly být věčné, výslovně říká, že zcela pominuly, když přišel Kristus. Když nová smlouva nahradila starou, nahradila také všechno, co stará smlouva vytvořila. To je jasné učení Nového zákona, které si musíme osvojit a včlenit do svého teologického uvažování.

Vznik Izraele jako národa vyznačily velikonoce (Ex 12). Jedinečný vztah Izraele jako zvláštního národa k Bohu ustanovila smlouva, jejímž znamením byla sobota (Ex 31:12-17; Dt 5:15; Ez 20:12,20). Celý kněžský řád existoval kvůli „hříchům spáchaných“ za první smlouvy (Žd 9:15), která byla uložena ve schráně smlouvy za oponou v nejsvětější svatyni. Právě toto všechno dohromady činilo Izrael zvláštním a odděleným věčným národem. Věčný národ, věčné kněžství i věčné znamení, ustanovené ve staré smlouvě, skončily, když Kristus smlouvu naplnil. To, co všechny tyto věci představovaly, je skutečně ustanoveno navěky, neboť je to založeno na nové a opravdu věčné smlouvě (Mt 26:28; Žd 13:20), která nikdy nebude potřebovat úpravu, dodatky ani žádnou jinou změnu. To je ta skutečně *věčná* smlouva, o které se mluví v Židům 13:20 a která nebude nikdy nahrazena jinou. To je smlouva, která opravdu nikdy neskončí!

Chrátová opona se roztrhla v půli odshora až dolů právě v tom okamžiku, kdy pravý velikonoční Beránek „skončil“ (Mt 27:50-51, KR). Pravý velekněz oponou nejen prošel, on ji zcela strhl. Tento konkrétní okamžik dějin a tuto událost nabitou významem musíme chápat jako počátek Kristovy služby v nové smlouvě a konec staré smlouvy včetně všeho, co ustanovila. A toto všechno musí zahrnovat také všechno, co bylo podle staré smlouvy věčné.

Dispencionalisté se nemylí, když tvrdí, že jádrem abrahamovské smlouvy, řečeno slovy Starého zákona, je zaslíbení, že „Izrael navěky obdrží kenaanskou zemi“. Tento slib byl součástí smlouvy, která byla sjednána v 1. Mojžíšově 15 a používá slova přesně popisující konkrétní hranice země, slíbené Abrahamovi a jeho potomstvu. Jediné zvláštní Boží zjevení by oprávnilo vykládat tento slib země z abrahamovské smlouvy v duchovním smyslu:

◆ V **ten den** uzavřel Hospodin s Abrahamem **smlouvu**: „**Tvému potomstvu** dávám **tuto zemi** od řeky Egyptské až k řece veliké, řece Eufratu ...“ (1. Mojžíšova 15:18)

Citovat verše jako Jozue 23:13, podle nichž se „to všechno už naplnilo“, nic nedokazuje. V Davidově době, dávno po tom, co byl verš Jozue 23:13 napsán, se stále ještě čekalo, že „smlouva s Abrahamem“ bude naplněna v budoucnosti, a zaslíbení stále ještě spočívalo v tom, že izraelský národ má tuto zemi obdržet do věčného vlastnictví. bible opět mluví jasně:

◆ ... potomkové Izraele, jeho služebníka, Jákobovi synové, jeho vyvolení! Je to Hospodin, náš Bůh, kdo soudí celou zemi. Věčně pamatujte **na jeho smlouvu**, na slovo, jež přikázal tisícům pokolení. Uzavřel ji **s Abrahamem**, přísahou ji stvrdil Izákovi, stanovil ji Jákobovi jako nařízení, **Izraeli jako smlouvu věčnou**: „Dám ti **kenaanskou zemi** za dědičný úděl!“ (1. Paralipomenon. 16:13-18)

Tato slova jsou jednoznačná. K věčné smlouvě, kterou Bůh uzavřel s Abrahamem, patří zaslíbení fyzické země právě tak jako slib: „Budu jim Bohem a oni budou mým lidem.“ Můžeme věřit, že Nový zákon vykládá zaslíbení země v duchovním smyslu, ale nemůžeme popřít, že sama smlouva, jak ji dostal Abraham, se týkala fyzického Kenaanu. Podobně nemůžeme popřít, že zaslíbení země je v celém Starém zákoně ne-

ustále v popředí. Věřím, že dispenzacionalisté se mýlí, když nevidí, že Nový zákon vykládá zaslíbení země duchovně, ale popírat něco, co jasně říká Starý zákon, není řešením. Jak to řekl jeden bratr: „To, že dispenzacionalisté přivázali koně ke špatnému kůlu, ještě neznamená, že žádný kůň není.“

Žalm 105 je výčtem požehnaní, která dal Bůh Izraeli v minulosti a která mu ještě slíbil do budoucna (od té chvíle). David opakuje už citovaná slova. V osmém verši dodává, že také Bůh „věčně pamatuje na svou smlouvu“. Potom pokračuje tím, že mluví o zemi.

- ◆ ... potomkové **Abrahama**, jeho služebníka, Jákobovi synové, jeho vyvolení! Je to Hospodin, náš Bůh, kdo soudí celou zemi. **Věčně** pamatuje **na svou smlouvu**, na slovo, jež přikázal tisícům pokolení. Uzavřel ji **s Abrahamem**, přísahou ji stvrdil Izákovi, stanovil ji Jákobovi jako nařízení, Izraeli jako **smlouvu věčnou**: „Dám ti **kenaanskou zemi** za dědičný úděl!“ (Žalmy 105:6-11)

Zdá se, že tyto verše nelze srovnávat s oddíly jako Lukáš 1:68-79 a nevidět, že Nový zákon užívá stejných slov v *duchovním* smyslu. Není pochyb, že v Žalmu 105:6-11 je předmětem zaslíbení fyzická země, ale v Lukášovi 1:68-79 a v dalších novozákonních oddílech je předmětem téhož zaslíbení *spása* či *duchovní* odpočinutí. Lukáš se o fyzické Palestině nezmiňuje ani náznakem. Slova Starého zákona vykládá zcela v duchovním smyslu.

V Jeremjášově době bylo zaslíbení „budu jim Bohem“ i vlastnictví země rovnocennými prvky věčné smlouvy, kterou Bůh slíbil uzavřít s Izraelem v posledních dnech. Když čteme tyto verše, mohli bychom se ptát: „Co se stalo s tou předchozí věčnou smlouvou, kterou Bůh uzavřel s Izraelem?“ Jak by nějakou skutečně věčnou smlouvu mohla nahradit jiná věčná smlouva, jestliže *věčná* znamená *bez konce*?

- ◆ Hle, já je shromáždím ze všech zemí, do nichž jsem je ve svém hněvu, rozhořčení a velikém rozlíčení rozehnal. Přivedu je zpět **na toto místo** a usadím je v bezpečí. **Budou mým lidem a já jim budu Bohem**. Dám jim jedno srdce a jednu cestu, aby se mě báli po všechny dny, aby dobře bylo jim i jejich synům po nich. Uzavřu s nimi **smlouvu věčnou**, že už jim nepřestanu prokazovat dobro. Do jejich srdcí dám bázeň přede mnou, aby ode mne neodstupovali. Budu se z nich veselit, z celého srdce a z celé duše prokazovat dobro; **v té zemi** je opravdu **zasadím**. (Jeremjáš 32:37-41)

Jak máme tomuto zaslíbení země, které bylo dáno Abrahamovi a které se v celém Starém zákoně znovu a znovu opakuje, rozumět? Není nejmenších pochyb, že podstatou smlouvy, kterou Bůh uzavřel s Abrahamem a kterou Izraeli neustále připomíná, je věčné vlastnictví kenaanské země. Má se tento slib teprve naplnit, a to v přirozeném smyslu, na fyzickém Izraeli a fyzické Palestině? Je základní přístup dispenzacionalistů k Písmu správný? Nebo má být zaslíbení země přijímáno v duchovním smyslu? Najdeme odpověď na tyto otázky ve Starém zákoně, nebo ve slovech apoštolů, když Starý zákon vykládají? Tato poslední otázka je nejdůležitější. Na tom, *kde* člověk odpoví hledá, závisí, *jaké* odpovědi najde! Když bude vykládat Nový zákon Starým, dostane úplně jiné odpovědi, než když bude vykládat Starý zákon Novým.

Za prvé si musíme uvědomit, že v Novém zákoně není zaslíbení země ani jednou zopakováno nebo připomenuto, dokonce ani v Římanům 11, ani v celé knize Zjevení. Ano, je to argument z mlčení, ale to mlčení je velmi nápadné a v jeho důsledku stojí veškerá dispenzacionalistická teologie o Izraeli a o zemi výhradně na Starém

54 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

zákoně. Proto dispencionalismus očekává, že se slib o zaslíbené zemi naplní v budoucnosti přirozeným způsobem. V tom se shoduje s těmi, kdo Krista odmítli a ukřižovali, protože o něj a o *formu jeho království*, které není z tohoto světa, neměli zájem.

Za druhé, ty oddíly, kde by člověk čekal, že Nový zákon zaslíbení země zopakuje, je výslovně vykládají v duchovním smyslu. To je jasně vidět v každém kázání ze Skutků, v listu Židům a v oddílech, jako je již citovaný Lukáš 1:68-79. Pisatelé Nového zákona židům stále ukazují, že zaslíbení, daná Abrahamovi, se již naplnila na kříži a o letnicích (Sk 3:24-26). Ani jednou je neodkazují do budoucna příslibem, že zemi ještě obdrží.

Za třetí, jediný oddíl Nového zákona, který výslovně mluví o „zaslíbené zemi“, zřetelně ukazuje, že tato země byla jen závdavkem něčeho většího.

◆ Abraham věřil, a proto uposlechl, když byl povolán, aby šel do země, kterou měl dostat za úděl; a vydal se na cestu, ačkoli nevěděl, kam jde. Věřil, a proto žil **v zemi zaslíbené** jako cizinec, bydlil ve stanech s Izákem a Jákobem, pro které platilo totéž zaslíbení, a **upínal naději k městu** s pevnými základy, jehož stavitel a tvůrcem je sám Bůh. (Židům 11:8-10)

Je zřejmé, že si Abraham, když ve skutečnosti stál oběma nohama přímo v zaslíbené zemi, uvědomoval, že tato země není tím vším nebo tím pravým, co bylo slíbeno, ale jen závdavkem něčeho většího. Abrahamova konečná naděje byla „nebeská“ (Žd 11:16), ne „pozemská“ (Žd 11:13). I když žil ve fyzické zaslíbené zemi, stále vyhlížel nebeské město. Snad každému, kdo není teologicky zcela předpojatý, musí být jasné, že Abraham nedoufal v pozemskou Palestinu, ale v samotné nebeské město. Verše Židům 11:13,16 to dokazují nade vši pochybnost. Nesmíme ovšem zapomínat, že to, jak slibu rozuměl Abraham, víme jen z toho, co

nám Duch svatý zjevil v Novém zákoně. Abrahamův životopis v 1. Mojžíšově bychom mohli studovat tisíce let, a stejně bychom nikdy nepřišli na to, co je zjeveno v Židům 11:8-10.¹

Dispencionalismus trvá na tom, že otázka, zda Izrael někdy v budoucnu obdrží kenaanskou zemi, je otázkou Boží věrnosti: dodrží Bůh svou smlouvu? Tento způsob uvažování přehlídá vlastní podstatu skutečného zaslíbení. Představme si otce, který svému synu slíbí automobil, když neodmaturuje hůf než na dvojky. Kluk čeká nějaký malý kompak. Tak se opravdu snaží a nakonec má dokonce i pár jedniček. Když přinese vysvědčení, otec mu dá klíčky a oznámí: „Tvoje nové vozidlo na tebe čeká v garáži.“ Kluk vystartuje, letí do garáže a zkouší hádat, co to je za kompak a jakou má barvu. Představte si jeho šok, když objeví zbrusu nový sportřák za půldruha miliónu se vším možným i nemožným dovybavením. Čekali byste, že se zklamaně vrátí k otci, aby si postěžoval, že čekal káčko nebo matýska?

Myslíte, že by kterýkoli starozákonní věřící, včetně Abrahama samotného, vyměnil to, co má teď v Boží přítomnosti, za celou Palestinu? Opravdu si myslíte, že věřící žid by se v budoucnu mohl cítit „zrazený“, kdyby nedostal nic víc než samo nebe? Kdybyste byli židy, kteří žijí v nebeském městě, měli byste pocit, že Bůh vzal zpět své slovo, když vám dal nebeský Jeruzalém místo pozemského? Nařikali byste, že nedodržel slib, který dal Abrahamovi?

Vlastně chci říct toto: (1) Každý slib daný Abrahamovi a jeho potomstvu je nyní buď duchovně naplněn v Kristu, nebo bude naplněn v novém nebi a na nové zemi, nebo zanikl se zánikem staré smlouvy, nebo – v některých případech – dojde ke „dvojitému“ naplnění. (2) Všechno, co věřící dostává „v Kristu“, je mnohem lepší než cokoli ve fyzickém světě, včetně celé palestinské země. Každý věřící, ať žid nebo pohan, bude nakonec sjednocen s Kris-

10. KAPITOLA 55

tem jako součást jeho nevěsty (Zj 21) a dosáhne „něčeho lepšího“ (Žd 11:39-40).

Jak dispenzacionalisté, tak zastánci teologie smlouvy by toto zaslíbení, dané Abrahamovi a jeho potomstvu, chtěli prostřednictvím posloupnosti tělesných dětí přenést v jeho *přirozeném* smyslu do dnešní doby. Jedni i druzí tvrdí, že slib daný Abrahamovi a jeho potomstvu je bezpodmínečná smlouva, a proto stále platí pro tělesné potomky. Pro dispenzacionalistu potomstvo znamená fyzický Izrael a pro pedobaptistu tělesné děti věřících. Pedobaptista žádá, aby abrahamovská smlouva byla zvláštní smlouvou s věřícími o spasení jejich tělesných dětí, která platí i dnes. Dispenzacionalista žádá, aby tato smlouva byla zvláštní, dosud platnou smlouvou se Židy o Palestině. Pedobaptista nakonec dělá s Abrahamovým potomstvem totéž, co dispenzacionalista! Má přitom jen jiný cíl.

Za čtvrté, patrně je jasné, že Nový zákon chápe všechno, co je zahrnuto ve slibu „vlastnictví země“, tak, že je to vlastnictvím věřícího nové smlouvy v duchovním smyslu. Zaslíbení země ve své podstatě zahrnovalo „odpočinutí ode všech nepřátel“ a úplné zabezpečení všech potřeb. „Odpočinek“ a všechno, co s ním souvisí, byl v popředí Starého zákona. Odpočinutí a naprosté zabezpečení je i jádrem zvěsti evangelia v Novém zákoně, jenže v duchovním smyslu. Nalézt svědectví o naplnění zaslíbeného odpočinutí v oddílech jako Matouš 11:28-30, Židům 4 a zvláště Lukáš 1:68-79 není těžké. Nejsou důležité skutečné pozemky (fyzická země), ale skutečné a věčné „pozemky“ (požehnaní, jejichž předobrazem země byla).

Může být užitečné shrnout si obsah této kapitoly do tabulky. Pomůže nám to, abychom si vtiskli do paměti, jak máme rozumět slovu věčný, když je čteme v mnoha zaslíbeních Starého zákona.

Zaslíbení	Předobraz ve Starém zákoně	Naplnění v Novém zákoně
<i>Kněžství navěky</i>	Áron	Kristus
<i>Chrám navěky</i>	Stánek	Kristovo tělo, církve
<i>Sobota navěky</i>	Sedmý den	Odpočinutí ve spáse (Židům 4)
<i>Obřízka navěky</i>	Tělesná obřízka	Obřízka srdce, znovuzrození
Země navěky	Pozemský Jeruzalém	Nový Jeruzalém (Zjevení 21)

(1) Dispenzacionalismus zjevení Nového zákona o tom, co měl Abraham v srdci, nepřijímá, a teologie smlouvy se neústupně snaží vyčíst je ve Starém zákoně.

10. Kdo je tedy skutečným Abrahamovým potomstvem?

Jak je vidět, celý problém se točí kolem otázky: „Kdo je skutečným Abrahamovým potomstvem?“ V odpovědi na ni nám mohou pomoci některé vynikající poznámky Charlese Hodge k Římanům 9. Přiznám se, že nechápu, jak mohl Hodge jako teolog a pedobaptista dospět k některým názorům, které říká:

Apoštol se nyní dostává k tématu, k němuž směřoval, totiž k odmítnutí židů a povolání pohanů. Chystá se právě prohlásit, že se Bůh rozhodl svůj starý lid jako takový zavrhnout a výzvu evangelia rozšířit *na všechny lidi bez rozdílu*.¹ Za tím účelem dokazuje v první řadě, že Bůh má plné právo to učinit (verše 6-24), a potom, že to oznámil už skrze proroky jako svůj záměr (verše 25-33).

56 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

Aby dokázal, že Bůh mohl směle židy zavrhnout a povolát pohany, Pavel (1) ukazuje, že zaslíbení, která učinil a jimiž se ve své milosti zavázal, *nedal* Abrahamovým *přirozeným potomkům* jako takovým, ale jeho *duchovnímu* potomstvu. V případě Izmaela a Izáka je to zřejmé: oba byli Abrahamovy děti, ale jeden byl vzat a druhý zanechán. A také v případě Ezaua a Jákoba. Ač byli dětmi týchž rodičů a narodili se zároveň, vyjadřuje se o nich Bůh slovy: „Jákoba jsem si zamiloval, ale Ezaua jsem pojal v nenávisť.“ (verše Ř 9: 6-13 NBK).²

Hodge Pavlově argumentaci rozumí. Když Pavel říká „ne všechen Izrael je Izrael“, myslí tím přesně to, co tvrdí Hodge. Podívejme se na to znovu:

... zaslíbení, která [Bůh] učinil a jimiž se ve své milosti zavázal, *nedal* Abrahamovým *přirozeným potomkům* jako takovým, ale jeho *duchovnímu* potomstvu.

Dále Hodge důkladně a správně ukazuje, jak židé zcela špatně chápali Boží smlouvu s Abrahamem, když se domnívali, že jsou myšleny *tělesné děti*. Jeho výklad tohoto oddílu je nepřekonatelný. Člověk by si mohl jen přát, aby Hodge své vlastní výroky důsledně uplatnil na teologii dětských křtů, kterou zastává. Zvýraznění textu v následující citaci pochází ode mne:

Verš 6.

... Protože Bůh dal svá zaslíbení Abrahamovi a jeho potomstvu, židé se běžně domnívali, že všichni Abrahamovi **přirození potomci, kteří byli jako taci zpečetění obřadem obřízky**, určitě obdrží požehnání Mesiášovy vlády ... A proč odmítnutí židů neznamenal selhání Božího slibu? Protože slíbené požehnání **neměli dostat** ti, kdo byli Abrahamovými potomky **pouze tělesně**. ... Jde mu o to, aby ukázal, že zaslíbení určená Abrahamovým dětem **nenáleží jeho přirozeným potomkům jako takovým**.³

Verš 8.

„Ti, kdo jsou dětmi těla, totiž nejsou dětmi Božími. ...“⁴

Jak je možné, že si Hodge neuvědomuje, že se v pedobaptismu dopouští stejné chyby jako židé? Pokud člověk opravdu rozumí základům, na nichž spočívá křtění dětí, a uvedené poznámky si přečte s tím, že „židy“ nahradí „křesťanskými rodiči“, mělo by mu to být jasné!⁵ Hodge ze smlouvy uzavřené s Abrahamem vylučuje židy, přirozené potomstvo, a to proto, že Bůh „zaslíbení ... *nedal* Abrahamovým přirozeným potomkům ...“, ale jeho duchovnímu potomstvu“. Nicméně chce do téže smlouvy s Abrahamem zahrnout *přirozené potomky* dnešních věřících. Jak kdosi řekl: „Důslednost je vzácný klenot nedozírné ceny.“

Jak může křesťanský rodič tvrdit, že smlouva s Abrahamem je uzavřena i s jeho tělesnými dětmi, když to v této smlouvě nebylo slíbeno ani *samotnému Abrahamovi*? Opravdu se Boží smlouva s Abrahamem týkala Jákoba i Ezaua? Jestli ne, jak mohou křesťanští rodiče tvrdit, že se dnes tatáž smlouva týká všech jejich tělesných dětí? Pokud nemohou nade vši pochybnost prokázat, že jejich dítě *patří mezi vyvolené, za které Kristus zemřel*, nemají o nic větší právo věřit, že jejich dítě je účastníkem smlouvy, než jaké měl Abraham, pokud šlo o jeho syna Izmaela nebo o jeho vnuka Ezaua.

Pedobaptisté ve skutečnosti žádají pro své děti na základě abrahamovské smlouvy více, než co mohl podle téže smlouvy žádat pro své děti sám Abraham. Pokud jde o židy, vidí to Hodge naprosto jasně, ale pak na to úplně zapomene a stejným argumentem a stejným zaslíbením smlouvy, na něž se odvolávali židé, dokazuje dětské křty.

Zdá se mi, že ani dispenzacionalisté, ani zastánci teologie smlouvy tyto Pavlovy verše z Římanům 9 prostě nemohou brát vážně. Ani jedni, ani druzí nemohou připustit, že „i tvé potomstvo“ nelze v žádném smyslu vyklá-

10. KAPITOLA 57

dat jako tělesné děti židů nebo křesťanů. Obě teologie trvají na tom, že abrahamovská smlouva byla v podstatě uzavřena s rodiči a jejich tělesnými dětmi, že tatáž smlouva platí i dnes, a že se tedy pořád musí týkat tělesných potomků. Oba systémy nepřijímají jasný apoštolský výklad slov „tobě a tvému potomstvu“ a „ne všechen Izrael je Izrael“ v Novém zákoně. Pokud Římanům 9:6 znamená něco být jen trochu podobného tomu, co tvrdí Hodge ve svém výkladu, nemohou dnes ani židovští, ani křesťanští rodiče vztahovat slova „i tvému potomstvu“ z 1. Mojžíšovy 17:7-8 na své tělesné děti.

Když se mlha rozplyne, ukáže se, že celou smlouvu z 1. Mojžíšovy 17:7-8 musíme vykládat buď v „přirozeném“, nebo v „duchovním“ smyslu. Ani dispenzacionalisté, ani zastánci teologie smlouvy nejsou ochotni takto vykládat celou pasáž. Jedni i druhí chtějí část vykládat doslovně a část v duchovním smyslu, jenže to dělají s různými částmi. Oba systémy nakonec skončí vlastně u toho, že jejich metody výkladu vyžadují, aby Starý zákon vykládal Nový, místo aby to bylo naopak. Dokud tyto teologické systémy neustoupí z předpokladu, že se zaslíbení dané Abramovi a jeho potomstvu týká *tělesných dětí*, budou oba nadále trvat právě na tom, co nová smlouva navždy odstranila.

Dispenzacionalismus trvá na tom, že i v „době církve“ stále platí rozlišení na Izrael a pohany. Izrael je dosud Božím zvláštním „lidem smlouvy“, a proto je Bůh stále vázán „bezpodmínečným slibem“, který dal Izraeli, a ne pohanům, kteří jsou „mimo smlouvu“. Abrahamovo tělesné potomstvo obdrží fyzickou Palestinu, protože to je součástí bezpodmínečné smlouvy uzavřené s Abrahamem jako s otcem židovského národa. V tomto teologickém systému smlouva uzavřená s Abrahamem a s izraelským národem vstupuje do Nového zákona stále platná a nijak nezměněná. Kdyby Bůh přirozené potom-

stvo Izraele zavrhl, zapřel by sám sebe a svou přísahu. Potomstvo, národ, země a podobně, to vše je fyzické a musí to být chápáno „doslova“. Zvláštní národ je stále ještě účastníkem Boží bezpodmínečné smlouvy a Bůh s ním má do budoucna jiné záměry než s církví. Děti židů mají díky svému tělesnému původu právo a povinnost přijmout na znamení smlouvy obřizku a všechno, co jim bylo slíbeno, včetně budoucího vlastnictví Palestiny.

Teologie smlouvy dělá přesně totéž. Také trvá na tom, že stále platí totéž rozlišení na Izrael a na pohany, jen pod jiným jménem (na společenství smlouvy a na všechny ostatní), a to proto, že stále platí bezpodmínečná smlouva (milosti) s Abrahamem (věřícím) a jeho dětmi (tělesnými potomky). Teologie smlouvy nevidí v nové smlouvě *nic opravdu nového* (nového ve smyslu „jiné podstaty než to staré“). Vlastně nemá ani odlišnou novou smlouvu. V teologii smlouvy je nová smlouva pouze „*duchovním* způsobem provádění“ stejné smlouvy, které podléhal Izrael (židovská církev).

V „novém způsobu provádění“ jediné smlouvy milosti je všechno stále stejné, protože i smlouva je stále stejná. Stejně věci prostě dostávají nová jména. Ze „židovské“ církve se stává „křesťanská“ církev, z obřizky křest, ze soboty neděle a tak dále. Všechno nabývá duchovního významu a přechází do nového způsobu provádění téže smlouvy. Nemění se nic než vnější prostředky a viditelné projevy. Děti věřících jsou stále dětmi smlouvy a stále jim náleží zaslíbení, která dětem mimo smlouvu dána nebyla. Dnešní děti smlouvy mají právo a povinnost přijmout na znamení smlouvy křest, neboť se narodily do církve, tak jako se za starého způsobu provádění téže smlouvy narodily izraelské děti do svého národa (církve). Podle tohoto systému se vlastně změnilo pouze *znamení* smlouvy. Rozlišení na Izrael a na pohany nadále platí v jakémsi pseudoduchovním

58 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

fyzickém smyslu, v němž se vztahuje na děti smlouvy a děti mimo smlouvu, na společenství smlouvy (Izrael, totiž církev) a na společenství mimo smlouvu (pohané, totiž nečlenové církve).

Jednou ze základních chyb teologie smlouvy i dispenzacionalismu je jejich doktrína církve. Dispenzacionalismus nevnímá církev jako *skutečné naplnění* slibů daných Abrahamovi a izraelskému národu. Nevěří, že církev je tím skutečným Abrahamovým potomstvem, kterému byla dána ta skutečná zaslíbení. Tento teologický systém vnáší v 1. Mojžíšově 12 do Písma a do Božích záměrů nejednotu, které se už nikdy nezbaví. Izrael a církev od sebe odděluje tak, že je považuje za dvě vždy a naprosto různé skupiny. V dispenzační teologii ve skutečnosti neexistuje nic takového jako „pravý duchovní Izrael“ v jakémkoli smyslu.

Teologie smlouvy na druhou stranu nevnímá Kristovo tělo jako něco zcela nově stvořeného Duchem svatým při jeho osobním příchodu. Nevidí, že celá myšlenka tělesného národa je navždy opuštěna a že vzniká něco nového – totiž církev jako duchovní Kristovo tělo (Efezským 2:12-21). Zastáncům teologie smlouvy jejich doktrína církve brání, aby si uvědomili, že mnohé výroky z Pavlova učení by před letnicemi žádný prorok *nikdy* nemohl vyslovit ani napsat. Uvedme si jeden příklad za všechny:

◆ ... takže se [*nám, židovským věřícím*] Zákon stal **naším** vychovatelem ke Kristu, **abychom byli** ospravedlněni z víry. Když však přišla víra [*věk evangelia*], **nejsme** již více podřízeni vychovateli. [*Mohl by toto před letnicemi říct třeba David?*] Neboť [*vy, věřící z pohanů*] všichni jste synové Boží [*ve smyslu dospělé děti*] skrze víru v Kristu Ježíši. Vždyť vy všichni, kteří jste byli **v Krista pokřtěni**, Krista jste oblékli. Již není **Žid** ani **Řek**, již není **otrok** ani **svobodný**, již není **muž** ani **žena**, neboť **vy** všichni [*věřící z pohanů*] jste

jedno v Kristu Ježíši. [*Mohl by to vyslovit žid, který by žil ve smlouvě, která tyto rozdílly ustanovuje?*] A jestliže [*vy, věřící z pohanů*] jste Kristovi, jste símě Abrahamovo, dědicové podle zaslíbení. [*Mohl by toto před Golgotou a před letnicemi říkat žid skupině pohanů?*] (Galatským 3:24-29, KMS)

Duch svatý svým osobním příchodem o letnicích nejenže dal všem věřícím (židům i pohanům) „jednotu v Kristu“, ale ustanovil také naprostou rovnost všech nevěřících (rovněž židů i pohanů) „mimo Krista“. Pohanští věřící nové smlouvy je spolu se svým židovským bratrem v Kristu povýšen k lepšímu výsadám (synovství), než jakým se kdy těšil Mojžíš nebo Aron; a podobně je židovský nevěřící „ponížen“ k naprosté rovnosti s pohanými psy, kteří smlouvu nemají.

Před letnicemi byl mezi židy a pohanými opravdu obrovský rozdíl, který spočíval ve zvláštních výsadách, ale dnes mezi nimi žádný rozdíl není. Tato pravda (žádný rozdíl) byla tou jedinou věcí, kterou židé prostě nemohli unést. Nedokázali si představit, že všechny výsady a výhody (Římanům 3:1-3), které jim stará smlouva poskytovala, jsou navždy pryč a že nyní jsou na tom stejně jako pohané. Samozřejmě pro ně stále platí tatáž bezplatná nabídka zaslíbení evangelia jako pro všechny ostatní, ale ani oni, ani jejich tělesné děti už na základě staré smlouvy nemohou od Boha nic žádat.

Zastávce teologie smlouvy má ve skutečnosti stejný problém, když věří v totéž, pokud jde o jeho tělesné děti. Trvá na tom, že jeho děti jsou před Bohem v jiné kategorii než děti nevěřících, mimo smlouvu. „Není rozdílu“ se přece nemůže týkat jeho dětí. Vždyť jeho děti jsou přece dětmi smlouvy, a proto jsou účastníky bezpodmínečné smlouvy milosti, kterou Bůh uzavřel s Abrahamem a jeho potomstvem. Tato smlouva dává věřícím zvláštní zaslíbení pro jejich tělesné děti. „Není rozdílu“ prostě

nemůže znamenat, že děti věřících jsou z Božího hlediska ve stejné kategorii jako děti narozené v domě mimo smlouvu, v pohanském domě.

Položme si několik otázek, které nám pomohou porozumět doktríně církve ve vztahu ke Starému a Novému zákonu:

1. *Jsou všichni dnešní věřící bez výjimky „v Kristu“?* Ano, nepochybně (1K 12:12-13; Ga 3:26-29; a celý list Efezským).

2. *Je „být v Kristu“ totéž, co patřit ke „Kristovu tělu“?* Ano, tato vyjádření lze zaměňovat (stejně texty).

3. *Jak se člověk dostane do Kristova těla?* Je v něj pokřtěn Duchem svatým (stejně texty).

4. *Byli i věřící, kteří žili před letnicemi, ve své době pokřtěni do Kristova těla a přijali Ducha svatého jako „ducha synovství“?* Ne, protože taková zkušenost nebyla před osobním příchodem Ducha svatého o letnicích možná. Věřící staré smlouvy byli spaseni právě tak doopravdy jako my dnes, a to naprosto stejným způsobem, totiž milostí skrze víru v zaslíbení evangelia. Byli ale „nezletilými dědici“, kteří čekali, až přijde čas jejich plného „synovství“ (Ga 3:24-4:7), a podstatou tohoto synovství je, že ve věřícím přebývá Duch svatý a vysvobozuje ho z moci zákona jako vychovatele.

5. *Proč bylo pro věřícího staré smlouvy nemožné, aby byl pokřtěn v Krista a aby obdržel ducha synovství?* Kdyby to bylo možné, neměla by celá Pavlova argumentace v Galatským 3:26-4:7 vůbec žádný smysl. V tomto oddíle apoštol nerozebírá, jak nebo kdy se nevěřící obrátí a stanou se Božími dětmi, čili členy Boží rodiny. Věřící staré smlouvy patří do Boží rodiny úplně stejně jako dnešní věřící a Božím dítětem se stal zcela stejným způsobem, totiž vírou v zaslíbení evangelia. V Galatským 3-4 Pavel ukazuje rozdíl mezi nezletilým dítětem podřízeným vychovatelí (věřícím židem, podřízeným smlouvě zákona) a dospělým synem

(věřícím nové smlouvy), plnoprávným členem rodiny, jenž se nechává vést novým vychovatelem, samotným Duchem svatým, který přebývá v něm.

Málokdo si všímá toho, že pohané se stávají syny a dědici v opačném pořadí než židé, což je významný bod Pavlovy argumentace v Galatským 4:1-7. Věřící žid, podřízený smlouvě zákona, byl skutečným Božím dítětem, a tedy i dědicem, který má všechny výsady svého postavení obdržet, až se stane synem. Dokud je nezletilý, dohlíží na něj jako vychovatel smlouva zákona v jeho svědomí. Když přišel Duch svatý, aby přebýval v každém věřícím, staly se z nezletilých dětí plnoletí synové, starý vychovatel byl propuštěn a novým vychovatelem se stal Duch svatý.

Na druhou stranu pohané neměli jako dědictví obdržet nic jiného než Boží hněv. Nebyli jsme „nezletilými dědici, očekávajícími dědictví“, ale spíše cizinci „bez účasti na smlouvách zaslíbení“. Neměli jsme smlouvy, zaslíbení ani naděje. Pohané nikdy neprožili období, kdy by byl zákon jejich vychovatelem. Stali jsme se syny ve chvíli, kdy jsme uvěřili Kristu. Na rozdíl od věřících staré smlouvy jsme před tím, než jsme mohli přijmout dar Ducha, nebyli po nějakou dobu podřízeni vychovatelí, který by nás vedl ke Kristu, jenž měl přijít. Při obrácení jsme okamžitě dostali Ducha svatého, aby jako duch synovství dosvědčil naši plnoletost a její výsady. Obdrželi jsme také celé dědictví. Ale na rozdíl od věřících židů, kteří čekali na svou plnoletost, aby se mohli ujmout dědictví, jsme se dědici stali proto, že jsme se stali syny. Pořadí syn – dědic je obrácené. Věřící staré smlouvy byl nejprve dědicem, který se o letnicích stal synem, a věřící pohan podřízený nové smlouvě byl nejprve přijat za syna a proto se stává dědicem.

Všechna rozlišení na židy a pohany, muže a ženy, otroky a svobodné, o nichž je řeč v Galatským 3:27-28, ustanovila a prosazovala smlouva zá-

60 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

kona uzavřená na Sínaji. Před letnicemi nemohli židé uzavírat manželství s pohany, tím by vědomě zhřešili proti Bohu. V Božích rádech se to všechno důrazně a důsledně rozlišovalo, a to z toho prostého důvodu, že Bůh sám činil rozdíly mezi Izraelem a všemi ostatními národy, a že chtěl tento rozdíly zachovat, „dokud by nepřišel potomek, kterému bylo dáno zaslíbení“ (Galatským 3:19, KMS). Tento rozdíly Bůh ustanovil ve smlouvě zákona na Sínaji s jejími pravidly a obřady a prosazoval jej tím, že za porušení smlouvy zákona uložil trest ukamenování k smrti.

To Bůh sám postavil zeď, která rozděljuje, aby stála až do kříže a do letnic. V církvi tyto rozdíly nemohou existovat jen díky tomu, že každý věřící je nyní pokřtěn v Krista, a Duch svatý mohl své dílo křtu a sjednocení vykonat jen díky tomu, že kříž navždy zbořil zeď, která rozděljuje (Efezským 2:14-15) – starou smlouvu. Takto jasně Pavel argumentuje v Efezským 2-3 i v Galatským 3-5.

Před Kristovým příchodem skutečnému věřícímu jeho osobní víra nedovolovala nedbat na rozdíly mezi židy a pohany. Zbožná židovská žena nemohla nedbat omezení vyhlášená v zákoně, která jí jasně odlišovala od mužů. Ospravedlnění z víry nedávalo ani těm nejzbožnějším židům „křesťanskou svobodu“ dát si třeba vepřovou kotletu se svým pohanským bližním – ani s nikým jiným!

Nyní čtete velmi pozorně: **Kdekoli se setkáme s tím, že platí rozdíly, o nichž se mluví v Galatským 3:27-28, tam není možné být „jedno v Kristu“, a kdekoli se setkáme s tím, že jsme „jedno v Kristu“, tam tyto rozdíly neplatí.**

Věřící staré smlouvy byl ve svém vztahu k pohanům nucen, někdy pod hrozbou smrti, přísně dodržovat určité zvyky a normy, které jsou dnes křesťanům naprosto zakázány. Není toto jedním z hlavních problémů, které apoštol Pavel řeší, protože pro věřící ze židů (včetně Petra) bylo tak těžké přijmout

pohany jako sobě rovné v Kristu? Osobní víra v přicházejícího Mesiáše pro skutečného věřícího ve staré smlouvě nerušila dělení na židy a pohany. K tomu, aby byl stvořen „nový člověk“ (Ef 2:14-18), bylo třeba kříže a osobního příchodu Ducha svatého, a k tomu, aby zanikla všechna rozlišení předepsaná starou smlouvou zákona, bylo třeba vyhlásit novou smlouvu.

6. *Co se vlastně stalo, že to změnilo celou situaci?* Tím, že se naplnila zaslíbení, daná Abrahamovi a jeho potomstvu, byla odstraněna smlouva zákona (Ga 3:19), která ve svědomí nezletilých dědiců zaslíbení sloužila jako vychovatel (Ga 4:1-3). Smlouva zákona, která tyto rozdíly ustanovila, byla naplněna a učiněna neplatnou a její místo zaujala nová smlouva (která naplnila zaslíbení dané Abrahamovi a jeho potomstvu). To smlouva zákona činila Izrael zvláštním odděleným národem a toto oddělení, až po oblečení, pokrmy, zemědělství a podobně, muselo být pod hrozbou trestu udržováno, dokud byla stará smlouva zákona v platnosti. To všechno stálo a padalo najednou.

Vyhlášení nové smlouvy umožnilo stvořit Kristovo tělo, nového člověka z listu Efezským 2. Synovství nové smlouvy spočívá v tom, že Duch svatý přebývá v každém členu pravého Božího chrámu, což jim otvírá nový přístup k Bohu (Žd 10, 2K 3). Starý vychovatel (smlouva zákona) je nyní, když dítě dospělo, propuštěn a nový vychovatel (Duch, který ve věřících přebývá) s námi jedná jako s plnoletými syny. To je poselství listů Efezským a Galatským. To je ta „svoboda, kterou máme v Kristu“, již Pavel hájí a vysvětluje:

◆ Ale nyní v Kristu Ježíši vy, kteří jste byli kdysi daleko, stali jste se blízkými v krvi Kristově. Neboť on je náš pokoj; on **oboje** učinil **jedním** a **zbořil** rozdělující **hradbu**, ve svém těle zrušil nepřátelství – Zákon s jeho **příkazy** a ustanoveními, aby **v sobě** z těch dvou **stvořil**

jednoho nového člověka, učinil pokoj a oba dva usmířil s Bohem **v jednom těle** skrze kříž, v němž zabil to nepřátelství. Přišel a zvěstoval pokoj **vám, kteří jste byli daleko**, [*pohanům*] a pokoj těm, kteří byli blízko [*věřícím židům pod zákonem*], neboť skrze něho **jedni i druzí máme přístup k Otci** v jednom Duchu.

(Efezským 2:13-18, KMS)

Toto je skutečná „svoboda svědomí“ a tuto svobodu je třeba bránit před zákonictvím. Lidé, kteří ji nevidí konkrétně jako požehnání nové smlouvy, ji bránit nemohou. Ve chvíli, kdy si člověk začne myslet, že tuto svobodu svědomí mohl zakoušet i věřící staré smlouvy, už se mu sama její skutečnost ztratila. Od Johna Stotta pochází několik skvělých postřehů ke Galatským 5:1, kde nás apoštol Pavel vyzývá, abychom pevně stáli „v té svobodě, ke které nás Kristus vysvobodil“ (NBK):

„**Kristus nás osvobodil, vydobyl nám svobodu.**“ Naše dřívější postavení je vyliceno jako otroctví. Ježíš je osvoboditelem, obrácení je osvobozením a křesťanský život je svobodným životem. Tato svoboda, jak ukazuje celá epištola ve svých souvislostech, není v první řadě svobodou **od hříchu**, ale spíše svobodou **od zákona**. Co Kristus učinil, když nás vysvobodil, není podle Pavla ani tak vysvobozením naší vůle od jha hříchu, jako vysvobozením našeho **svědomí** od **viny** hříchu. Křesťanská svoboda podle Pavla je **svobodou svědomí**, svobodou od **tyranie zákona**, svobodou od hrozného zápasu o dodržení zákona ve snaze získat Boží přízeň. Je svobodou přijetí u Boha a přístupu k Bohu skrze Krista.⁶

Cílem mnoha kázání reformovaných teologů, a zejména některých reformovaných baptistů, je uvést svědomí do poslušnosti zákona. Při tom se ale nelze vyhnout zákonictví a strachu. Tito kazatelé se důrazně ohrazují, že lidem

zákon nevnucují jako prostředek spásení. Jenže když se tito kazatelé neustále odvolávají na strach jako na hlavní a nezbytný motiv k životu ve svatosti, prožívá věřící, pokud jde o jeho svědomí před Bohem, v konečném důsledku totéž.⁷

Zákoník upřímně věří, že svědomí zbavené strachu ze zákona je živnou půdou bezzákonnosti – antinomianismu. Je z hloubi duše přesvědčen, že podřídit svědomí zákonu je jedinou cestou k životu ve svatosti.⁸ Pavel neustále opakuje, že opak je pravdou. Jedinou cestou ke skutečné svatosti a k poslušnosti zákona je svědomí osvobozené od zákona tím, že si člověk uvědomí úžasnou Boží milost a neměnnou lásku. A musím dodat, že toto svědomí člověka *vždy* povede k tomu, že bude chtít být poslušný celé Boží vůli, zjevené v jasných etických a mravních příkazech Písma.

Zákoníkovou největší chybou je, že zaměňuje účel s prostředky. Jeho cíl svatého života je cílem nás všech. Všichni toužíme vidět ve svých životech i v životech těch, kterým sloužíme, svatost, kterou žádá zákon. To, v čem se se zákoníkem neshodneme, je, *jaké kázání* povede k biblickému životu ve svatosti. Jaká teologie vyvolá v lidských srdcích tu lásku, která je „naplněním zákona“? Ve dvou alternativách odpovědí na tyto otázky spočívá rozdíl mezi kázáním soustředěným na zákon a kázáním soustředěným na Krista.

Nedávno jsem slyšel, jak jeden známý reformovaný baptista a oddaný zastánce teologie smlouvy kázal na verše Efezským 2:14-18. Na závěr kázání řekl: „Pracně jsem hledal způsob, jak naše dnešní kázání uvést do praxe.“ Docela chápu, proč se mu aplikace hledala tak těžko. Vyhýbavě proplul kázáním, aniž by přitom vysvětlil cokoli z textu. Neustále opakoval: „Musíme mít na paměti, že sínajský zákon byl ‚milostivou‘ smlouvou, danou ‚vykoupenému lidu‘ pro jeho posvěcování.“ Měl takový strach, aby svědomí věřícího

62 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

neosvobodil od strachu ze zákona, že tento oddíl nemohl poctivě vyložit. Připomínal mi některé hyperkalvinisty, kteří prostě nejsou s to vyslovit nahlas verš Jan 1:29.

Musí nám být jasné, že takové oddíly jako ty z listů Efezským a Galatským, které jsme právě rozebírali, nemohly být nikdy napsány před křížem a před osobním příchodem Ducha svatého o letnicích. Věřící nemohl zakoušet, že „v Kristu“ je „pokřtěn do jeho těla“, dokud nebyla odstraněna „rozdělující hradba“, postavená smlouvou zákona. Nemohl se ujmout svého skutečného dědictví, dokud nepřišel „skutečný potomek, jemuž byla dána zaslíbení“, který naplnil starou smlouvu, zasloužil si slíbená požehnání, zemřel pod její kletbou a pak ustanovil novou smlouvu, nového člověka, nový přístup, nové postavení, ano, dokonce celé nové stvoření (2K 5:17). Právě to oslavujeme, když sedíme u stolu Páně a připomínáme si novou smlouvu zpečetěnou jeho krví (1K 11:25).

Zastánci teologie smlouvy si nemohou dovolit vidět, že mnohé z toho, co je řečeno o izraelském národě, se nedá říct o církvi, a naopak. Právě tak, jako verše Galatským 3:24-4:7 nikdy nemohly být určeny Izraeli nebo jako citované verše z listu Efezským nemohly být nikdy napsány před letnicemi, tak dnes není možné vztahovat oddíly jako Římanům 9:6 na Boží lid nové smlouvy, Kristovo tělo. Tato slova platila o izraelském národě, ale nikdy nemohou platit o Kristově těle:

- ◆ Ne že by slovo Boží selhalo. Vždyť ne všichni, kteří jsou z Izraele, jsou Izrael ... (Římanům 9:6).

O příslušnicích fyzicky „vykoupeného“ izraelského národa mohl Pavel říct, že „ne všichni Izrael je Izrael“, prostě proto, že k tomuto národu patřili na základě svého tělesného původu. Člověk se sice může tělesně narodit do vykoupeného národa, a přesto být ztracený, ale za nové smlouvy je to vyloučeno. O účastnících nové smlouvy by

Pavel nikdy nemohl říct, že „ne všechno Kristovo tělo je Kristovo tělo“, prostě proto, že každý, kdo patří ke Kristovu tělu, je pravý věřící. Každý, kdo patří ke Kristovu tělu, byl Duchem svatým do tohoto těla pokřtěn, narodil se z Boha a dostal ducha synovství. To je jediný způsob, jak se člověk stane součástí Kristova těla. Pavel může vyznávající věřící z místních sborů napomínat a také důrazně napomíná, aby se ujistili, zda jsou spaseni, zda jsou skutečně v Kristu, ale nikdy by nemohl říci, že v Kristově těle jsou nevěřící, kteří nakonec budou ztraceni.

Pojmy „viditelné“ a „neviditelné“ církve, jak je užívá teologie smlouvy, nejsou biblické. Je to další teologický výraz, který sborům umožňuje vědomě přijímat za členy ty, kdo věří, i ty, kdo jsou prokazatelně nevěřící. Na druhé straně, členy baptistických církví mohou být neznovuzrození lidé, ale nikdy ne s vědomím a souhlasem sboru. Když se Charles Hodge pokouší obhájit dětské křty, namítá, že Bůh ani neměl v úmyslu, aby v takzvané viditelné církvi byli pouze znovuzrození věřící:

Tvrzení druhé. Viditelnou církev netvoří výhradně znovuzrození lidé. Neméně jasně je zjeveno, že Bůh neměl v úmyslu, aby viditelnou církev na zemi tvořili výhradně skuteční věřící.⁹

Vyznat víru falešně a nevyznat víru vůbec jsou dvě různé věci. Přijmout pokřtěnce, který učinil falešné vyznání víry, (jenom proto, že mu dobře nevidíme do srdce) je něco úplně jiného než vědomě prohlásit, že nevěřící mohou být členy církve. Baptistické pojetí viditelné a neviditelné církve se zásadně liší od pojetí pedobaptistů. Církev ve smyslu „pouze věřící“ a církev ve smyslu „věřící a jejich děti“ jsou dva naprosto rozdílné pojmy s dalekosáhlými důsledky. Vnímat církev z hlediska teologie smlouvy je pro křtění dětí naprosto nezbytné. Ve svém úvodu ke stati o dětských křtech Hodge, což je k nevíře, připouští:

10. Dětské křty.

Obtížnost této otázky spočívá v tom, že křest ze své nejvlastnější podstaty zahrnuje vyznání víry. Je to způsob, kterým máme Krista podle jeho vlastního ustanovení vyznávat před lidmi. Děti však takové vyznání nemohou učinit, a proto se jich křest vlastně netýká. Nebo jinak vyjádřeno: svátosti náleží členům církve, ale církev je společenství věřících. Děti nejsou schopny věřit, nejsou tedy členy církve, a tudíž by neměly být křtěny.

Abychom dětské křty *obhájili*, musíme *nalézt a zdůvodnit takovou představu církve, která by zahrnovala děti věřících rodičů ...*¹⁰

A co myslíte, jak to dopadne? Hodge s použitím logiky z teologie smlouvy úspěšně odvodí takovou představu církve, která křtění dětí ospravedlní. Právě na takové „teologické pravdy“ se odvolává *Westminsterské vyznání víry, Westminster Confession of Faith*, když mluví o „dobrých a nutných důsledcích“, které „*lze odvodit*“.¹¹ Nepochybuji, že tvůrci *vyznání* neměli v úmyslu postavit logiku na roveň Písmu, ale v praxi jejich systém vypadá přesně tak, jako by to v úmyslu měli. Pro křesťana by měl existovat jen *jediný zdroj* absolutní pravdy, na němž může stavět své základní předpoklady: text Písma. *Westminster Confession* používá při budování svých základních předpokladů dva rovnocenné zdroje pravdy: text Písma plus teologické důsledky, které logicky odvodí ze svého teologického systému. Jak Hodge sám připouští, dětské křty nevyplývají z výkladu bible, ale jsou logicky odvozeny čistě jako teologická nutnost.

(1) V tom spočívá celý problém. Bůh nezavřel fyzický národ, aby ho nahradil fyzickou církví. To, co Abrahamovi skutečně slíbil, naplnil tím, že stvořil *znovuzrozený duchovní národ*, Kristovo tělo.

(2) Charles Hodge: *A Commentary on Romans* (Komentář k Římanům), The Banner of Truth Trust, Edinburgh 1989, str. 303.

(3) Tamtéž, str. 304-306

(4) Tamtéž, str. 306.

(5) ... Židé (pedobaptisté) se obvykle domnívali, že ježto dal Bůh svá zaslíbení Abrahamovi a jeho potomstvu, všichni jeho *přirození potomci, kteří byli jako tací zpečetění obřadem obřízky* (křtu), určitě obdrží požehnání Mesiášovy vlády (smlouvy) ...

(6) John R. W. Stott: *The Message of Galatians*, IVP, 1968, str. 132, česky: *Poselství bible pro dnešní svět – Galatským*, přeložil Bohumil Kejíř, Návrat, Praha 1993, str. 96-97, překlad opraven.

(7) Vztahem zákona a svědomí se podrobněji zabývá článek „John Bunyan's View of the Law“ (Jak viděl zákon John Bunyan), který vydal Sound of Grace. Toto kázání je k dispozici také na audio a videokazetách.

(8) Dr. Martyn Lloyd-Jones vkládá těm, kdo nesouhlasí s Pavlovou doktrínou, že jsme „svobodní od zákona“, do úst tato slova:

Jeho odpůrci se okamžitě chopí klacků a namítnou: „Tvrdit takové věci je nepochybně velmi nesprávné a velmi nebezpečné! Chceš-li zákon zrušit a úplně ho odstranit, pak rozhodně odstraníš všechny záruky spravedlivého a svatého jednání a chování. Posvěcování je bez zákona nemožné. Pokud se zákonem naložíš tak, že ho zcela odhodíš a ještě se z toho raduješ, nevyzýváš tím k bezzákonosti a neponoukáš lidi téměř, aby žili v hříchu?“ Zákony, věřili, je tou velkou zárukou svatého života a posvěcování.

Dr. M. Lloyd-Jones: *Romans, The Law: Its Function and Limits* (List Římanům: zákon, jeho účel a omezení), Zondervan Publishing House, Grand Rapids 1973, str. 4.

(9) Charles Hodge: *Systematic Theology* (Systematická teologie), sv. III., Wm. B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids 1970, str. 548.

(10) Tamtéž, str. 546-547.

(11) *Westminster Confession of Faith*, kapitola I., oddíl VI., The Publications Committee of the Free Presbyterian Church of Scotland, Inverness 1976, str. 22.

11. Kdo patří k „velkému národu“?

To nás přivádí k poslední otázce, kterou se v této knize chceme zabývat. Kdo je míněn tím „velkým národem“, který byl slíben Abrahamovi, a kdo jsou „králové“ a „kněží“, kteří z něho měli vzejít? Už se toto zaslíbení naplnilo, nebo se teprve má naplnit?

Tato část zaslíbení, daného Abrahamovi, která se týká velkého národa, se naplnila v přirozeném smyslu na Izmaelovi (1. Mojžíšova 17:20). Dále se naplnila ve zvláštním přirozeném smyslu na izraelském národě. Nový zákon však objasňuje, že tento slib se ve skuteč-

64 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

nosti naplnil, až když přišel Kristus. Tím národem, který byl Abrahamovi skutečně slíben, je církev, a králi a kněžími jsou všechny její děti. Dispenzacionalismus tuto pravdu kvůli svému pohledu na Izrael a církev zcela přehlíží. Dispenzacionalisté vidí současný „věk církve“ jako vsuvku mezi tím, jak Bůh v minulosti jednal a jak v budoucnu bude jednat s fyzickým Izraelem. Ale novozákonní apoštolové nám říkají, že dnešní věk církve je Božím cílem, prokovaným už od 1. Mojžíšovy 3:15.

Teologie smlouvy zaměňuje to, čemu říká viditelná církev a do čeho zahrnuje věřící i s jejich dětmi, s Kristovým tělem, které je ryze duchovní. Viditelná církev v ní zaujímá právě to místo, které mívá fyzický Izrael. Tento systém nahrazuje fyzický *národ* fyzickou náboženskou *organizací*. A pouze na tomto základě, jak připouští většina jejích zastánců, lze na církev vztáhnout obřizku (křest) a sobotu (neděli), znamenají staré smlouvy.

Kristovo tělo je na zemi zcela nové (Ef 2:11-21). Tím v žádném případě neříkám, že by věřící, kteří žili před Kristovým příchodem, nebyli spaseni právě tak jistě nebo přesně stejným způsobem jako my dnes. Chci říci, že to, co prožívali nebo jak to vnímali, nemohlo přesahovat meze zjevení nebo smlouvy pod níž žili. Nemůžeme si představovat, že by věřící staré smlouvy mohli mít knihovnu plnou reformovaných knih nebo dispenzačních schémat. Jistě doufal v přícházejícího Mesiáše, ale až do Golgoty a do letnic zůstala tato naděje nenaplněna (Žd 11:39-40; 1. Pt 1:10-12). Musíme ovšem dodat, že při Kristově příchodu se naplnila a že nečeká na žádné budoucí milénium.

Církev je „národem zrozeným v jednom dni“. Je pravým „domem Davidovým“. Je chrámem živého Boha a všichni její členové jsou v tomto rostoucím chrámu živými kameny. Bůh sám přebývá nejen uprostřed ní, ale doslova v každém kameni. Její děti budou

všechny bez výjimky navěky přebývat na Boží hoře. Je Abrahamovým potomstvem, protože je v Kristu, a všechny její děti bez jediné výjimky jsou skuteční věřící, protože se všechny narodily z Ducha. Všechny jsou do Kristova těla pokřtěny zaslíbeným Duchem svatým a všechny dostaly ducha synovství, aby si své nové postavení mohly uvědomit. Nyní bylo navěky ustaveno společenství nové smlouvy, slibované proroky, a toto společenství nové smlouvy je tím pravým a konečným naplněním Božího slibu, že Abrahama učiní velkým národem.

Už sama argumentace v epistoletě Židům 8, když si ji pečlivě projdeme, nám zabrání držet se základních předpokladů dispenzacionalismu nebo teologie smlouvy. V této kapitole zřetelně vidíme, jak konkrétní nová smlouva nahrazuje konkrétní a odlišnou starou smlouvu. To vylučuje hledisko „jedné smlouvy prováděné dvěma způsoby“. Když si pozorně přečteme verše Židům 8:6-7,13, ukáže se nám jasně, že Bůh tuto novou smlouvu uzavřel „s domem izraelským“. Protože podle kontextu má být tato smlouva v platnosti *nyní*, musí církev v *určitém* smyslu být domem izraelským. Neříkají verše Židům 8:8-10 přesně tohle? A tak tato kapitola nepřipouští ani dispenzační hledisko.

A nakonec nám tato kapitola ukáže, že (1) smlouva s Abrahamem ve skutečnosti slibuje spasení, a ne fyzickou zemi, a že (2) účastníky této nové smlouvy jsou pouze znovuzrození věřící, ne věřící a jejich děti.

◆ A toto je **smlouva**, kterou uzavřu **s domem izraelským** po oněch dnech, praví Hospodin: Dám své zákony do jejich mysli a napíšu jim je na srdce. Budu jim Bohem a oni budou mým lidem. Pak už nebude učít druh druhá a bratr bratra a nebude vybízet: „Poznej Pána“, protože mě budou znát všichni, **od nejmenšího až do největšího**. (Židům 8:10-11)

11. KAPITOLA 65

V národě nové smlouvy není jediný nevěřící. Každý člen tohoto zvláštního vykoupeného národa je králem i knězem. Společenství nové smlouvy je tím duchovním „svatým národem“, který se „zrodil v jediném dni“, kdy vyvýšený Král seslal svého osobního Zástupce, aby přebýval v každém vykoupeném Abrahamově potomku, jenž byl přijat za syna.

Tato dvě prohlášení ilustrují, jak obě smlouvy souvisí s Izraelem, s církví i jedna s druhou:

1. Za staré smlouvy obřízka definovala fyzický národ *bez ohledu na znovuzrození*. Za nové smlouvy *znovuzrození* definuje *duchovní* národ *bez ohledu na národnost či původ*.

2. Za staré smlouvy bylo možno zaslíbená požehnání získat jen na základě dokonalé poslušnosti. Za nové smlouvy nám požehnání i potřebnou poslušnost zajistil náš ručitel Kristus.

A. Kristus nám životem v poslušnosti zákonu získal všechna požehnání, jež smlouva zákona slibovala, a smrtí pod kletbou téhož zákona nás zbavil všech prokletí, jimiž smlouva zákona hrozila.

B. Seslání Ducha svatého, aby jako vychovatel přebýval v každém věřícím, zajišťuje poslušnost, která vychází ze srdce. Z této poslušnosti vyplývá stále větší podobnost Kristu a jeho zákonu. Zákoník se pokouší vyvolat vnitřní změnu vnějšími měřítky a hrozbami. Jeho metoda je mnohem snazší a vede okamžitě k vnějším výsledkům. Tato metoda však nezmění vnitřního člověka, a její účinek proto není trvalý. Právě to popisuje Pavel v Kološkým 2:21-23.

Mnoha lidem velmi pomohla různorodá srovnání izraelského národa a Kristova těla v **tabulce na další straně**. Leckterý čtenář by je určitě ještě vylepšil a rozšířil. Doporučuji, abyste se zběžně podívali na tabulku, přečetli si následující instrukce a pak se vrátili zpět k tabulce a pečlivě ji prostudovali.

Zvěst o Boží milosti ve vykoupení se týká *dvou národů* a *dvou různých smluv*, ale Bůh má jen *jediný cíl*. Jeden národ je fyzický (Izrael), druhý duchovní (Církev). Fyzický národ byl předobrazem duchovního národa a nikdy se neměl stát cílem sám o sobě. Smlouva s Izraelem byla právně závazná a dočasná. Smlouva s církví je plná milosti a věčná. Duchovní národ a smlouva plná milosti byly Božím cílem v historii vykoupení od nástupu hříchu. Fyzický izraelský národ nemá žádný nezávislý účel ani budoucnost oddělenou od Kristova těla.

Jak používat tabulku na další straně.

V tabulce je srovnáván Izrael jako Boží zvláštní vyvolený *fyzický* národ a církev jako Boží zvláštní vyvolený *duchovní* národ. Slib, že se Abraham stane otcem „velkého národa“, byl dán v 1. Mojžíšově 12:2-3. To je klíčový text. Základní otázkou je, jak toto zaslíbení bude či bylo naplněno.

Má se slib z 1. Mojžíšovy 12:2-3 naplnit v budoucnosti v přirozeném smyslu na fyzickém Izraeli v Palestině; nebo,

Je již naplněn od letnic v duchovním smyslu na církví jako na pravém Božím duchovním Izraeli?

Prostým srovnáním 2. Mojžíšovy 19:4-5 a 1. Petrova 2:5-11 v tabulce bychom se měli přesvědčit, že B je správně. Církev je už nyní tím vším, čím Izrael nikdy nebyl. Izrael nikdy nebyl „svatým národem kněží a králů“, a to prostě proto, že nikdy nedodržel smlouvu, která mu toto požehnání slibovala. Církev je skutečným „svatým národem kněží a králů“, a to jenom proto, že její Ručitel smlouvu dodržel a získal tak požehnání, která slibovala (Židům 7:22). Tabulka je založena na těchto biblických faktech:

1. Fyzický Izrael dostal konkrétní slib, že bude skutečným Božím svatým národem, *pokud* bude lid poslouchat smlouvu zákona, uzavřenou na hoře Sínaji (Exodus 34:27,28).

66 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

Kdo je „velkým národem“ slíbeným Abrahamovi? Izrael, nebo církev?		
SROVNÁNÍ	IZRAELSKÝ NÁROD	KRISTOVO TĚLO
Zaslíbení, dané Abrahamovi	Totéž zaslíbení, dané izraelskému národu	Totéž zaslíbení, naplněné na církvi
Učiním tě velkým národem ... (Gn 12:2)	Nyní tedy, budete-li mě skutečně <i>poslouchat</i> ... a <i>dodržovat mou smlouvu</i> , budete mi <i>zvláštním vlast-</i> <i>nictvím</i> jako žádný jiný lid, ... <i>královstvím kněží</i> , <i>pronárodem svatým</i> ... (1. Mojžíšova 19:5-6)	I vy buďte živými kameny, z nichž se staví duchovní dům, abyste byli svatým kněžstvem ... Vy však jste „rod vyvolený, <i>královské</i> <i>kněžstvo, národ svatý</i> , lid náležející Bohu“ ... (1. Petrův 2:5,9)
Oba „národy“ jsou vyvolené	Izajáš 51:4	1. Petrův 2:9
Druh národa	Fyzický	Duchovní
Příčina příslušnosti	<i>Tělesné</i> narození	<i>Duchovní</i> narození
Duchovní stav příslušníků	Spasení i zatracení: (Římanům 9:6)	Pouze spasení: (Židům 8:10-11)
Příslušníci jsou obřezáni	Na těle lidskýma rukama	V srdci Duchem svatým
Oba národy jsou rodem „Abrahamovo potomstvo“	Zrozené „z těla“ („přirozené“ potomstvo)	Zrozené „z Ducha“ („duchovní“ potomstvo)
Vztah s Bohem	Milování, vyvolení, vykou- pení a přijetí za syny <i>jako</i> <i>fyzický národ</i> mezi národy	Milování, vyvolení, vykou- pení a přijetí za syny <i>jako</i> <i>duchovní Boží rodina</i>
Oba „vykoupeni Bohem“	Fyzicky – z Egypta	Duchovně – z hříchu
Oba „povolání Bohem“	Z území Egypta	Z ducha světa
Základem národní smlouvy je	Desatero: „čiň“ a budeš žít, neposlechni a zemřeš!	Kristova krev: „dokonáno“, věř!
Podmínky požehnání	Skutky: Poslušnost	Milost: Víra
Vláda	Celý mojžíšovský systém	Celý Kristův zákon
Cíl být Božím skutečně „svatým národem“ (2. Mojžíšova 19:4-5)	Nebyl nikdy uskutečněn, nikdo nikdy nesplnil: „ budete-li “	Splněn Kristem v každém příslušníku národa: „ Vy však jste “
Časový rámec existence národa	Počátek: (2. Mojžíšova 24:8); Konec: (Matouš 27:51)	Počátek o letnicích: (1. Korintským 12:12-13); Bez konce: (Efezským 2:21-23)
Závěr	Všechno skončilo (Židům 8)	Všechno je nové (Židům 9-10)

- ◆ Nyní tedy, **budete-li** mě skutečně poslouchat a dodržovat mou smlouvu [*kamenné desky* (2. Mojžíšova 34:27-29)], **budete mi zvláštním vlastnictvím** jako žádný jiný lid, ... **Budete mi královstvím kněží, pro národem svatým.** ... (2. Mojžíšova 19:5-6)

Písmo jasně říká, že izraelský národ podmínky smlouvy zákona nikdy nesplnil. „Budete“ se nikdy neuskutečnilo, protože nikdy neplatilo „budete-li“. Izrael smlouvu nikdy nedodržel, a proto se nikdy nestal pravým Božím svatým národem. Tím *pravým svatým národem* se o letnicích stala církev jako Kristovo tělo (1. Petrův 2:6-9).

2. Boží *fyzický* národ Izrael byl jako „stát“ či „politické uskupení“ ustanoven smlouvou zákona na Sínaji (Dt 4:13). Jeho národní existence a zvláštní vztah k Bohu byly založeny na tom, že budou poslouchat tuto právně závaznou smlouvu a všechna její další ustanovení pro obřady a občanský život.¹

3. Když přišel Kristus, byl fyzický Izrael zavržen a jeho zvláštní postavení vyplývající z národní smlouvy zcela skončilo (Mt 21:43). Důkazem toho je roztržení chrámové opony odshora až dolů. Národ, smlouva zákona (kamenné desky uchovávané ve schráně smlouvy), která mu dala vzniknout, kněžství i oběti, nutné kvůli hříchům proti staré smlouvě, to všechno stálo a padalo zároveň. Bylo to jedno klubko nití.

4. Tím vším, čím Izrael měl být a nikdy nebyl, je Kristovo tělo, duchovní národ „zrozený v jednom dni“.

- ◆ I vy buďte **živými** kameny, z nichž se staví **duchovní dům**, abyste byli **svatým kněžstvím** ... Vy však jste „rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid náležející Bohu“ ... (1. Petrův 2:5,9)

Nelze nevidět, že v 1. Petrově 2:5-9 se slovo od slova naplňuje slib daný Izraeli na Sínaji ve 2. Mojžíšově 19:5-6. Zaslíbení velkého národa, dané Abrahamovi a jeho potomstvu, se ve skutečnosti splnilo na církvi – na nás. Tím pravým

národem, slíbeným Abrahamovi, je Kristova *ekkklesia*.

5. *Církev* je dědicem pravých duchovních požehnání slíbených Izraeli ve smlouvě zákona na Sínaji prostě proto, že její Pán dodržel smlouvu místo ní. Kristus získal všechna požehnání slibovaná smlouvou zákona tím, že se narodil jako její účastník (Ga 3:24-4:7) a že jí dal veškerou poslušnost, kterou vyžadovala (Fp 2:5-11; Ř 8:1-4). Jenom takto mohl – pro nás – získat spravedlnost, potřebnou k tomu, abychom mohli obdržet požehnání slíbená ve smlouvě zákona. Kristus také snášel všechna prokletí, kterými táž smlouva zákona hrozila, když zemřel na kříži odsouzen Bohem. To je biblický federalismus.

- Toto má Pavel na mysli, když říká:
- ◆ **vždyť nejste pod zákonem** [*ve smlouvě, podle níž si požehnání musíme získat vlastní zásluhou*], ale pod milostí [*ve smlouvě, podle níž jsme požehnání získali zásluhou našeho požehnaného Ručitele*]. (Římanům 6:14b)

Z porovnání sloupců předchozí tabulky by měly být zřejmé tyto závěry:

1. **Ani dispencionalismus ani teologie smlouvy nechápou správně biblickou doktrínu církve jako Kristova těla v Božích vykupitelských záměrech.**

- A. Dispencionalismus nevidí Kristovo tělo jako pravý Boží Izrael, na němž se naplňují zaslíbení daná Abrahamovi a jeho potomstvu. Tento teologický systém trvá na tom, že církve a Izrael dostaly rozdílná zaslíbení.
- B. Teologie smlouvy nevidí, že zaslíbení dané Abrahamovi a jeho potomstvu, věřící staré smlouvy ve skutečnosti nikdy neobdržel (Žd 11:13,39). Tento systém vnáší do Starého zákona učení o Kristově těle a jedinečné zkušenosti jeho členů. Nic jiného mu nezbyvá, protože nedokáže jasně rozlišit mezi izraelským národem a Kristovým tělem.

68 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

C. Dispenzacionalismus nevidí, že právě Kristovo tělo bylo tím, o co Bůh usiloval už od samého pádu. Neuvědomuje si, že slavné „mesiášské dny“ prorokované všemi starozákonnými proroky *nejsou* něčím, co lidstvo zažije v budoucím pozemském miléniu. Dobou, o níž mluvili proroci, je doba, v níž nyní žijeme (Skutky 3:24-26). Dispenzacionalismus tuto skutečnost nevidí proto, že trvá na oddělených záměrech pro Izrael a pro církve. Tento systém není schopen nikde ve Starém zákoně rozpoznat vyhlídku na církve. Dispenzacionalisty u toho drží jejich základní předpoklady.

D. Teologie smlouvy dělá opačnou chybu. Neuvědomuje si, že věřící nové smlouvy zakouší skutečná duchovní pozeňání a nové postavení, které nikdy nikdo nemohl zakoušet před osobním příchodem Ježíše Krista a Ducha svatého – to proto, že trvá na ztotožňování Izraele s církví a na tom, že Izrael i církve jsou účastníky stejné smlouvy.

2. Ani v jednom z těchto dvou systémů není žádná skutečná nová smlouva, která by nahradila starou tak, aby přitom obě souvisely s jediným Božím vykupitelským záměrem pro jeho jediný lid. Proto ani do jednoho nezapadá kapitola Židům 8.

A. Dispenzacionalismus musí „novou smlouvu s izraelským domem“ (Žd 8) odkládat na budoucí milénium. V tomto systému nemůže tento oddíl mluvit o dnešní době a o církví.

B. Teologie smlouvy trvá na tom, že nová smlouva (Žd 8) není ve skutečnosti nová a zcela jiná smlouva, ale jen nový způsob provádění téže smlouvy, která platila pro Izrael.

3. Ani jeden z těchto systémů nevidí skutečný vztah mezi Izraelem a církví. Jak dispenzacionalismus, tak teologie smlouvy do Nového zákona soustavně přímo či nepřímou naší fyzický aspekt Izraele jako národa.

A. Dispenzacionalismus nevidí, že církve je skutečným naplněním Božího jediného věčného záměru.

B. Teologie smlouvy naproti tomu nevidí, že církve jako Kristovo tělo je zcela nová a jedinečná. Teologie smlouvy odvozuje svou základní představu církve ze Starého zákona a to, co už existovalo, pouze doplňuje o pohany. Nevšímá si novozákonních oddílů, které učí, že o letnicích bylo stvořeno a ustanoveno něco naprosto nového s úplně novými základy (Ef 2:14-22).

Výše uvedené tři závěry jsou zpřehledněny v tabulce na další straně.

Porovnávejte Izrael a Kristovo tělo a zkoumejte tyto otázky: (1) „Je církve opravdu tím cílem, o který Bůh usiloval od počátku hříchu? (2) Naplňují se v ní sliby, dané Abrahamovi a Davidovi? (3) Je tím pravým Božím chrámem, domem a svatým národem králů a kněží?“

Porovnejte znova, jak se jednotlivé body týkají Izraele a církve. Poznáte, že není možné, aby Izrael byl Kristova *ekklesia*, kterou vykoupil svou krví; a nepřehlédnete, že Kristova *ekklesia* je pravý Boží Izrael a jako taková je naplněním slibů, daných Abrahamovi a opakováných všemi proroky.

Bezpodmínečný slib, daný Bohem Abrahamovi, se vůbec netýká „potomků“ v množném čísle. Nevztahuje se ani na tělesné židy a Palestinu ani na děti věřících a jejich spasení. Bůh Abrahamovi bezpodmínečně slíbil, že jeho potomek – Kristus – bude Mesiášem! Bůh slíbil, že všechny, kdo jsou vyvoleni v Kristu, spasí a že je zachová v Otcově bezpodmínečné lásce a milosti.

Životně důležitá je jen jedná otázka: Jste vy osobně Abrahamovým potomkem a spoludědicem s ním podle zaslíbení? Odpověď nevězí ve vašem rodinném původu ani v náboženských obřadech, kterým jste byli podrobeni. Jde o to, zda jste v Kristu. Jde o moc Ducha svatého, která vašemu srdci odhalí milost a sílu Ježíše Krista vás spasit.

(1) John G. Reisinger: Tablets of Stone, str. 40-41

11. KAPITOLA 69

PROBLÉM	DISPENZACIONALISMUS	TEOLOGIE SMLOUVY
<p>1. Ani dispensacionalismus ani teologie smlouvy nechápou správně biblickou doktrínu církve jako Kristova těla v Božích vykupitelských záměrech.</p>	<p>A. Dispensacionalismus nevidí Kristovo tělo jako pravý Boží Izrael, na němž se naplňují zaslíbení daná Abrahamovi a jeho potomstvu. Tento teologický systém trvá na tom, že církev a Izrael dostaly rozdílná zaslíbení.</p> <hr/> <p>C. Dispensacionalismus nevidí, že právě Kristovo tělo bylo tím, o co Bůh usiloval už od samého pádu. Neuvědomuje si, že slavné „mesiášské dny“ prorokované všemi starozákonními proroky <i>nejsou</i> něčím, co lidstvo zažije v budoucím pozemském miléniu. Dobou, o níž mluvili proroci, je doba, v níž nyní žijeme (Skutky 3:24-26). Dispensacionalismus tuto skutečnost nevidí proto, že trvá na oddělených záměrech pro Izrael a pro církev. Tento systém není schopen nikde ve Starém zákoně rozpoznat vyhlídku na církev. Dispensacionalisty u toho drží jejich základní předpoklady..</p>	<p>B. Teologie smlouvy nevidí, že zaslíbení dané Abrahamovi a jeho potomstvu, věřící staré smlouvy ve skutečnosti nikdy neobdržel (Žd 11:13,39). Tento systém vnáší do Starého zákona učení o Kristově těle a jedinečné zkušenosti jeho členů. Nic jiného mu nezbyvá, protože nedokáže jasně rozlišit mezi izraelským národem a Kristovým tělem.</p> <hr/> <p>D. Teologie smlouvy dělá opačnou chybu. Neuvědomuje si, že věřící nové smlouvy zakouší skutečnou duchovní požehnaní a nové postavení, které nikdy nikdo nemohl zakoušet před osobním příchodem Ježíše Krista a Ducha svatého – to proto, že trvá na ztožňování Izraele s církví a na tom, že Izrael i církev jsou účastníky stejné smlouvy. .</p>
<p>2. Ani v jednom z těchto dvou systémů není žádná skutečná nová smlouva, která by nahradila starou tak, aby přitom obě souvisely s jediným Božím vykupitelským záměrem pro jeho jediný lid. Proto ani do jednoho nezapadá kapitola Židům 8.</p>	<p>A. Dispensacionalismus musí „novou smlouvu s izraelským domem“ (Žd 8) odkládat na budoucí milénium. V tomto systému nemůže tento oddíl mluvit o dnešní době a o církvi.</p>	<p>B. Teologie smlouvy trvá na tom, že nová smlouva (Žd 8) není ve skutečnosti nová a zcela jiná smlouva, ale jen nový způsob provádění téže smlouvy, která platila pro Izrael.</p>
<p>3. Ani jeden z těchto systémů nevidí skutečný vztah mezi Izraelem a církví. Jak dispensacionalismus, tak teologie smlouvy do Nového zákona soustavně přímo či nepřímo vnáší fyzický aspekt Izraele jako národa.</p>	<p>A. Dispensacionalismus nevidí, že církev je skutečným naplněním Božího jediného věčného záměru.</p>	<p>B. Teologie smlouvy naproti tomu nevidí, že církev jako Kristovo tělo je zcela nová a jedinečná.</p> <p>Teologie smlouvy odvozuje svou základní představu církve ze Starého zákona a to, co už existovalo, pouze doplňuje o pohany. Nevšímá si novozákonních oddílů, které učí, že o letnicích bylo stvořeno a ustaveno něco naprosto nového s úplně novými základy (Ef 2:14-22).</p>

70 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

Dodatek A - (TS) Teologie smlouvy

Všechny následující citace pocházejí z *Westminsterského vyznání víry*,¹ které si ze všech dokumentů, jež povstaly z reformace, získalo nejširší přijetí a uznání. Představuje jak historický, tak dnešní pohled důsledných zastánců teologie smlouvy. Nedávno se názory na to, co *vyznání* ve skutečnosti říká a jak má být vykládáno, značně rozrůznily, ale pokud vím, žádná presbyteriánská skupina zatím nezpochybnila *vyznání* samotné v tom, co říká o smlouvách, o zákoně a o církvi.

Základní předpoklad: Klíčem k pochopení jednoty Písma jsou smlouvy.

I. Člověk je vždy vázán smlouvou s Bohem.

Bůh stojí nad stvořením tak vysoko, že rozumní tvorové, ač jsou mu jako svému stvořiteli povinni poslušností, by ho nikdy nemohli zakusit jako své požehnání a **odměnu**, kdyby to Bůh sám ze své vůle nepřipustil, což se mu zlíbilo vyjádřit **smlouvou**.^a (Kapitola VII., oddíl I., zvýraznění textu pochází ode mne)

(a) Iz 40:13-17; Jb 9:32-33; 1S 2:25; Ž 113:5-6; Ž 100:2-3; Jb 22:2-3; Jb 35:7-8; L 17:10; Sk 17:24-25.

II. Celé Písmo pokrývají dvě smlouvy. První z nich je „smlouva skutků“, uzavřená s Adamem v zahradě před jeho pádem. Druhá je „smlouva milosti“, uzavřená s Adamem prostředně po pádu.

• Smlouva skutků:
První smlouva uzavřená s člověkem byla **smlouva skutků**,^b v níž **byl život** Adamovi a v něm jeho potomstvu **slíben**^c pod **podmínkou** dokonalé osobní poslušnosti.^d (Kapitola VII., oddíl II., zvýraznění textu pochází ode mne)

(b) Ga 3:12;
(c) Ř 10:5; Ř 5:12-20.
(d) Gn 2:17; Ga 3:10.

• Smlouva milosti:
Když člověk padl a tím se zbavil schopnosti života podle této smlouvy [*skutků*], zlíbilo se Hospodinu uzavřít s ním druhou smlouvu,^e obecně zvanou smlouva milosti: podle ní nabízí hříšníkům v Ježíši Kristu život a spasení zadarmo; aby mohli být spaseni, vyžaduje od nich víru v Krista,^f a slibuje, že všem, kteří jsou předurčení k životu, dá svého Svatého ducha, aby je učinil ochotnými a schopnými uvěřit.^g (Kapitola VII., oddíl III.)
(e) Ga 3:21; Ř 8:3; R 3:20-21; Gn 3:15; Iz 42:6.
(f) Mk 16:15-16; J 3:16; Ř 10:6,9; Ga 3:11.
(g) Ez 36:26-27; J 6:44-45.

Tato smlouva byla jiným způsobem vykonávána v době zákona a jiným v době evangelia; ...ⁱ (Kapitola VII., oddíl V.)

(i) 2K 3:6-9.

III. *Požehnáním, slíbeným* ve smlouvě skutků, byl *život* a Adam dostal schopnost „zasloužit si“ toto slíbené požehnání života tím, že bude poslušně plnit podmínky této smlouvy.

... v níž byl život Adamovi ... **slíben**^c pod **podmínkou** dokonalé a osobní **poslušnosti**.^d (Kapitola VII., oddíl II., zvýraznění textu pochází ode mne)

(c) Ř 10:5; Ř 5:12-20.
(d) Gn 2:17; Ga 3:10.

Bůh dal Adamovi zákon v podobě **smlouvy skutků**, v níž jej a jeho potomky zavázal k osobní, naprosté, přesné a trvalé poslušnosti; **za její naplnění mu slíbil život** a za její porušení mu pohrozil smrtí; **a dal mu sílu a schopnost ji dodr-**

žet.^a (Kapitola XIX., oddíl I., zvýraznění textu pochází ode mne)

(a) Gn 1:26-27; Gn 2:17;
Ř 2:14-15; Ř 10:5; Ř 5:12,19;
Ga 3:10,12; Kaz 7:29;
Jb 28:28.

IV. *Obsahem smlouvy skutků, kterou měl Adam poslouchat, aby získal život, bylo desatero přikázání (decalog), „obecně zvané“ – „mravní zákon“, ale žádný autor Písma je tak nenazývá.*

Tento zákon [daný Adamovi v podobě smlouvy skutků] zůstal i po jeho pádu dokonalým měřítkem spravedlnosti; a jako takový jej Bůh vydal na hoře Sinaj v **desateru přikázání** zapsaných na **dvou deskách** ...^b (Kapitola XIX., oddíl II., zvýraznění textu pochází ode mne)

(b) Jk 1:25; Jk 2:8,10-12;
Ř 13:8-9; 5. Dt 5:32;
Dt 10:4; Ex 34:1.

V *Podmínkou smlouvy byla „naprostá, dokonalá a přesná osobní poslušnost“ ve zkušební době. Kapitola 7., oddíl 2. i kapitola 19., oddíl 1. říkají, že Adam byl „zavázán smlouvou skutků“ a že mu byl slíben život jako odměna za dodržování podmínek smlouvy.*

VI. Adam svým hříchem (tím, že neuposlechl smlouvu skutků a nezískal život), navždy *ztratil možnost zasloužit si život skutky.*

Když člověk padl a tím se **zbavil schopnosti [dosáhnout] života podle této smlouvy [dodržováním jejích podmínek a tím, že získá život, který je v ní slíben]**, zlíbilo se Hospodinu uzavřít s ním druhou smlouvu,^e obecně zvanou smlouva milosti ... (Kapitola VII., oddíl III., zvýraznění textu pochází ode mne)

(e) Ga 3:21; Ř 8:3; Ř 3:20-21;
Gn 3:15; Iz 42:6.

Otázka:

Představuje Písmo tragédii Adama pádu *vůbec někdy* tak, že Adam „ztratil možnost zasloužit si život“, nebo ji líčí tak, že *Adam ztratil život a spravedlnost, které už měl* v důsledku toho, že byl stvořen spravedlivým podle Božího obrazu? Nikde se neříká, že Adam nedokázal *získat něco, co ještě neměl*. Vždy se mluví o tom, že *ztratil něco, co už měl*. Srovnej také *Heidelberg Confession* (Heidelberské vyznání), které celou smlouvu skutků zpochybňuje tím, že o ní naprosto mlčí.

Takzvaná smlouva milosti je ve skutečnosti zvěst evangelia milosti. Tato „smlouva“, evangelium milosti dnes dává hříšníkům schopnost získat vírou to, co by si Adam zasloužil, kdyby dodržoval smlouvu skutků. V Písmu není nikde ani náznak takovéto představy nebo srovnání.

Z toho, že je jen jediná neměnná smlouva milosti (podle základních předpokladů teologie smlouvy), vyplývají pro teologii smlouvy jisté logické závěry:

1. Může existovat jen jediná církev, a proto musí být izraelský národ a dnešní církev jedno a totéž.

2. Viditelná znamení, pečeti a způsoby uctívání jsou v novém způsobu provádění smlouvy jiné, ale ta jediná smlouva sama je stále stejná, nezměněná a dosud platná.

3. Protože „mravní zákon“ (kamenné desky) vyjadřuje Boží povahu, jsou tyto desky neměnným zákoníkem jednání, kterému jediný Boží lid podléhá ve všech dobách. Kristus (v kázání na hoře) a apoštolové (v epištolách) autoritu mravního zákona (kamenných desek) potvrzují a ukazují nám skutečný smysl tohoto neměnného mravního zákona, napsaného na deskách smlouvy. Ani Kristus, ani jeho apoštolové k tomuto jedinému neměnnému mravnímu zákonu zapsanému na kamen-

72 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

ných deskách nedoplňují žádné „vyšší zákony“. Desatero přikázání musí být nejvyšší zjevenou mravní normou.

4. Protože Izrael je církev a je účastníkem téže smlouvy jako dnešní církve, musí být děti věřících rodičů stále považovány za členy církve a mají být označeny a zpečetěny křtem jako děti smlouvy. V novém způsobu provádění jedné a téže smlouvy se mění jen znamení smlouvy: obřizku nahradil křest. Sobota musí být součástí neměnného mravního zákona, ale den se přesuává ze sedmého na první, a podobně. Nemění se nic jiného než způsob provádění jedné a téže smlouvy. Mění se viditelná znamení a pečeti, smlouva sama se nemění. Smlouva milosti je vykonávána dvěma způsoby, ale nemůže být než jedna jediná.

Pokud lze ukázat, že tento pohled zjevně odporuje Písmům nové smlouvy, rozpadá se celý systém, z něhož tento pohled vyplývá. To je teologie smlouvy.

(1) The Westminster Confession of Faith (Westminsterské vyznání víry), The Publications Committee of the Free Presbyterian Church of Scotland (Vydavatelský výbor Svobodné presbyteriánské církve Skotska), Inverness 1976.

Dodatek B – (DISP) Dispenzacionalismus

Následující materiál (kromě jedné označené výjimky) je stručným výtahem z knihy Lewise Sperryho Chafera *Major Bible Themes* (Nejvýznamnější biblická témata) v opraveném vydání Johna F. Walvoorda.¹ Z tohoto zdroje vycházím proto, že Lewis Sperry Chafer, zakladatel Dallas Theological Seminary (Dallaského teologického semináře), je řazen mezi nejvlivnější vůdčí osobnosti raného dispenzacionalismu v této zemi. Doktor John F. Walvoord, druhý prezident tohoto semináře, nyní ve výslužbě, je pravděpodobně nejvhodnějším představitelem dispenzacionalismu v jeho dnešní podobě. Jelikož dispenzacionalisté nemají žádné obecné kredo, za-

stupuje právě tato kniha nejuznávanější autoritu minulosti (Chafer) i přítomnosti (Walvoord). Veškeré zvýraznění v citovaném textu pochází ode mne.

Walvoord zdůrazňuje důležitost dispenzacionalismu:

Při studiu Písma je nejdůležitější chápat, že

(1) biblické zjevení spadá do **dobře definovaných období**.

(2) Tato období jsou od sebe **zřetelně oddělena** a rozeznání těchto předělů a jejich božského účelu představuje jeden z **důležitých faktorů při správném výkladu Písma**.

(3) Těmto předělům se říká „dispenzace“. V postupných biblických historických obdobích, lze pozorovat rozdílné dispenzace.

Je pravděpodobné, že rozeznání dispenzací vrhá **na celé poselství bible více světla než kterýkoli jiný přístup ke studiu bible** (str. 126).

Chafer a Walvoord definují slovo „dispenzace“ takto:

Dispenzací lze definovat jako fázi Božího postupného zjevení, která ustanovuje určitou službu nebo pravidla pro život. I když pojmy dispenzace a věku nejsou v bibli zcela totožné, je zřejmé, že ke **každému věku náleží jeho odpovídající dispenzace** (str. 126).

Scofield dispenzací definuje následujícím způsobem:

Dispenzace je období, v němž je člověk podroben zkoušce poslušnosti vzhledem k určitému **konkrétnímu zjevení Boží vůle**.²

Všechny různé dispenzace jsou nezbytné, aby byli před Bohem všichni lidé usvědčeni z viny. Jednotlivá zkušební období jsou nutná pro to, „aby byla umlčena každá ústa“.

Vztah člověka k Bohu není v každém věku stejný. **Padlého člověka bylo třeba podrobit Božím zkouškám.** To je, mimo jiné, **záměr, který má Bůh se všemi věky**, a výsledkem zkoušky je ve všech případech nezpochybnitelné potvrzení, že člověk **je hříšný** a že **naprosto selhává**. Nakonec budou umlčena **každá ústa, protože** zkušenost věků ukáže, že všechna domyšlivost lidského srdce je pošetilá a zlá (str. 127).³ Každá dispensace začíná tím, že Bůh dá člověku nové výsady a odpovědnost, a každá končí selháním člověka, které přivolá Boží spravedlivý soud. Třebaže jisté skutečnosti (například Boží svatý charakter), které nutně musí být ve všech dobách stejné, zůstávají, pokyny a úkoly, jejichž platnost je omezena na určité období, se mění (str. 127). V jednotlivých dispensacích Bůh ukázal **všechny možné způsoby jednání s člověkem**. V každé dispensaci člověk selhává a pouze Boží milost je dostatečná. V dispensacích se naplňuje Boží cíl zjevit svou slávu v přirozeném světě i v lidské historii. Po celou věčnost **nebude nikdo moci vznést otázku**, zda Bůh nemohl dát lidem ještě jinou šanci, aby dosáhli spasení či svatosti svými schopnostmi.⁴ **Znalost dispensací je tedy klíčem k pochopení Božího záměru v dějinách** a k otevření Písma, které zaznamenává Boží jednání s člověkem i jeho vlastní božské sebezjevení (str. 136).

Toto jsou základní principy dispensacionalismu:

Abychom toto učení pochopili, musíme se při studiu těchto sedmi dispensací řídit jistými principy. Dispensacionalismus vychází z **normálního** čili **doslovného** výkladu bible. Není možné vykládat bibli

v jejím normálním, doslovném smyslu, a přitom přehlédnout, že existují různé doby a různé dispensace.

Druhým principem je princip postupného zjevení, totiž skutečnost uznávaná téměř všemi biblickými badateli, že pravda je zjevována v několika fázích.

Za třetí si každý, kdo chce vykládat bibli, musí uvědomit, že pozdější zjevení do určité míry převyšuje předchozí zjevení, z čehož vyplývá změna životních pravidel, v jejímž rámci mohou být dřívější požadavky pozměněny nebo zrušeny a nové doplněny. Ačkoli například Mojžíšovi Bůh přikázal zabít člověka za to, že v sobotu sbíral dříví (4. Mojžíšova 15: 32-36), nikdo by tento příkaz nepoužil dnes, protože žijeme v **jiné dispensaci** (str. 128).

Většina dispensacionalistů (ale ne všichni) rozlišuje sedm dispensací. Toto je osnova podle Chafera a Walvoorda:

I. Dispensace *nevinnosti*:

Věk svobody. [Začíná v 1. Mojžíšově 1:26-27 a končí v 1. Mojžíšově 3:6] (str. 129).

II. Dispensace *svědomí*:

Věk lidského rozhodování. [Začíná v 1. Mojžíšově 3:7 a končí v 1. Mojžíšově 8:19] (str. 129).

III. Dispensace *lidské vlády*:

Smlouva s Noémem. [Začíná v 1. Mojžíšově 8:20 a končí v 1. Mojžíšově 11:9] (str. 130).

IV. Dispensace *zaslíbení*:

Smlouva s Abrahamem. [Začíná v 1. Mojžíšově 11:10 a končí v 2. Mojžíšově 19:2] (str. 131).

V. Dispensace *zákona*:

[Izraelský národ.] [Začíná v 2. Mojžíšově 19:3 a končí o letnicích ve Skutcích 2] (str. 133).

74 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

V jistém smyslu skončila dispensace zákona na kříži (Římanům 10:4; 2. Korintským 3:11-14; Galatským 3:19,25). Ale v jiném smyslu trvala až do letnic, kdy začala dispensace milosti. I když zákon jako konkrétní pravidlo pro život skončil, zůstává zjevením Boží spravedlnosti a křesťané mohou z jeho studia těžit poznání Božího svatého charakteru. **Mravní principy, na nichž je zákon založen, trvají**, protože Bůh se nemění; ale dnešní věřící nejsou povinni dodržovat zákon do detailů, **protože se změnila dispensace** a životní pravidla pro Izrael nejsou životními pravidly pro církev. I když lze zákon mnoha způsoby aplikovat, podle přesného výkladu se Mojžíšův zákon týká výhradně Izraele (str. 134).

VI. Dispensace milosti: [Církev.] [Začíná ve Skutcích 2 a končí při vytržení církve.] Dispensace milosti je určena výhradně církvi ... Ale i v době milosti se ukázalo selhání, protože milost ani nedosáhla toho, že by celý svět přijal Krista, ani nepřivedla církev k vítězství ... Dispensace milosti končí vytržením církve, po němž bude následovat soud nad církví podle jména (Zjevení 17:16). Věk milosti je odlišnou dispensací v tom, že se vztahuje na církev, která se skládá z věřících židů i pohanů. Naproti tomu zákon Izraele byl pouze pro Izrael, lidská vláda byla pro celý svět a svědomí se týká všech lidí. V současné dispensaci byl **Mojžíšův zákon zcela zrušen**, pokud jde o jeho **bezprostřední užití**, ale nadále dosvědčuje Boží svatost a ve svých aplikacích poskytuje mnoho duchovních ponaučení ... Ačkoli všechny dispensace obsahují prvky milosti, dispensace milosti je **jejím nejvyšším zjevením** jak v plnosti

obdrženého spasení, tak v životních pravidlech (str. 135).

VII. Dispensace království: [Milénium.] [Začíná Kristovým druhým příchodem a] končí zničením země a nebe v ohni; poté následuje věčný stav (Zjevení 21-22) (str. 136).

Dispensace království začíná druhým příchodem Ježíše Krista (Matouš 24; Zjevení 19) a předchází jí období do jisté míry přechodné, v jehož rámci dojde k velkému soužení (str. 136).

V tisíciletém království se Boží milost zjevuje také v **naplnění nové smlouvy** (Jeremjáš 31:31-34), ve spasení (Izajáš 12), ve fyzickém a časném blahobytu (Izajáš 35), v hojnosti zjevení (Jeremjáš 31:33-34), v odpuštění hříchů (Jeremjáš 31:34) a ve znovuhromáždění Izraele (Izajáš 11:11-12; Jeremjáš 30:1-11; Ezechiel 39:25-29) (str. 136).

Dispensace království se od všech ostatních liší tím, že to je **konečná podoba mravní zkoušky**. Mezi výhody této dispensace patří dokonalá vláda, bezprostřední přítomnost Krista ve slávě, všeobecná znalost Boha a podmínek spasení a odstranění Satanova vlivu. Dispensace království je v mnoha ohledech **vrcholná** a uzavírá Boží jednání s člověkem (str. 136).

(1) Lewis Sperry Chafer: *Major Bible Themes* (Nejvýznamnější biblická témata), revidoval John F. Walvoord, Zondervan Publishing House, Grand Rapids 1974.

(2) *The First Scofield Reference Bible* (První bible se Scofieldovými odkazy), ed.: C. I. Scofield, Barbour and Company, Inc., Westwood 1986, str. 5.

(3) V Římanům 1:18-3:19 Pavel dokazuje, že všichni lidé bez výjimky jsou před Bohem vinni, aniž by se přitom musel odvolávat na dispensace.

(4) Nemohl by se někdo, kdo žije ve druhé nebo třetí dispensaci, hájit, že neměl takovou příležitost, jako někdo, kdo měl vyšší zjevení z páté nebo šesté dispensace? Nevycházela námitka boháče z Lukáše 16:27-31 přesně z tohoto předpokladu?

Dodatek C

Teologie smlouvy: Jediná smlouva vykonávaná dvěma způsoby

Před nějakým časem jsem o tom, co je hlavním tématem této knihy, diskutoval s několika reformovanými kazateli, mezi nimiž zastánci teologie smlouvy, dispenzacionalisté a ti, kdo se hlásili k témuž názoru jako já, tvořili tři asi tak stejné skupiny. Někteří oddaní stoupeni teologie smlouvy se soustavně dovolávali pojmu *smlouva milosti*, jako by měl autoritu biblického verše. Vůbec se nesnažili dokazovat svá tvrzení z textu Písma. Neustále mluvili jazykem logiky a teologie. Konečně jsem řekl: „V tom, že strukturu bible určují dvě smlouvy, se shodujeme. Ovšem ty dvě smlouvy, o kterých pořád mluvíte, totiž smlouva skutků uzavřená s Adamem v zahradě Eden a smlouva milosti uzavřená s Adamem bezprostředně po pádu, nejsou založeny na žádném textu z Božího slova. Obě ty smlouvy jsou teologické, ne biblické. Jsou zplomeny teologickým systémem. Jejich otcem je systém teologie smlouvy a jejich matkou logika na tento systém uplatněná. Ani jedna z nich nepochází z textu Písma a z jeho výkladu. Obě jsou výplodem teologie jako nutné důsledky systému.“

Jeden bratr se zeptal: „A kterými biblickými texty jsou podloženy ty vaše dvě hlavní smlouvy Písma?“

Nalistrovali jsme verše Židům 8: 6-13, kde Duch svatý jasně říká, že nová smlouva nahrazuje starou. Zdůraznil jsem, že tyto verše mluví o dvou různých a odlišných smlouvách a že ta stará, ta první z nich, nemá s Adamem v Edenu nic společného. Touto starou smlouvou se tu konkrétně myslí smlouva zákona uzavřená s Izraelem na Sínaji. Nová smlouva, která zaujme její místo, je smlouva, kterou Ježíš potvrdil na kříži svou krví smíření a kterou si připomínáme u stolu Páně. Není možné ji vtláčit někam za Adamův pád.

„Tento oddíl z listu Židům mluví jasně o dvou hlavních smlouvách v Písmu,“ pokračoval jsem. „A právě tak jasně ukazuje, že jednou z nich je smlouva zákona, kterou Bůh uzavřel s Izraelem na Sínaji, když je ‚vzal za ruku‘, aby je ‚vyvedl ze země egyptské‘; ale tento systém přesto není ochoten připustit ani to, že by smlouva na Sínaji byla právně závazná smlouva, natož to, že je to první či stará smlouva nahrazená novou smlouvou. Tuto právně závaznou smlouvu uzavřenou na Sínaji Písmo vždy označuje jako starou smlouvu a také ji stále porovnává s novou smlouvou, kterou v platnost uvedl Kristus. Celá tato pasáž je vystavěna tak, aby ukázala, že nová smlouva je lepší než ta stará, kterou nahrazuje.“

Na to okamžitě namítl: „Ale to je jen *jedna smlouva* prováděná *dvěma způsoby*. Smlouva na Sínaji nemůže být zvláštní právně závazná smlouva. Žádná právně závazná smlouva nemůže být uzavřena s církví, a Izrael přece je vykoupená církev. Základem systému teologie smlouvy je fakt, že *smlouva* je jen jedna, ale že je *vykonávána* dvěma různými způsoby. Prostě není možné, aby smlouva na Sínaji byla právně závazná.“

„To je právě ono,“ odpověděl jsem. „Pilíře vaší teologie se nemohou opřít o konkrétní biblické verše. Ty nebiblické pojmy, na které se pořád odvoláváte, pocházejí z vaší teologie, ne z textu Písma. Proč se nechcete zabývat těmi slovy, která v Židům 8:6-13 používá Duch svatý? Proč tolik trváte na používání teologických pojmů, které v Božím slově nikde nenajdete, a odmítáte hovořit právě o těch pojmech, které Duch svatý v Božím slově důsledně používá?“

Když čtete tyhle verše, tak do nich ty pojmy, které tu soustavně opakujete, nedostanete, a právě tak z nich nevyčtete své teologické závěry o *jedné smlouvě prováděné dvěma způsoby*. Tyhle konkrétní verše vaše stanovisko ve skutečnosti jasně popírají, protože výslovně porovnávají dvě *různé smlou-*

76 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

vy. Vezměme si vlastní text Písma a podívejme se, jestli Boží slovo připouští, že by byla *jedna smlouva vykonávaná dvěma způsoby*, což je, jak uznáváte, základem celého vašeho teologického systému. Když dovolíte, přečtu vám několik veršů z listu Židům, a protože tvrdíte, že *„smlouva“* tu znamená *„způsob provádění“*, upravím je podle toho, a uvidíme, jak to bude vypadat.“

Potom jsem ty verše přečetl s tím, že jsem v nich změnil nebo doplnil příslušná slova:

Avšak Ježíš dosáhl vznešenější služby, právě tak jako je prostředníkem **vyššího způsobu provádění jediné smlouvy milosti**, založené na lepších zaslíbeních. Kdyby totiž **ten první způsob, kterým byla jediná smlouva milosti prováděna**, byl bez vady, nebylo by třeba připravovat **druhý způsob provádění stejné smlouvy milosti**. ...

„Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy budu **svou smlouvu** s domem izraelským i s domem judským **vykonávat novým způsobem**, ne jako byl **ten způsob, kterým jsem ji vykonával** za jejich otců ...“ (Židům 8:6-9, upraveno podle pojmů teologie smlouvy).

Proto se Ježíš stal ručitelem lepšího **způsobu provádění stejné smlouvy**. (Židům 7:22, upraveno podle pojmů teologie smlouvy).

Poprosil jsem ho, aby se pokusil přečíst celou kapitolu Židům 8 buď s pomocí slov „jedna smlouva vykonávaná dvěma způsoby“, nebo v jejich teologickém smyslu. To samozřejmě nemohl, a ani se o to nesnažil. Proč chtějí lidé, kteří upřímně věří, že Písmo je inspirováno „slovo od slova“, používat slova, která nejenže z Písma nepocházejí, ale dokonce je Písmu nelze ani přizpůsobit? V případě teologie smlouvy tyto pojmy Písmo často nutí, aby říkalo pravý opak toho, co jasně říká! Opravdu věří, že by Duch svatý záměrně říkal „smlouva“, kdyby měl na mysli něco jiného než smlouvu? Mohl by autory Písma vést,

aby stavěli do kontrastu dvě různé smlouvy, kdyby ve skutečnosti existovala jen *jediná* smlouva?

Potom jsme si našli list Galatským 4:24-25, kde Duch svatý výslovně mluví o *dvou* smlouvách:

◆ Má to skrytý význam: Tyto ženy jsou **dvě smlouvy**, jedna **z hory Sinaj**, která rodí děti do otroctví, a to je **Hagar**. Hagar je hora **Sinaj** ... (Galatským 4:24, KMS)

Tyto texty nejenže nemluví *ani o jedné* smlouvě, o nichž tito lidé soustavně tvrdili, že na nich stojí celé Písmo, ale dokonce jednu ze dvou hlavních smluv v Písmu jednoznačně *ztotožňují* se smlouvou zákona uzavřenou s izraelským národem na Sinaji. Ti lidé ale odmítali debatovat o textu Písma a stále jen opakovali: „Ale smlouva na Sinaji nemůže být právně závazná smlouva. Je jen jediná smlouva, vykonávaná dvěma způsoby.“ A já jsem pořád opakoval: „Co znamenají tyhle oddíly Písma? Prosim, moc prosím, vysvětlete mi, co ta slova říkají!“

Celá argumentace v Galatským 3-5 a Židům 8-10 jasně ukazuje, že podstatná část Písma se zabývá dvěma navzájem různými a odlišnými smlouvami, totiž starou smlouvou uzavřenou na Sinaji s izraelským národem, která byla založena na skutcích a na poslušnosti, a novou smlouvou uvedenou v platnost na kříži a založenou na milosti a víře. Tito bratři nechtěli popírat jasný biblický text, a tak neřekli nic. Pokračoval jsem: „Uvedl jsem vám dva biblické oddíly, které jednoznačně potvrzují moje stanovisko. Teď mi vy ukažte *jediný oddíl Písma*, který potvrzuje vaši ‚smlouvu milosti prováděnou dvěma způsoby‘, co o ní pořád mluvíte.“

Několik minut bylo naprosté ticho. Nakonec jeden z nich řekl: „No, my nemáme zrovna určitý biblický verš.“ A s tím jsme přešli k dalšímu bodu!

Mimochodem, profesor John Murray ve svých pozdějších spisech, pokud jde o domnělou smlouvu skutků s Adamem, s mnoha moderními teology

smlouvy nesouhlasí. Dokonce jim vytýká, že v souvislosti s Adamem mluví o „smlouvě skutků“ a že se mojžíšovskou smlouvu snaží vůbec nějak spojit s Adamem. Příznává také, že jeden z klíčových textů, které zastánci teologie smlouvy s oblibou užívají při obhajobě smlouvy skutků s Adamem, vlastně nic takového nedokazuje. S výjimkou Murraye jsem ještě nečetl moderního teologa smlouvy, který by to připustil! Dřívější autoři nepoužívali Ozeáš 6:7 tak, jak ho užívají ti dnešní.

Tento [adamovský] řád je často označován jako smlouva skutků ... Písmo o něm nemluví jako o smlouvě. Ozeáš 6:7 má i jiný výklad a pro takovéto spekulace o adamovském uspořádání neposkytuje základ ... Nikdy by neměl být zaměňován s tím, co Písmo nazývá starou smlouvou nebo první smlouvou (Jeremjáš 31:31-34; 2. Korintským 3:14; Židům 8:7,13). Tato první či stará smlouva je smlouva na Sínaji. A je třeba se vyhnout nejen tomuto zmatku v názvech, ale také všem snahám vykládat mojžíšovskou smlouvu jazykem adamovského zřízení. To může platit pouze ve stavu nevinosti a může se vztahovat pouze zástupně na Adama jako na hlavu lidstva. Náзор, že v mojžíšovské smlouvě se opakuje takzvaná smlouva skutků, rozšířený mezi současnými teology smlouvy, je hluboce mylný a zahrnuje v sobě chybné pojetí mojžíšovské smlouvy ...¹

Je to až tragikomické, když se současní autoři dovolávají Johna Murraye jako nejvyšší autority v otázkách teologie smlouvy a když přitom jedním dechem popírají, že by tou první čili starou smlouvou byla smlouva zákona na Sínaji. Většina oddaných Murrayových následovníků houževnatě obhajuje myšlenku, kterou Murray sám nazývá „chybným pojetím mojžíšovské smlouvy“. Když jsem v naší diskuzi ostatním pastorům citoval toto Murrayovo prohlášení, neřekli nic. John Murray naprosto

nepochybně věřil, že ta „první či stará smlouva je smlouva na Sínaji“.

Nedávno se mi dostal do ruky leták, v němž jeden reformovaný baptistický pastor tvrdil, že tato takzvaná smlouva skutků a smlouva milosti jsou základními kameny pro pochopení Písma. Autor se nikde nezmiňuje o těch dvou smlouvách z listu Galatským 4 a z listu Židům 8, ale co horšího, ani o jedné z těch dvou smluv, o nichž píše, se nikde nezmiňuje Písmo. Brožurka začíná takto:

- ◆ 1. Mojžíšova 3:15: „Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi símě tvé a símě její. Ono ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu.“
- ◆ 1. Mojžíšova 3:19: „V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátiš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navrátiš.“

... Ve třetí kapitole 1. Mojžíšovy vidíme, že zde působí dvě smlouvy. Dvě velmi rozdílné smlouvy jsou v platnosti v jedné a téže chvíli ...²

Už na první straně se jako fakt předpokládá něco, co z textů Písma nelze prokázat. Nikde v celé brožurce se autor nepokusí ani jednu z těch dvou smluv, jejichž působení v 1. Mojžíšově vidí, podložit výkladem biblického textu. Pozorujete, že by v citovaných textech působily dvě smlouvy? Tato metoda je pro teology smlouvy typická. Bez jakéhokoliv základu v textu Písma prostě vycházejí z toho, že v 1. Mojžíšově jsou dvě smlouvy. Přesně totéž, co dělají dispenzacionalisté se svými diagramy.

Co lidi vede k tomu, aby soustavně nedbali na ty dvě hlavní smlouvy (starou a novou), o nichž neustále mluví Duch svatý, a pak celý svůj teologický systém vybudovali na smlouvách, o nichž se žádný autor Písma nezmiňuje ani jednou? A nezapomínejme, že kvůli tomu, aby to mohli udělat, nesmí při čtení veršů jako Židům 8 připustit, aby slovo *smlouva* znamenalo smlouvu. Musí říct: „Víme, že Písmo říká ‚nová smlouva‘, ale ve skutečnosti chce říct ‚nový způsob provádění téže smlouvy.‘“ Teologie smlouvy trvá na vkládání slo-

78 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

va smlouva do 1. Mojžíšovy, kde je Duch svatý *nepoužil*, a potom slovu smlouva nechce dovolit, aby skutečně označovalo smlouvu, když Duch svatý *právě toto slovo používá* v oddílech jako Židům 8. Neuvěřitelné!

Dispenzacionalismus jsem opustil v podstatě kvůli tomu, že jsem jeho základní předpoklady neobjevil v Božím slově. Pisatelé tvrdili věci, které ve skutečnosti nepocházely z textu Písma, ale musely platit prostě proto, že si to žádal systém. Později, když jsem *Westminsterské vyznání víry* začal poctivě studovat a vyhledávat všechny biblické odkazy, byl jsem šokován právě tak, jako když jsem poctivě zkoumal dispenzacionalismus. Jsem baptista, a tak mne nepřekvapilo, že všechny verše, které mají obhajovat dětské křty, se naprosto netýkají věci, ale nečekal jsem, že totéž bude platit i o verších, které mají potvrzovat celé pojetí smluv i pohled na zákon.

Teologové smlouvy jsou nuceni vynalézt pojmy „smlouva skutků“ a „smlouva milosti“ z toho prostého důvodu, že přehlížejí jedinečnost Božího jednání s Izraelem jako zvláštním národem „podrobeným zákonu“ tak, jak žádný jiný národ nikdy nebyl ani nebude. Izrael (církve Starého zákona) podle tohoto teologického systému prostě musí být účastníkem téže smlouvy jako my (tamtáž církev v Novém zákoně). S věřícími (a Izrael je „vykoupený Boží lid“) nelze uzavřít právně závaznou smlouvu. Systém to zkrátka nedovoluje. Většina teologů smlouvy, chtějí-li být ve svém systému důslední, musí odmítnout zřejmý biblický fakt, že smlouva uzavřená s Izraelem na Sínaji byla skutečně právně závazná a podmíněčná smlouva skutků. Jejich systém vyžaduje, aby sínajská smlouva byla smlouvou milosti, protože „od 1. Mojžíšovy 3:15 není možné uzavřít žádnou smlouvu zákona“.

S tvrzením, že Bůh smlouvu, v níž Izrael podrobil zákonu, uzavřel se zá-
měrem projevit milost, bez výhrad sou-

hlasíme, ale tato skutečnost ze smlouvy zákona smlouvu milosti neudělá. Zákon, jakožto smlouva, měl být „jehlou, která otevírá svědomí a táhne za sebou nit evangelia, která uzdravuje“. Nicméně aby zákon mohl plnit tuto službu smrti, musel mít ostří skutečné právně závazné smlouvy s mocí nad životem a smrtí. Jestli desatero nemohlo člověka přivést k pocitu, že je ztracen ve svém hříchu a zavržený Bohem, jak ho mohlo připravit pro evangelium? A jak by to mohlo dokázat, kdyby jako smlouva nemělo autoritu nad životem a smrtí?

Teologie smlouvy soustavně zaměňuje Boží věčný záměr milosti ve vyvolení s různými konkrétními smlouvami, které Bůh uzavřel v čase a v dějinách s určitými lidmi či národy. Je nucena vzít slovu smlouva jeho biblický význam a není schopna je jednotně definovat. Někdy dovoluje, aby označovalo smlouvu, jindy trvá na tom, že nemůže znamenat smlouvu, ale pouze způsob provádění, a nakonec je vkládá někam, kam nepatří.

Teologie smlouvy buduje celý svůj systém na dvou dobře uvážených omylech. Do 1. Mojžíšovy 2-3 vkládá dvě smlouvy, i když tyto kapitoly o těchto smlouvách nikde nemluví. Tyto dvě nepodložené smlouvy se pak stávají *základem pro celý systém teologie smlouvy!* Jestli neexistuje smlouva skutků uzavřená s Adamem v Edenu, podle níž by si Adam *poslušností* mohl *zasloužit* věčný život, tak neexistuje ani teologie smlouvy. Jestli Bůh s Adamem ihned po pádu formálně neuzavřel smlouvu milosti, pak teologický systém vyložený ve *Westminsterském vyznání víry* nemá žádné biblické opodstatnění. To nejsou bezhlavá tvrzení. Každý poctivý a znalý zastánce teologie smlouvy to, co jsem právě řekl, ochotně připustí. Ví, že celý jeho teologický systém stojí a padá se dvěma hlavními smlouvami, kterým říká „smlouva skutků uzavřená s Adamem před pádem“ a „smlouva skutků uzavřená s Adamem po pádu“.³

Zastánce teologie smlouvy také ví (ale jen nerad připouští), že obě jeho hlavní smlouvy jsou *biblicko-teologické* smlouvy, které nejsou odvozeny z konkrétních textů Písma. Obě tyto mimobiblické smlouvy jsou „dobrymi a nutnými důsledky“ odvozenými právě z toho systému, který *mají podírat!* Smlouva skutků a smlouva milosti jsou pilíři právě toho systému, na jehož základě jsou jako dobré a nutné důsledky odvozeny tytéž dvě smlouvy, na nichž tento systém, který je chce potvrdit, spočívá. To je snad ten nejhorsí příklad důkazu kruhem.

V Židům 8 nemůže slovo smlouva znamenat smlouva, i když Duch svatý říká „smlouva“; v 1. Mojžíšově 2-3 musí být dvě smlouvy, i když Duch svatý se o žádné z nich nezmiňuje; a v Galatským 4 může být ve skutečnosti jen jedna smlouva, i když Duch svatý říká, že jsou dvě. Takovýto „výklad“ je nezbytný, když člověk začne teologický systém budovat od předpokladů, které byly samy logicky odvozeny jako nutné důsledky toho systému, který se člověk snaží dokázat. Takovýto výklad je však jak nebiblický, tak nelogický. Takzvanou biblicko-teologickou metodu nelze používat k odvozování dvou mimobiblických smluv z teologického systému, který celou vahou spočívá na tom, že se tyto dvě smlouvy, které se člověk snaží obhájit, musí přijímat jako fakt.

Jakmile člověk tyto dvě mimobiblické smlouvy jednou vsune do 1. Mojžíšovy 2-3, je nucen popřít, že biblická stará a nová smlouva, o nichž se mluví v Židům 8, ve 2. Korintským 3 a v Galatským 3-4, jsou skutečně dvě různé a odlišné smlouvy. Je prostě teologickou nutností, aby tyto dvě smlouvy byly dvěma různými způsoby provádění téže smlouvy. Teologie smlouvy se pak musí dopustit svého druhého dobře uváženého omylu. Když do 1. Mojžíšovy 2-3 vtlačila dvě mimobiblické smlouvy, musí teď z Písma odstranit skutečnou *biblickou* smlouvu skutků (starou smlouvu) uzavřenou na Sinaji a udělat z ní

smlouvu milosti; a dále musí odstranit i biblickou smlouvu milosti (novou smlouvu) stvrzenou Kristovou krví a udělat z ní nový způsob vykonávání téže právně závazné smlouvy uzavřené s Izraelem na Sinaji. A od této chvíle používá teolog smlouvy mimobiblické spojení „smlouva milosti“, jako kdyby citoval text Písma.

Když zastánce teologie smlouvy mluví o „smlouvě milosti“, má ve skutečnosti na mysli „*evangelium* milosti“, čili jedinou Boží cestu, jak spasit člověka. Proto nazývá zaslíbení potomstva z 1. Mojžíšovy 3:15 a 12:3 smlouvou milosti. Myslí tím, že Bůh lidi vždy zachraňoval jen jediným způsobem: milostí skrze víru. V této věci se naprosto shodujeme. Ani na okamžik nepochybujeme o pravdě, že lidé byli vždy spaseni výhradně pouhou milostí. Bible ji nazývá *evangelium*. Proč teologie smlouvy trvá na tom, že jí bude říkat smlouva milosti? Proč překrucovat Skutky 2:39 a jejich jasné tvrzení o jediné zvěsti evangelia pro všechny lidi a dělat z nich domnělou smlouvu milosti s křesťanskými rodiči?

Odpověď na tyto otázky je nasnadě. Biblické slovo *evangelium* neposlouží teologii smlouvy tak, jako nebiblický pojem „smlouva milosti“. Když se řekne „Bůh zvěstoval Abrahamovi evangelium milosti a slíbil mu, že skrze víru spasí jeho i všechny ty jeho potomky, kteří v evangelium také uvěří“, je to biblické a všichni s tím souhlasíme. Takový biblický jazyk však neposkytuje základ pro křtění „děti smlouvy“. Ani Hodge nedokázal dětské křty obhájit, aniž by si vymyslel nebiblické pojmosloví.

Když mluví zastánce teologie smlouvy o *evangeliu* milosti, mluví biblicky, ale když mluví o *smlouvě* milosti, používá čistě teologické pojmy bez jakéhokoli biblického podkladu. Proč se nedržet biblické terminologie a nevyhnout se tak zmatkům? Proč přidávat do Božího slova věci, které tam nejsou? Proč dělat z Pavlova výroku, že „Bůh Abrahamovi zvěstoval evangelium“,

80 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

tvrzení, že „Bůh s Abrahamem uzavřel smlouvu milosti“? Tím, že budeme biblická slova přehlížet a nahrazovat je teologickými pojmy, nic nezískáme. Naopak, kdyby všichni používali stejná slova, která Duch svatý vložil do Písma, vyhnuli bychom se spoustě zmatků a chyb. *Proč překrucovat Písmo, když jasně říká, že „Bůh Abrahamovi zvěstoval evangelium“, a nutit je, aby říkalo, že „Bůh s Abrahamem uzavřel smlouvu milosti“?*

Důvodem, proč zastánce teologie smlouvy nepoužívá žádné konkrétní oddíly Písma, když se snaží obhájit své základní předpoklady, je to, že žádné jasné verše prostě k dispozici nemá. Napřed musí zvolit slovo nebo slovní spojení, naplnit je předem přijatými představami svého systému a potom je používat, jako by citoval skutečný biblický text. Podívejte se, jak často se při obhajobě nějakého bodu ve *Westminsterském vyznání víry* místo odkazu na biblický verš objevuje fráze „obecně zvaný“. Není tam žádný verš z Písma, protože žádný verš z Písma se nedá použít. Pravdy, které chtějí autoři *vyznání* dokázat, nevyplývají z textu Písma, ale z jejich teologického systému. Frázi „obecně zvaný“ přiznávají: „Nemáme žádný biblický verš, který by to potvrzoval, ale teologové tyto pojmy celou dobu používají.“

Mezi další výroky, které se často, až monotónně opakují ve spisech teologů smlouvy, patří: „Ve stanovách naší církve stojí ...“ nebo „Tvůrci našeho širšího katechismu správně uvádějí ...“ Šokuje mne, jak často se autoři domnívají, že své tvrzení právě dokázali jenom tím, že ocitovali *vyznání* nebo *katechismus*! Jestli je to, co se snaží dokázat, skutečně biblické, proč to nedokazují z Písma? Proč neřeknou: „Jak praví Duch svatý ...“ a necitují Boží slovo?⁴

Skutečnost, že Bůh Abrahamovi zvěstoval evangelium, neznamená, že by byl účastníkem smlouvy milosti, o nic víc, než by skutečnost, že celé

Ninive slyšelo evangelium, mohla znamenat, že bylo účastníkem smlouvy milosti. Zřejmá pravda, že Bůh lidem dává spasení vždy jen z milosti skrze víru – a zřejmá pravda to je – v žádném případě nedokazuje, že by Izrael jako národ byl účastníkem smlouvy milosti. Verše Židům 3:15-4:2 dokazují nade všechnu pochybnost, že jen izraelský národ měl tu ohromnou výsadu, že mu byla dána *zaslíbení evangelia*. Většina Izraelců ale zemřela ve své nevíře a skončila v pekle. Slyšet kázání evangelia milosti je jedna věc, a obdržet milost v evangeliu slíbenou je věc docela jiná. *Nikdo, kdo dostal milost, nikdy nezahyne!* Být účastníkem smlouvy milosti a být navěky bezpečně spasen v Kristu je v Písmu jedno a totéž. Boží slovo neví o žádných účastnících smlouvy milosti, kteří by zahynuli v pekle.⁵

Izrael měl jedinečné výsady, které žádný jiný národ neměl. Evangelium mu bylo hlášáno jako žádnému jinému národu. Právně závazná smlouva na Sínaji byla dána výhradně Izraeli:

◆ Hospodin, náš Bůh, s námi uzavřel na Chorébu smlouvu. Tuto smlouvu **neuzavřel** Hospodin jen **s našimi otci**, ale **s námi všemi, kteří jsme tu dnes naživu**. Tvář v tvář mluvil s vámi Hospodin na hoře zprostředku ohně. (5. Mojžíšova 5:2-4)

Potom je podruhé vydáno desatero přikázání (stará smlouva) (5. Mojžíšova 5:7-21). Nový zákon průzračně jasně ukazuje, že tato právně závazná smlouva měla v první řadě působit jako „vychovatel“ a usvědčovat Izrael z jeho hříchů, dokud nepřijde ospravedlnění (Galatským 3:24-25; Římanům 5:20; 7:1-11). Smlouva zákona byla pro izraelský národ služebnicí evangelia milosti a jako taková byla jedním z největších požehnání, která mu Bůh dal. Je však ohromný rozdíl mezi milostí jako *cílem* a *smlouvou* milosti. Ve smlouvě zákona uzavřené na Sínaji, která říká „poslechni, nebo zemři“, není žádná milost, ale od Boha bylo nesmírnou milostí, že ji Izraeli dal. Smlouva zákona posloužila

zamýšlené milosti tím, že ubila každou naději na spasení ze skutků. Nový zákon říká velmi jasně, že Bůh dal Izraeli zákon právě s tímto záměrem (Římanům 5:20; Galatským 3:24). Zmatek vyvolaný snahou udělat z právně závazné smlouvy na Sínaji smlouvu milosti uhodí do očí, když se člověk pokouší pochopit, co chtěl Pavel říct, když tvrdil, že podle Božího rozhodnutí je prvotním úkolem zákona smrt v usvědčení z hříchů (2. Korintským 3). Rozpory mezi tím, jak teologové smlouvy vykládají Pavlův pohled na zákon, jsou ohromující. Jen si přečtete tu řadu jejich protichůdných názorů na to, co má Pavel na mysli v Římanům 6:14, když říká: „... nejste pod zákonem, ale pod milostí.“

Udivuje mne, že zastánci teologie smlouvy nevidí, že by zákon nemohl splnit svůj účel a připravit hříšníky na milost, kdyby neměl *postavení skutečné smlouvy*. Bez meče, který hrozil spravedlivou smrtí za *porušení smlouvy*, byl zákon jen sbírkou dobrých rad. Jak by mohl zákon, který by byl „řádem milosti pro život vykoupeného lidu“, připravovat ztracené hříšníky ke spasení? Než se člověk naděje, zavleče teologie smlouvy chybné chápání toho, co je účelem a úkolem zákona, do obou svých dispencí. Zcela zaměňuje milost jako Boží *záměr* s mytickou *smlouvou* milosti. To první je biblické a lze to prokázat z textu Písma. To druhé je čistě teologické a dospívá se k tomu pouze logikou. To první, Boží *záměr* milosti, je jedním z klíčů k pochopení jednoty Božího slova. To druhé, smlouva milosti uzavřená v čase a v dějinách, je klíčem vypilovaným logickou nutností, kterým se člověk zamyká v teologických šablonách, což v historii církve vždy znovu a jen vedlo k pohromám.

(1) Collected Writings of John Murray (Sebrané spisy Johna Murraye), sv. 4, Banner of Truth, str. 49-50.

(2) Walter Chantry: The Two Covenants, Covenant of Works and Covenant of Grace (Dvě smlouvy: smlouva skutků a smlouva milosti), vydala Grace Baptist Church, Carlisle, Pennsylvania.

(3) Viz Westminster Confession of Faith, kapitola VII., oddíly II., III.

(4) Měli bychom poznamenat, že presbyterián svá vyznání a katechismy přijímá tímto způsobem, protože patří k církvi, jejíž identita je založena na vyznání. Vědomě se zavázal podřídit se autoritě těchto dokumentů nad svým svědomím. Baptista by stejnou věc nikdy nemohl udělat. Baptisté mohou mít svá Vyznání víry, ale nikdy je nepřijímají jako autoritu nad svým svědomím v tom smyslu, v jakém to dělají presbyteriáni. To je úhelny kámen baptistické teologie „svobody svědomí“. Je smutné, že někteří dnešní reformovaní baptisté se stali pečlivými následovníky kréd a svými krédy, ne Božím slovem, hájí problematické doktríny.

(5) Někteří z mých přátel mezi stoupenci teologie smlouvy mi řeknou, že nechápu „vnitřní a vnější“ stránky smlouvy. Jak bych mohl, „když mi to nikdo nevyložil“ z textu Písma?

Dodatek D Skutky 2:39 a dětské křty

- ◆ Neboť to zaslíbení platí vám a vašim dětem i všem daleko široko, které si povolá Pán, náš Bůh. (Skutky 2:39)

Zvažme několik námitek proti používání Skutků 2:39 k obhajobě dětských křtů:

1. Petr mluví k *nevěřícím, ne ke křesťanským rodičům*. Vysvětluje usvědčeným hříšníkům, jak mohou být spaseni, neujišťuje věřící rodiče, že jejich děti jsou účastníky smlouvy. Slovo *vám* ve spojení „to zaslíbení platí vám“ se vztahuje na *nevěřící*, kteří se ptají, co mají dělat, aby byli spaseni. Hned v dalším verši Petr tyto nespasené lidi vyzývá: „Zachraňte se z tohoto zvráceného pokolení!“ (Sk 2:40). Jak je možné obrátit výzvu ke ztraceným hříšníkům na slib pro křesťanské rodiče, že jejich děti jsou ve zvláštním smluvním vztahu s Bohem?

2. Ono „zaslíbení“ z Jóele, které Petr cituje, zní „každý, kdo vyzývá jméno Páně, bude zachráněn“ a v žádném případě je nelze spojovat s dětskými křty. (V Římanům 10:13 Pavel také cituje Jóele 3:5 a ukazuje, že zaslíbení, o němž mluví Jóel a které Petr vysvětluje, je zaslíbením evangelia pro všechny nevěřící, ať jsou židé nebo pohané.)

82 ČTYŘI ABRAHAMOVA POTOMSTVA

To je klasický příklad toho, co jsem říkal o biblických pojmech na jedné straně a o frázích jako „smlouva milosti“ na straně druhé. Když Petr nevěřícím zvěstuje zaslíbení evangelia milosti, nedá se to vykládat tak, že Bůh uzavírá smlouvu milosti s křesťanskými rodiči. Teologie smlouvy ale s tímto textem právě tohle dělá.

3. Dětem věřících tento text neslibuje nic, co by nesliboval všem daleko široko (pohanům). Petr chápal slovo *každý* ze zaslíbení evangelia v Jóelovi tak, že zahrnuje *tři různé* skupiny. Zaslíbení, že „každý, kdo vyzývá jméno Páně, bude zachráněn“, je dáno:

- A. „**vám**“, usvědčeným, ale dosud neobráceným hříšníkům;
- B. a *totéž zaslíbení* je dáno i „**vaším dětem**“, pokud se obrátí a uvěří;
- C. a podobně je *totéž zaslíbení* dáno i „**všem kdo jsou daleko**“ v pohan-ských zemích, pokud se také obrátí a uvěří v *totéž evangelium*.

Podívejme se znovu na tabulku a srovnáme Jóelova proroctví s Petrovým výkladem:

Jóel 3:5	Skutky 2:38-40 NBK
Avšak každý , kdo vyzývá Hospodinovo jméno	To zaslíbení totiž platí vám i vašim dětem i všem, kdo jsou daleko , (Sk 2:39)
se zachránípřijmete dar Ducha Svatého. (Sk 2:38) ... vyzýval je: „Zachraňte se ...“ (Sk 2:40)
... s těmi, kdo přežili , jež Hospodin povolá kohokoli povolá Pán, náš Bůh. (Sk 2:39)

Všimněme si, jak přesně chápe Petr slova *každý a kohokoli* (které v EP).

Petr tvrdí toto: právě tak, jako jsou všichni lidé bez výjimky (včetně dětí smlouvy) ztraceni provinilí hříšníci, kteří potřebují spasení, jsou všichni lidé bez výjimky (včetně všech dětí smlouvy a žádné dítě mimo smlouvu nevyjímaje) jediným evangeliem milosti zváni, aby uvěřili a byli zadarmo spaseni. Petr ukazuje, že zvěst evangelia se teď týká všech lidí bez výjimky, nejen židů. Bůh nyní vnímá ztracené lidi jako jedinou kategorii. Nikdo není podle svého původu ani v určité zvláštní smluvní kategorii, ani mimo ni. Je jen jedna zvěst evangelia a tato jediná zvěst je určena všem lidem bez rozdílu a bez výjimky. Nejsou dána zvláštní zaslíbení ani pro neznovuzrozené „dětí pohanů“ ani pro neznovuzrozené „dětí smlouvy“. Pro všechny ztracené hříšníky je jen jediné evangelium.

4. Poslední fráze „kohokoli povolá Pán, náš Bůh“ se musí vztahovat na všechny tři skupiny lidí uvedené v textu. Petr říká: „Ty z vás, které si Bůh povolá, ty z *vašich dětí*, které si povolá, a ty z *pohanů daleko široko*, které si povolá.“ Je to Boží svrchované účinné povolání ve *všech třech skupinách*, které určuje, komu je slib skutečně dán. Tou jedinou věcí, která rozhoduje o tom, zda je člověk v milosti či pod milostí je odvěké Boží vyvolení, a tou jedinou věcí, která to v čase ukáže, je účinné povolání Ducha svatého. Účast na smlouvě milosti nemá vůbec nic společného s tělesným původem. Všeobecnou nabídku evangelia Boží bezplatné milosti nesmíme zapírat a dělat z ní domnělou smlouvu milosti určenou výhradně křesťanským rodičům a jejich potomstvu. A také si nemůžeme dovolit sesadit doktrínu svrchovaného vyvolení zařazením dětí věřících, na základě tělesného původu a křtu, do zvláštní duchovní kategorie před Bohem.

Rodný list, který dokazuje, že se člověk narodil v té správné rodině, z něj

nedělá dítě smlouvy. Opakují: tento text Písma slibuje pohanským dětem daleko široko právě tolik, co takzvaným dětem smlouvy z křesťanských rodin. Zaslíbení ze Skutků 2:39 platí stejnou měrou pro pohany jako pro přítomné posluchače a jejich děti.

5. Posluchači ze Skutků 2:39 jsou ve Skutcích 2:40 stále ještě nevěřící, a teprve ve Skutcích 2:41 se mnozí obrací a přijímají křest. Skutky 2:39 nelze vykládat tak, aby se vztahovaly na křesťanské rodiče. Takový nesprávný výklad biblického textu je možný jen vinou naprostého nepochopení slibu daného Abrahamovi a jeho potomstvu.

Ne náhodou jde silné pojetí „potomstva smlouvy“ ruku v ruce s hyperkalvinismem. Není možné v myšlení i v řeči užívat pojmy „děti smlouvy“ a „děti mimo smlouvu“ a nakonec nezačít hlásat dvě rozdílná evangelia – jedno pro děti smlouvy, které zcela jistě zahrnuje: „*tebe Bůh miluje*“, a druhé pro děti pohanů, které nemůže zahrnovat: „*Bůh tě miluje*“, dokud o nich zcela jistě nevíme, zda jsou vyvolené.

Myslím, že by se dalo historicky prokázat, že jedním z největších problémů vzniklých z používání Skutků 2:39 k obhajobě dětských křtů je zmatek ve zvěsti evangelia milosti pro všechny lidi.

Ve Skutcích 2 se nemluví o „potomstvu“ – ani o židech podle těla, ani o dětech věřících rodičů. V celé této kapitole je řeč o jediném potomku – o našem Pánu Ježíši Kristu osobně. On je tím pravným potomkem, jemuž jsou dána zaslíbení, a tato kapitola a verš 39 zvlášť mluví o tom, že se toto zaslíbení splnilo: *Mesiáš Vykupitel je zde – věř v něj a budeš spasen, ať jsi kdokoli.*

Evangelium milosti má být kázáno všem, kdo věří; ne jen jednomu národu nebo skupině lidí a jejich tělesným dětem. Teď, když se naplnilo Jóelovo proctví, neexistuje nic takového jako společenství smlouvy, které by každého zahrnovalo i s jeho tělesnými dětmi. Žádná skupina už nemá žádná výhradní práva ani výsady na základě původu. Před Bohem je jen jedno postavení – *vinen*, ať jsou vaše rodiče kdokoli – a pro každého provinilého hříšníka je jen jedna zvěst evangelia – *čiň pokání a věř*. To je ta jediná zvěst, kterou musíme kázat dětem věřících i dětem nevěřících.

O tom mluví Petr ve Skutcích 2:39! Nerozbíjeme univerzální nabídku evangelia zkrácením těchto slov ve slib, který se týká jen křesťanských rodičů!

JOHN G. REISINGER

Překlad a první vydání © ZÁPAS o DUŠI – Praha 2003

Originally published under the title: *Abraham's Four Seeds*
Copyright © 1998 by John G. Reisinger • New Covenant Media
5317 Wye Creek Drive • Frederick, MD 21703-6938 • U.S.A.
Více informací v angličtině na <http://www.soundofgrace.com>.

Právní podmínky:

Tato kniha je **NEPRODEJNÁ!** Kromě tištěných vydání © **ZÁPAS o DUŠI** smí být dále šířena výhradně jen v elektronické (netištěné) podobě HTML, kompilovaného HTML nebo PDF formátu, jak jsou poskytnuty na <http://www.hcjb.cz> nebo <http://www.reformace.cz>, pod podmínkou, že elektronické šíření této publikace nevede k žádnému peněžnímu příjmu.

Vytiskl PBtisk, s.r.o., Prokopská 8, Příbram VI, 261 01
K vytištění nebo fotokopírování této publikace nebo jejich částí je třeba svolení: zod@hcjb.cz

DOSLOV

(Postskriptum Pavel Steiger)

Bůh si mne přitáhl svojí mocí k sobě v roce 1978. Bylo to v Kalifornii v Los Angeles. Tehdy mi bylo už 37 let. Začal jsem pilně studovat bibli a četl mnoho knih. Byl jsem tehdy silně ovlivněn dispenzacionalismem, jenž byl a dosud je nejrozšířenější teologií v evangelikálních církvích po celém světě. To dnes, v roce 2003, dokazuje série snad tuctu dispenzačních „sci-fi“ románů Tima LaHaye a Jerry Jenkinse jež se staly předními bestsellery v milionových nákladech a podklady scénářů pro nejdražší „křesťanské“ filmy všech dob.

Tehdy, v roce 1978, většina křesťanské evangelikální Ameriky a světa žila verši jako je třeba tento:

- ◆ Od fíkovníku si vezměte poučení: Když už jeho větve raší a vyráží listí, víte, že je léto blízko. Tak i vy, až toto všecko uvidíte, vězte, že ten čas je blízko, přede dveřmi. Amen, pravím vám, že nepomine toto pokolení, než se to všechno stane. (Matouš 24:32-34)

Vžijme se do kontextu doby. Jak jsme tehdy očekávali příchod Pána Ježíše Krista! Fíkovník „je“ stát Izrael, jenž vznikl v roce 1948, jedna biblická generace je 40 let, 1948 plus 40 je 1988, nyní je rok 1978, za 10 let se vrátí náš Pán Ježíš Kristus!

V podstatě „okamžitě“ jsem začal psát knihu „Zápas o duši“. Její prostřední část se zabývala posledními věcmi, proroctvím, eschatologií, z dispenzačního pohledu. V roce 1985 vyšla naším vlastním nákladem v USA. Prodalí jsme auto a šek jsme přímo odnesli tiskaři. To byl náš první misijní krok. Kniha jistě pomohla mnoha lidem obzvláště svou evangelijní třetí částí. Nemálo lidí po přečtení uvěřilo. Bůh ke svému oslavení může použít cokoliv, navzdory naší upřímné chybné horlivosti. Kniha nepřímo způsobila, že jsem začal v indonéské Jakartě natáčet rozhlasové pořady, které byly dlouhá léta vysílány

z Monte Carla. Lidé si ještě z totalitního Československa psali o přepisy pořadů a tak vlastně vznikl časopis ZOD.

V roce 1988, jak všichni víme, Pán Ježíš Kristus nepřišel ... To mne přimělo, abych si občas četl v knihách, které se na vztah mezi Starým a Novým zákonem dívaly jinýma než dispenzačníma očima. Nebylo to snadné čtení. Po několika kapitolách jsem je zaklapl a pomyslel si: „My víme lépe jak to je.“ To byla moje duchovní pýcha. Už jste ji někdy také okusili? Po příchodu do ČSFR kniha „Zápas o duši“ vyšla ještě téhož roku 1992 v 15 000 nákladu.

Krátce nato se objevily moje mnohé pochyby plné nezodpovězených otázek z nichž ta nejtrýznivější byla tato:

- ◆ Utvrdí však smlouvu mnohým v téhodni [sedmiletí] poslední, u prostřed pak toho téhodne [sedmiletí] učiní konec oběti zápalné i oběti suché; (Daniel 9:27a)

Jak je možné, že dispenzacionalismus zde vidí antikrista, jenž v budoucnosti uzavře sedmiletou smlouvu s Izraelem, povolí obnovení starozákonní oběti ve znovuvystavěném chrámu a po třech a půl letech tuto smlouvu poruší, zakáže oběti a začne pronásledovat Izrael?

Jak je možné, že reformované výklady zde vidí Pána Ježíše Krista, jenž Izraeli tři a půl roku sloužil, potom byl ukřižován, tím ukončil všechny oběti, a tak uzavřel se svým početným Božím lidem *novou smlouvu* milosti, která byla během dalších tři a půl let kázána Izraeli a teprve potom pohanům?

Rozpor nemohl být větší! Antikrist nebo Kristus? Budoucnost (futurismus) nebo minulost (preterismus)? V roce 1996 jsem už věděl, že nejsem dispenzacionalista. Co jsem ale byl? Věřte mi, nebyl to dobrý pocit! Začal jsem studovat teologii smlouvy (TS). Ta, obzvláště v jednom, totiž postmileniálním chápání, mne znepokojovala během dalšího roku stejně jako dispenzacionalismus. Potom jsem přečetl první knihu z pohledu teologie nové smlouvy (TNS). Tak jsem se dostal do společnosti teologů

86 DOSLOV

nové smlouvy, jejichž konference **Johana Bunyana** a www stránky pravidelně navštěvuji. Teď již víte, proč jsme vydali právě tuto knihu. Ještě pár slov:

V dnešních denominacích ať „protestantských“ (*reformovaných z katolicismu*) nebo „[ana]baptistických“ (*vždy existujících mimo katolicismus*), v těch které věří, že veškeré Písmo do poslední „čárky“ bylo vdechnuto Duchem svatým, v těch které nepřijímají žádné mimobiblické doplňky, dnes převládají *tři* základní výklady (teologické systémy) týkající se vztahu mezi Starým a Novým zákonem. Každý z těchto třech základních výkladů má mnoho obměn. Často se stává, že prvky jednoho výkladu jsou naroubovány do druhého, což v některých případech vede k vážné nejednotnosti takového hybridního systému.

Tyto tři systémy jsou:

Dispencionalismus (**DISP**)

Teologie smlouvy (**TS**)

Teologie nové smlouvy (**TNS**)

Zde chcí zdůraznit, že v každé této skupině jsou oddaní znovuzrození věřící, kteří milují našeho Pána a spoléhají, pokud se spásy týká, pouze na Boží milost, která je jim udělena v Kristu Ježíši skrze víru. Tak jako žádná denominace nikoho nespasí ani neztratí, tak ani jedna z těchto „systematických“ teologií nikoho nespasí ani neztratí. Z hříchu vykoupí pouze Pán Ježíš Kristus, jenž neztratí ani jedinou ovečku Božího lidu, která Mu byla dána Otcem a znovuzrozena Duchem svatým.

Proč se teologií tedy zabýváme?

Naší touhou je, aby si křesťané uvědomili, že ne každý jejich bratr nebo sestra vidí vztah mezi Starým a Novým zákonem stejně. Právě rozdílný výklad rozděluje křesťany na denominace. Jedni zdůrazňují Ducha, druzí Krista, další židovský národ, jiní církve, pro jedny je Boží svrchovanost vším, jejich oponenti zdůrazňují svobodnou vůli atd. Nejvíce se ale křesťané rozcházejí ve výkladu vztahu mezi židy a církví. Jedni židy a církve neoddělitelně slučují, druzí je

neslučitelně oddělují. Z toho vyplývají rozličné pohledy na věci budoucí, na eschatologii, a na jednotnost bible vůbec. V naší zemi je dost znalců bible, kteří dávají přednost „nezaujímat žádná“ teologická stanoviska, aby nezpůsobili vlnu nesouhlasu. Každý přece ale nějakou teologii zastává a do nějakého (i smíšeného) teologického systému patří! Beznázorovost pokud se Božího plánu týká neexistuje. Každý věřící má nějaký teologický pohled na Boží záměry jak s židy tak s církví.

Dlouhá léta jsem zastával DISP. Židé a církve byli pro mne neslučitelně odděleni. Dnes se přikláním k TNS. Tím v žádném případě netvrdím, že DISP a TS neobsahují pravdu. Jistě ji obsahují, ale v mnoha případech se jejich doktríny vzájemně vylučují. Co je v jednom systému nepřipustné, až bludné, může být v druhém i výchozí předpoklad. Ani TNS není bez chyby, jistě má své nedokonalosti. I TNS se v některých učeních vzájemně vylučuje jak s DISP, tak s TS anebo s oběma. Vše co říkám je, že TNS, jak ji dnes chápu, „plynuleji navazuje“ Nový zákon na Starý zákon, tedy i církve na věřící Izrael. **V TNS oceňuji zvláště to, že bere v úvahu výklad Nového zákona dříve než učiní závěr z veršů Starého zákona. Jinými slovy, TNS si nechává vyložit prorocství Starého zákona apoštolů, autory Nového zákona, což o TS a DISP nemůžeme jednoznačně říci. Protože se TNS dívá optikou Nového zákona, je důsledně kristocentrická i ve Starém zákonu.** TNS i se všemi námitkami proti, je harmoničtější a podle mého názoru, schůdnější cesta mezi starou a novou smlouvou.

Následující tabulka rozšiřuje a zřehledňuje to, co bylo řečeno v Dodatcích „A“ a „B“ na stranách 70 a 72. Porovnejte, kde se tyto tři základní teologie vzájemně rozcházejí nebo shodují. Prosím o pečlivé studium tabulky, kterou jsem sestavil a zpracoval podle textu Donalda Hochnera, G. Richarda Gaudreaua a Curta Daniele:

Srovnání DISP – TS – TNS 87

DISPENZACIONALISMUS (DISP)	TEOLOGIE SMLOUVY (TS)	TEOLOGIE NOVÉ SMLOUVY (TNS)
Většinou arminióvský, někdy mírně modifikovaný, ale nikdy pětibodově kalvinistický.	Vždy kalvinistická, většinou pětibodově kalvinistická.	Totéž jako v TS.
Zdůrazňuje doslovný – přirozený výklad Písma.	Přijímá jak doslovný – přirozený, tak i obrazný – duchovní výklad Písma.	Totéž jako v TS.
Obyčejně nepřijímá „analogii víry“.	Téměř vždy přijímá „analogii víry“.	Totéž jako v DISP.
„Izrael“ vždy označuje tělesné potomstvo Jákoba – Izraele.	„Izrael“ může podle textových souvislostí označovat jak tělesné potomstvo Jákoba, tak duchovní Izrael.	Totéž jako v TS.
„Boží Izrael“ v Galatským 6:16 označuje pouze tělesný Izrael.	„Boží Izrael“ v Galatským 6:16 označuje duchovní Izrael jako v Ga 3:29; Ř 2:28-29; Ř 9:6; Fp 3:3.	Totéž jako v TS.
Bůh má dvojí lid. Izrael má pozemský účel a církev má nebeský účel.	Bůh měl vždy, jak ve SZ tak i v NZ, jen jeden lid – církev. Ta se během věků postupně rozvíjela v souladu se smlouvou vykoupení jež byla ustanovena Trojjediným Bohem na věčnosti.	Starozákonní věřící jsou nazýváni „vyvolení z Izraele“ Ř 11:7, nebyli tedy církví. TNS církev SZ neuznává. V Mt 16:18 Ježíš řekl, že teprve zbuduje svou církev (ve třech dnech J 2:19). Bůh má jen jeden lid. Přirozený Izrael byl fyzickým stínem pravého Božího Izraele – církve.
Církev vznikla o letnicích	Církev vznikla v SZ (Sk 7:38) a dosáhla naplnění v NZ.	Totéž jako v DISP.
Církev nebyla ve SZ prorokována, byla skrytým tajemstvím až do NZ.	Ve SZ je mnoho proroctví ohledně novozákonní církve.	Totéž jako v TS.
Všechna proroctví SZ ohledně „Izraele“ se vztahují na národní Izrael. Nevztahují se na církev.	Některá proroctví SZ ohledně „Izraele“ se vztahují na národní Izrael, jiná na duchovní Izrael – církev	Totéž jako v TS.
Boží hlavní záměr v historii je budoucí duchovní a fyzické požehnání Izraele.	Boží hlavní záměr v historii je oslavení Krista a potom církve.	Totéž jako v TS. Ale, starozákonní věřící (vyvolení z Izraele) jsou zahrnuti do církve až po jejím vzniku o letnicích. Písmo nikdy nenazývá věřící SZ církví.

88 Srovnání DISP – TS – TNS

DISPENZACIONALISMUS (DISP)	TEOLOGIE SMLOUVY (TS)	TEOLOGIE NOVÉ SMLOUVY (TNS)
Církev je vsuvka v Božím historickém plánu pro Izrael.	Církev je vyvrcholení Božího spásného záměru v historii věků.	Totéž jako v TS.
Hlavním dědicem abrahamovské smlouvy byl Izák a přirozený Izrael.	Hlavním dědicem abrahamovské smlouvy byl Kristus, pravý potomek a duchovní Izrael (<i>církev</i>), Kristovo tělo.	Totéž jako v TS.
Trojediný Bůh neustanovil žádnou věčnou smlouvu vykoupění, na jejímž základě by účinně povolal vyvolené.	Trojediný Bůh ustanovil věčnou smlouvu vykoupění, aby na jejím základě účinně povolal vyvolené.	Podobně jako v TS, ale věčná „smlouva“ vykoupění je nahrazena věčným „výnosem“ nebo „záměrem“ vykoupění.
Většina věří, že Bůh v rajske zahradě s Adamem neustanovil žádnou smlouvu skutků.	Bůh ustanovil v rajske zahradě s Adamem, (zástupcem všeho Adamova potomstva) podmíněnou smlouvu skutků.	Totéž jako v DISP. Ale souhlasí s TS pokud se týká Adamova zastoupení.
Většina věří, že Bůh po Adamově pádu s Adamem neustanovil žádnou smlouvu milosti.	Bůh ustanovil po Adamově pádu smlouvu milosti s Kristem a Jeho lidem, včetně Adama.	Nevěří ve „smlouvu milosti“ jak ji definuje TS. TNS přijímá jen ty smlouvy, které jsou Písmem smlouvami nazývány. Termín „smlouva milosti“ není v Písmu uveden a proto by se neměl používat a obzvláště vztahovat na Mojžíšovskou smlouvu, jež byla podmíněnou smlouvou zákona.
„Nová smlouva“ Jr 31:31-34 se vztahuje pouze na přirozený Izrael a není totožná s „novou smlouvou“ z L 22:20. Někteří dispenzacionalisté s tímto nesouhlasí.	„Nová smlouva“ Jr 31:31-34 je totožná s „novou smlouvou“ z L 22:20. Obě se vztahují na duchovní Izrael jak potvrzuje Žd 8.	Totéž jako v TS.
Bůh rozvrhl historii spásy do sedmi oddělených dispenzací (období).	Bůh rozvrhl historii spásy do vzájemně souvisejících smluv. Všechny tyto smlouvy byly ale odvozeny z věčné smlouvy vykoupění, kterou Trojediný Bůh ustanovil na věčnosti.	Bůh rozvrhl historii spásy do vzájemně souvisejících smluv. Všechny tyto smlouvy ale vyvrcholily v „nové smlouvě“, která překonala a odstranila všechny předcházející smlouvy, protože všechny byly naplněny v Kristu.

Srovnání DISP - TS - TNS 89

DISPENZACIONALISMUS (DISP)	TEOLOGIE SMLOUVY (TS)	TEOLOGIE NOVÉ SMLOUVY (TNS)
Někteří dispenzacionalisté věří, že starozákonní věřící byli spaseni skutky zákona.	Nikdo nebyl a nebude spasen skutky, ale pouze milostí	Totéž jako v TS.
Většina učí, že věřící SZ byli spaseni vírou ve zjevení té dispensace ve které žili. To ale nezahrnovalo víru v Mesiáše, jenž na Sebe vzal jejich hříchy a byl pravým důvodem jejich spásy.	Všichni, kteří kdy byli a budou spaseni, jsou spaseni vírou v Krista, jenž na Sebe vzal jejich hříchy, a je jim postupně v každém věku zjevován.	Totéž jako v TS. Někteří by ale řekli, že mnozí věřící SZ nevěděli o zástupném „převzetí hříchů“. Věděli, že jsou hříšníci potřebující Boží milost a odpuštění. Proto očekávali kdy Bůh (Kristus) rozdrťí hadovi hlavu.
Starozákonní věřící nechápali oběti ani jako evangelium ani jako předobraz Mesiáše, jenž na Sebe vzal jejich hříchy. Toto se stalo zřejmé až po ukřižování Krista.	Starozákonní věřící věřili v evangelium Mesiáše, jenž na Sebe vzal jejich hříchy, a to skrze oběti a proroctví jež chápali jako Jeho předobraz.	Totéž jako v TS.
Duch svatý přebývá pouze ve věřících dispensace (věku) milosti. V žádné jiné dispensaci v nich nepřebýval a nebude v nich přebývat ani po vytržení.	Duch svatý přebývá ve věřících všech věků, obzvláště v současném novozákonním věku a nebude odvolán.	Způsob přebývání Ducha svatého ve starozákonních věřících nebyl týž jako v církvi. V J 14:16-18 Ježíš řekl, že Otec pošle Utěšitele, jenž s věřícími zůstane na věky. Jestliže Duch svatý přebýval ve věřících před letnicemi tímž způsobem jako po nich, potom slib ztrácí smysl.
Ježíš nabídl národnímu Izraeli pozemské království. Protože jej Izrael odmítl, království bylo odloženo do budoucnosti.	Ježíš nabídl duchovní království (<i>Moje království není z tohoto světa</i>), které národní Izrael odmítl, ale je postupně přijímáno duchovním Izraelem Božím.	Totéž jako v TS.
Starozákonní věřící nebyli ani v Kristu, ani součástí Jeho těla, a nejsou ani Jeho nevěsta.	Věřící všech věků jsou v Kristu, jsou součástí Jeho těla a jsou Jeho nevěsta.	Totéž jako v TS, ale starozákonní věřící byli vloženi do Krista až o letnicích.

90 Srovnání DISP – TS – TNS

DISPENZACIONALISMUS (DISP)	TEOLOGIE SMLOUVY (TS)	TEOLOGIE NOVÉ SMLOUVY (TNS)
Zákon staré smlouvy byl celý zrušen pro církev, ale stále platí pro fyzický Izrael. Ten bude znovu pod tímto Zákonem až bude církev vytržena a Bůh se navrátí ke svému původnímu lidu – fyzickému Izraeli.	Zákon staré smlouvy sloužil třem záměrům: a) omezoval ve společnosti hříchů b) vedl ke Kristu c) učil věřící zbožnost. Obřadní a občanské zákony byly zrušeny, mravní zákony pokračují.	Zákon staré smlouvy byl celý zrušen nejen pro církev jako v DISP, ale i pro Izrael. Na církev „Židů a Řeků“ se vztahují jen zákony nové smlouvy. Kristus je Zákodárce nové smlouvy (1K 9:21) v protikladu k Mojžíšovi, jenž byl zprostředkujícím zákonodárcem staré smlouvy.
Jednotlivé zákony staré smlouvy jsou neplatné, pokud nejsou zopakovány v nové smlouvě.	Jednotlivé zákony staré smlouvy jsou platné, pokud nebyly zrušeny v nové smlouvě.	Totéž jako v DISP.
Budoucí pozemské tisíciletí je totožné s Božím královstvím. Věřící jsou vždy premileniální: <i>(Kristus se vrátí před pozemským tisíciletím)</i> . Obvykle jsou pretribulační: <i>(vytržení přijde před soužením etnického Izraele)</i> .	Církev je Boží království. Věřící jsou buď amileniální: <i>(Kristus vládne církvi v nebi a vrátí se ke konci dnů při velkém pronásledování, soužení církve)</i> ; nebo jsou postmileniální: <i>(Kristus vládne církvi v nebi a vrátí se až církev zevangelizuje svět)</i> .	Církev je Boží království, ale byla stvořena teprve o letnicích v jednom dni. Věřící jsou většinou non-mileniální, někteří historicky premileniální, nikdy ale postmileniální.
Starozákonní oběti budou v budoucím tisíciletém Království obnoveny pouze jako upomínka.	Starozákonní oběti byly naplněny a navždy zrušeny v Kristu.	Totéž jako v TS.
Tisíciletí naplní smlouvu danou Abrahamovi. „Nová smlouva“ bude uzavřena s Izraelem, nebyla uzavřena s církví. Národní Izrael má svoji specifickou budoucnost v budoucím Božím království – pozemském tisíciletí.	Kristus už naplnil smlouvu danou Abrahamovi. Někteří věří, že ke konci dnů značný počet Židů přijme Krista. Národní Izrael má budoucnost jen v rámci Kristova těla – církvi.	Totéž jako v TS. Upřesnění: Kristus naplnil smlouvu danou Abrahamovi uzavřením „nové smlouvy“ s církví.
David nebo Ježíš bude sedět na trůnu budoucího pozemského tisíciletého Božího království.	Kristus sedí na nebeském trůnu. Svátí, Jeho vyvolení, vládnou pod ním v Duchu.	Totéž jako v TS.
Pravidlem je křest věřících. Presbyteriáni dispenzacionalisticky praktikují dětské křty <i>(pedobaptismus)</i> .	Většina, kromě baptistů, praktikuje dětské křty <i>(pedobaptismus)</i> .	Všichni praktikují pouze křest věřících.

TEOLOGIE NOVÉ SMLOUVY – (TNS)

John G. Reisinger stručně a klasicky vymezil v Dodatku „A“ na straně 70 **Teologii smlouvy – (TS)** a v Dodatku „B“ na straně 72 **Dispenzacionalismus – (DISP)**. Myslím, že bychom si měli více přiblížit i **Teologii nové smlouvy – (TNS)**, abychom lépe pochopili stanovisko, z kterého autor knihy „Čtyři Abrahamova pokolení“ pozoruje jak TS tak DISP. Vycházím ze studia mých přátel Geoffa Volkera, Mika Adamse a Billa Knauba. Prosím vás o pečlivé studium TNS jak je níže, stručně definovaná. V ZODu si přejeme a modlíme se, aby naši čtenáři byli informováni, měli rozhled a porozuměli rozličným výchozím předpokladům svých bratrů a sester v Kristu.

– *Váš pavel steiger* –

I. Teologie nové smlouvy – TNS je biblický přístup k pochopení Božího plánu spásy, jenž Bůh zjevuje ve svém Písmu. Středobodem tohoto novosmluvního přístupu je sám Pán Ježíš Kristus. TNS zdůrazňuje čeho Bůh dosáhl a co naplnil v Ježíši Kristu pro svoje vyvolené. Pán Ježíš je tím ústředním majestátním a svébytným motivem veškerého Písma – Nového i Starého zákona. Kristovo tělo – církev je tím pravým vyvrcholením Božího záměru spasit svůj vyvolený lid bez rozdílu původu. Je to Bůh kdo kvůli sobě a ze svého vlastního rozhodnutí sjednocuje veškeré Písmo ve svém Synu a jeho těle jak je zřejmé z následujících veršů:

- ◆ V něm máme skrze jeho krev vykoupení, totiž odpuštění hříchů, podle bohatství jeho milosti, kterou k nám rozhojnil ve vši moudrosti a prozíravosti, když nám podle svého zalíbení, o němž rozhodl sám v sobě, oznámil tajemství své vůle, aby ve správě plnosti časů shromáždil pod jednu hlavu v Kristu všechno, co je v nebesích i na zemi – v něm, (Efezským 1:7-10)

II. Výchozí předpoklad TNS je, že *nová smlouva* tak jak byla zprostředkována Pánem Ježíšem Kristem je bezvýhradně a zcela opravdu **nová**. Proto nadobro nahradila *starou smlouvu*, jež zanikla stářím a zchátráním:

- ◆ Nyní pak obdržel [*Kristus*] o tolik významnější službu, nakolik je také prostředníkem lepší smlouvy, která je založena na lepších zaslíbeních. Kdyby totiž ta první smlouva byla bez vady, nehledalo by se místo pro druhou. Kárá je přece a říká: „Hle, přicházejí dny, praví Pán, kdy uzavřu s domem Izraelovým a s domem Judovým novou smlouvu. Ne takovou smlouvu, jakou jsem uzavřel s jejich otci v den, kdy jsem je vzal za ruku, abych je vyvedl z egyptské země. Vždyť oni v této mé smlouvě nezůstali a já jsem o ně přestal dbát, praví Pán. Toto je tedy smlouva, kterou po těchto dnech uzavřu s domem Izraelovým, praví Pán: Dám své zákony do jejich mysli a napíši je na jejich srdce; a budu jejich Bohem a oni budou mým lidem. A nebudou už učit každý svého bližního a každý svého bratra a říkat: ‚Poznej Pána!‘, protože mne všichni budou znát – od nejmenšího až po největšího z nich. Neboť se slituji nad jejich nepravostmi a na jejich hříchy ani na jejich nezákonné činy si již nikdy nevzpomenu.“ Když tedy mluví [ve SZ] o nové, prohlašuje tu první smlouvu za starou; a to, co stárne a chátrá [*během SZ*], je blízké zániku [*už zaniklo naplněním v Kristu*]. (Židům 8:6-13)

III. *Stará smlouva* byla smlouva, kterou Bůh ustanovil pouze a výhradně s dávným starozákonním lidem Izraele. Tato *stará smlouva* byla zplacněna a definována (vymezena) *desaterem přikázání* nebo-li *kamennými deskami*.

- ◆ Hospodin řekl Mojžíšovi: „Napiš si tato slova, neboť podle těchto slov uzavírám s tebou a s Izraelem smlouvu.“ A byl tam s Hospodinem

92 TEOLOGIE NOVÉ SMLOUVY

- čtyřicet dní a čtyřicet nocí; chleba nepojedl a vody se nenapil, nýbrž psal na desky slova smlouvy, desatero přikázání. (Exodus 34:27-28)
- ◆ Mojžíš svolal celý Izrael a řekl jim: Slyš, Izraeli, nařízení a práva, která vám dnes vyhlašuji. Učte se jim a bedlivě je dodržujte. Hospodin, náš Bůh, s námi uzavřel na Chorébu smlouvu. Tuto smlouvu neuzavřel Hospodin jen s našimi otci, ale s námi všemi, kteří jsme tu dnes naživu. (Deuteronomium 5:1-3)
- III. Desatero přikázání** je tedy podstatou jen *staré (první) smlouvy* a proto nemůže být podstatou veškerého Božího zákona všech věků. *Desatero*, coby podstata *staré smlouvy*, má proto funkci jejího představitele:
- ◆ Kdokoliv by totiž dodržoval celý Zákon, ale v jednom bodě klopýtl, bude vinen všemi. Vždyť ten, který řekl: „Nezcižolžíš,“ řekl také: „Nezabiješ.“ Jestliže tedy necižolžíš, ale zabiješ, stal ses přestupníkem Zákona. (Jakubův 2:10-11)
- IV.** Kromě toho, *stará smlouva* byla právně závazná. *Stará smlouva* byla podmíněčnou smlouvou s Izraelem a požadovala dokonalou poslušnost, aby Izraelita dosáhl všechna zaslíbená požehnání:
- ◆ Mojžíš vystoupil k Bohu. Hospodin k němu zavolal z hory: „Toto povíš domu Jákobovu a oznámíš synům Izraele: Vy sami jste viděli, co jsem učinil Egyptu. Nesl jsem vás na orlích křídlech a přivedl vás k sobě. Nyní tedy, budete-li mě skutečně poslouchat a dodržovat mou smlouvu, budete mi zvláštním vlastnictvím jako žádný jiný lid, třebaže má je celá země. Budete mi královstvím kněží, pronárodem svatým. To jsou slova, která promluvíš k synům Izraele.“ (Exodus 19:3-6)
- V.** Prvotním a základním úkolem *staré smlouvy* byla služba smrti:
- ◆ který nás také učinil způsobilými služebníky nové smlouvy, ne litery, ale Ducha; neboť litera zabíjí, ale Duch obživuje. Jestliže pak služba smrti, literami vyrytá do kamenů, byla slavná, takže synové Izraele nemohli pohledět do Mojžíšovy tváře kvůli slávě jeho obličeje, která byla pomíjející, jak by tím spíše neměla být slavná služba Ducha? Jestliže totiž služba odsouzení měla slávu, služba spravedlnosti se ve slávě rozhojňuje mnohem více! Vždyť vzhledem k té nesmírné slávě ani to, co bylo oslaveno, v tomto ohledu oslaveno není. (2 Korintským 3:6-10)
- VI.** *Stará smlouva* byla v historii Izraele časově omezena a sloužila jako *vychovatel*, jehož Izraelci byli povinni dokonale poslouchat do té doby dokud nepřišel zaslíbený Abrahamův potomek – Ježíš Kristus:
- ◆ takže Zákon byl naším vychovatelem ke Kristu, abychom byli ospravedlněni z víry. Ale když přišla víra, nejsme již pod vychovatelem. (Galatským 3:24-25)
- VII.** *Nová smlouva* je nová a lepší smlouva. Ježíš Kristus je prostředníkem *nové smlouvy* jež je založena na lepších zaslíbeních:
- ◆ Nyní pak [Ježíš] obdržel o tolik významnější službu, nakolik je také prostředníkem lepší smlouvy, která je založena na lepších zaslíbeních. (Židům 8:6)
- VIII.** Bůh uzavřel *novou smlouvu* s úplně novým nověstvořeným lidem. Každý člen Božího národa je bez výjimky znovuzrozen, protože Ježíš Kristus spasil jen svůj vyvolený národ. Jen jeho lid obdrží všechna zaslíbení Božího usmíření (Žd 8:10-12; 7:25). Ježíš Kristus dodržel dokonale všechny podmínky *staré smlouvy* a tak zajistil všechna požehnání celému svému lidu, jenž přistupuje k Bohu skrze Krista:

TEOLOGIE NOVÉ SMLOUVY 93

- ◆ Když však přišla plnost času, poslal Bůh svého Syna, narozeného z ženy, narozeného pod Zákonem, aby vykoupil ty, kteří byli pod Zákonem, abychom přijali právo synovství. A protože jste synové, Bůh poslal do vašich srdcí Ducha svého Syna, volajícího: „Abba, Otče!“ A tak už nejsi otrok, ale syn, a když syn, pak také Boží dědic skrze Krista. (Galatským 4:4-7)
- ◆ Všichni, kdo jsou ze skutků Zákona, jsou totiž pod prokletím, neboť je napsáno: „Proklet je každý, kdo nezůstává ve všem, co je napsáno v knize Zákona, aby to činil.“ To, že Zákonem není před Bohem nikdo ospravedlňován, je zřejmé, neboť „Spravedlivý bude žít z víry.“ Zákon však není z víry, ale: „Člověk, který činí tyto věci, bude jimi živ.“ Kristus nás vykoupil z prokletí Zákona, když se stal prokletím za nás (neboť je napsáno: „Proklet je každý, kdo visí na dřevě“), aby Abrahama požeňnáni přišlo v Kristu Ježíši na pohany a abychom skrze víru přijali zaslíbení Ducha. (Galatským 3:10-14)

IX. Poněvadž Pán Ježíš Kristus je prostředníkem a zplnomocněncem *nové smlouvy*, tak je zákonodárcem a Pánem církve – svého těla:

- ◆ Kdyby tedy dokonalost byla skrze levítské kněžství (neboť za něj byl lidu vydán Zákon), proč by ještě bylo potřeba, aby povstal jiný kněz podle Melchisedechova řádu, a nebyl jmenován podle Áronova řádu? Mění-li se totiž kněžství, nastává nutně i změna Zákona. (Židům 7:11-12)
- ◆ Mnohokrát a mnoha způsoby mluvil kdysi Bůh k otcům skrze proroky, ale v těchto posledních dnech mluvil k nám skrze svého Syna, jehož ustanovil za dědice všeho a skrze něhož také stvořil světy. On je jásem jeho slávy a vyjádřením jeho podstaty; slovem svojí moci udržuje

všechno, co je. Když sám skrze sebe vykonal očistění našich hříchů, posadil se po pravici Velebnosti na výsostech (Židům 1:1-3)

X. Proto všichni křesťané bez ohledu na tělesný původ jsou pod mocí *nové smlouvy* jež je vymezena Písmem *Nového zákona*:

- ◆ Již tedy nejste cizinci a přistěhovalci, ale spoluobčané svatých a členové Boží rodiny. Byli jste postaveni na základ apoštolů a proroků, zatímco úhelným kamenem je sám Ježíš Kristus, (Efezským 2:19-20)

XI. Ježíš Kristus dokonale naplnil *starou (první) smlouvu*, a tak ji nahradil *novou smlouvou*. Věřící ve věku *nové smlouvy* však stále zůstávají pod Božím zákonem, jehož zásady spravedlnosti jsou nyní obsaženy v zákonu Krista, ne v zákonu Mojžíše:

- ◆ Židům jsem byl židem, abych získal židy. Těm, kteří jsou pod zákonem, byl jsem pod zákonem, abych získal ty, kteří jsou pod zákonem – i když sám pod zákonem nejsem. Těm, kteří jsou bez zákona, byl jsem bez zákona, abych získal ty, kteří jsou bez zákona – i když před Bohem nejsem bez zákona, neboť mým zákonem je Kristus. (1 Korintským 9:20-21 EP)
- ◆ Neste břemena jedni druhých a tak naplňte Kristův zákon. (Galatským 6:2)

XII. Jak vidíme TNS se liší od TS i DISP. Pokud se týká TS, TNS nenalézá v Písmu ani *adamovskou smlouvu skutků* ani *adamovskou smlouvu milosti*. TNS naprosto souhlasí, že Bůh měl ten nejmilostivější záměr, když podrobil fyzický izraelský národ právně závazné a podmíněčné *staré smlouvě* zákona. Účel (*nová smlouva* milosti v Kristu), není ale totéž co prostředek (*stará smlouva* bez milosti sloužící k smrti). Proto *stará smlouva* není smlouvou milosti, přestože hříšníka k milosti na-

94 TEOLOGIE NOVÉ SMLOUVY

směřovala. Cílem mojžíšovské podmi-
nečné *staré smlouvy* bylo, aby její zá-
kon hluboce usvědčil každého Izraelitu
žijícího pod *starou smlouvou* z jeho
hříchu a odsoudil jej k smrti a tak zpro-
středkoval cestu k *nové smlouvě*, ke
Kristu, pravému účelu plného milosti:

- ◆ K čemu tedy Zákon? Byl přidán [*byl dočasným dodatkem*] kvůli přestou-
pením, dokud by nepřišlo to símě
[*pravý potomek Kristus*], jemuž bylo
dáno zaslíbení. (Galatským 3:19a)
- ◆ Těmi oběťmi se ale hříchy každo-
ročně připomínají, neboť je nemož-
né, aby krev býků a kozlů odstranila
hříchy. (Židům 10:3-4)

XIII. TNS chápe starozákonní Iz-
raelity jako fyzický stín duchovní sku-
tečnosti, jež je pravý Boží národ – Kris-
tova církev. Většina Izraelitů však nikdy
nepatřila k pravému Božímú národu:

- ◆ Zákon obsahuje pouhý stín budou-
cího dobra, ne samotný obraz sku-
tečností. Proto nemůže týmiž ne-
ustále přinášeny každoročními
oběťmi nikdy přivést k dokonalosti
ty, kdo s nimi přicházejí.
(Židům 10:1)
- ◆ Bratři, nechci, abyste nevěděli, že
naši otcové byli všichni pod tím ob-
lakem a všichni prošli mořem; a
všichni byli oblakem a mořem po-
křtěni v Mojžíše; a všichni jedli ten-
týž duchovní pokrm; a všichni pili
tentýž duchovní nápoj (neboť pili
z duchovní skály, která šla za nimi,
a ta skála byl Kristus); ale ve větši-
ně z nich Bůh nenašel zalíbení,
neboť byli pobiti na poušti. Tyto věci
se staly nám pro výstrahu, abychom
nedychtili po zlých věcech, jako
dychtili oni ... A toto všechno se jim
stalo na výstrahu a bylo to zapsáno
pro napomenutí nám, ke kterým
dospěly konce věků.
(1 Korinským 10:1-6,11)

XIV. Většina Izraelitů je nevěřícím
Božím lidem, jež je Bohem odmítnuta
protože nepatří k národu smlouvy:

- ◆ A když Ježíš vcházel do Kafarnaum,
přistoupil k němu římský setník a
prosil ho: „Pane, můj služebník leží
doma raněn mrtvicí a strašně trpí.“
Ježíš mu řekl: „Já přijdu a uzdravím
ho.“ Setník však odpověděl: „Pane,
nejsem hoden, abys vešel pod mou
střechu, ale jen řekni slovo a můj
služebník bude uzdraven. Vždyť i já
jsem člověk pod mocí a mám pod
sebou vojáky. Tomuto řeknu ‚Jdi‘ a
on jde a jinému ‚Přijď‘ a on přijde;
svému otroku řeknu ‚Udělej tohle‘ a
udělá to.“ Když to Ježíš uslyšel,
podivil se a řekl těm, kdo šli za ním:
„Amen, říkám vám, že ani v Izraeli
jsem tak velikou víru nenašel. Ří-
kám vám, že mnozí přijdou od vý-
chodu i od západu a budou stolovat
s Abrahamem, Izákem a Jákobem
v nebeském království. Ale synové
království budou vyvrženi do té ven-
kovní tmy. Tam bude pláč a skřípění
zubů.“ (Matouš 8:5-12)

XV. Zatímco vždy jen ostatek Iz-
raele patřil k pravým věřícím, o Kristově
těle, církvi, platí opak. Všichni věřící
tohoto novosmluvního věku jsou dnes
pravým Božím lidem bez rozdílu těles-
ného původu, protože byli vykoupeni
Kristem:

- ◆ Když přicházíte k němu, k živému
kameni, zavrženému lidmi, ale vyvo-
lenému a vzácnému před Bohem,
budujte se i vy jako živé kameny
v duchovní dům, svaté kněžstvo
k přinášení duchovních obětí vzác-
ných Bohu skrze Ježíše Krista. Pro-
to také v Písmu stojí: „Hle, poklá-
dám na Sionu úhelný kámen vyvole-
ný a vzácný a ten, kdo v něj věří,
nebude nijak zahanben.“ Vám věřící-
m je tedy vzácností, ale nepovol-
ným je to „Kámen zavržený staviteli,
jenž se stal hlavním kamenem klen-
by“ a „Kámen úrazu a skála pohor-
šení,“ totiž těm, kdo se slovem uráží
a jsou nepovlní, k čemuž také byli
určeni. Vy jste však „vyvolený rod,
královské kněžstvo, svatý národ, lid

získaný k vlastnictví,“ abyste vyhlášovali ctnosti Toho, který vás povolal ze tmy do svého podivuhodného světla. Kdysi jste nebyli lidem, ale nyní jste lid Boží; nedocházeli jste milosrdenství, ale nyní jste milosrdenství došli. (1 Petrův 2:4-10)

XVI. TNS nenazírá na *desatero přikázání* jako na podstatu „Mravního zákona“ pro věřícího *nové smlouvy* v němž přebývá Duch svatý. TNS chápe *desatero* jako nedílnou jednotku zákona, která byla dočasně ustanovena jen v rámci *staré smlouvy* s Izraelem. Křesťan není vázán ustanoveními *staré smlouvy*. Kristův zákon *nové smlouvy* je pro křesťana mnohem vyšší norma mravnosti než Mojžíšův zákon *staré smlouvy*.

◆ Petr pak Ježíši odpověděl: „Rabbi, to je dobře, že jsme zde. Udělejme tedy tři stánky – jeden tobě, jeden Mojžíšovi [Zákon] a jeden Eliášovi [proroci].“ Nevěděl totiž, co by řekl, protože byli velmi vyděšení. Tehdy se objevil oblak a zastínil je a z toho oblaku zazněl hlas, který řekl: „Toto je můj milovaný Syn. Toho poslouchejte.“ A náhle, když se rozhlédli, neviděli už nikoho jiného než samotného Ježíše s nimi. (Marek 9:5-8)

Shrnutí

TNS popisuje jak porozumět zjevenému Božímu plánu spásy. TNS se liší jak od TS tak od DISP.

Vztah k teologii smlouvy

TS chybuje v tom, že spojuje *starou smlouvu* s *novou* jakoby by obě byly jednou smlouvou. Proto logicky vyvozuje, že *desatero* je podstata celého Božího mravního zákona všech věků.

Vztah k dispensacionalismu

DISP chybuje v tom, že naopak izoluje *starou smlouvu* do té míry, že mnohdy nebere v úvahu *novou smlouvu* jež *starou* vykládá.

Stará smlouva

Stará smlouva (*mojžíšovská smlouva*, také nazývaná *první smlouva*) je podmíněčná smlouva s právním postihem. Není to ani první, ani jiné provádění jedné *smlouvy milosti*. Samotná *smlouva* milost neobsahuje, ačkoliv měl Bůh v záměru milostivý účel když ji Izraeli ustanovil. Je právně závazná, aby ukázala Izraelitům jejich hřích.

Izraelský národ

Izraelský národ je „nevěřící“ Boží lid. Izrael je předobraz pravého Božího lidu – Církve, jež byla plně zjevena v *nové smlouvě*. Historicky, pouze ostatek izraelského národa byl a je věřící.

Desatero přikázání

Je podstatou, výtěžkem a znamením *staré smlouvy*. Není podstatou veškerého Božího zákona všech věků. *Kristův zákon* zvyšuje nároky na 9 z 10 přikázání a sobotu naplňuje tím Nejvyšším – Kristem. Proto nemohlo být, jako nižší mravní norma, přeneseno do *nové smlouvy*. Boží zákon spočívá ve dvou největších přikázáních ne v *desateru*:

◆ „Mistře, které je největší přikázání v Zákoně?“ Ježíš mu řekl: „Budeš milovat Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí.“ To je první a největší přikázání. Druhé je mu podobné: „Budeš milovat svého bližního jako sám sebe.“ Na těchto dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci.“ (Matouš 22:36-40)

Abrahamovská smlouva

V abrahamovské smlouvě Bůh zjevuje svůj plán spásy skrze Abrahama a jeho tělesné potomky. Pravým Abrahamovým potomkem je Kristus, a pravými Abrahamovými dětmi jsou věřící.

Kristův zákon

Kristův zákon je zákonem v nynějším novosmluvním věku. Křesťané jsou pod Kristovým zákonem (1K 9:20-21) nejsou pod mojžíšovským zákonem.

O ČEM JE TATO KNIHA?

- ◆ Když totiž Bůh dával zaslíbení Abrahamovi, neměl, při kom větším by přísahal, a tak přísahal sám při sobě: „Jistě ti velmi požehnám a velice tě rozmnožím.“ A tak, protože byl trpělivý, **dosáhl zaslíbení.** (Žd 6:13-15)
V Židům 11 říká autor *pravý opak*. Poté, co ve verších 11 a 12 výslovně jde o Abrahama, prohlásí:
 - ◆ Ti všichni [*včetně Abrahama*] zemřeli ve víře, **aniž by dosáhli zaslíbení** ... a nikdo z nich [*ani Abraham*] (ačkoli skrze víru obdrželi dobré svědectví) **nedosáhl zaslíbení.** (Žd 11:13,39)Nyní je zřejmé, že Boží slib dát Abrahamovi potomka byl splněn, když se narodil

Izák, a právě tak je zřejmé, že to, co Bůh skutečně slíbil, se naplnilo, až když přišel Kristus. Jinými slovy, sliby dané Abrahamovi musí mít jak fyzický, tak duchovní obsah. Musíme ale upozornit, že zde nejde o dva nezávislé sliby, ale spíše o to, že fyzická stránka slibu je viditelným závazkem a potvrzením pravého duchovního slibu. Skutečným obsahem slibu je jeho duchovní stránka, která fyzickou převyšuje. Jednou z chyb každé teologie, která církev nevnímá jako pravý Boží Izrael, je to, že nevidí a nemá na paměti tento zřejmý biblický fakt. Doufáme, že se nám v této knize podaří tuto pravdu dále rozvinout. Následující tabulka ukazuje, kam směřujeme:

Slíbeno Abrahamovi	Splněno	
	<i>Fyzický stín</i>	<i>Duchovní skutečnost</i>
<i>Potomek</i>	Izák	Kristus, pravý potomek
<i>Národ</i>	Izrael	Církev, pravý národ
<i>Země</i>	Palestina	Nebeská vlast, pravá země

Doufáme, že se vám čtení této pozoruhodné knihy poskytnuté na Internetu společností „*Přátel Johna Bunyana*“ bude líbit. Jestliže jste byli spokojeni, nepovažujte ji za bezplatnou, přestože je **neprodejná**. Chcete-li vyjádřit svou vděčnost, prosíme o dobrovolný příspěvek na tiskový fond ZOD. Poděleme se o výsadu šířit evangelium.

Adresa majitele účtu CZ:

ZOD – HCJB World Radio • Hošťálkova 1a, 169 00 Praha 6

Číslo účtu: 96538621 / 0100

Nezapomeňte uvést váš ZOD variabilní symbol, nebo uveďte čitelně celé jméno a adresu!

Adresa majitele účtu SK:

HCJB Rádiosieť ZOD • Jirásková 165/10, 916 01 Stará Turá

Číslo účtu: 49134202 / 0200

Překlad a první vydání © ZÁPAS o DUŠI – Praha 2003

Originally published under the title: **Abraham's Four Seeds**

Copyright © 1998 by John G. Reisinger • New Covenant Media

5317 Wye Creek Drive • Frederick, MD 21703-6938 • U.S.A.

Více informací v angličtině na <http://www.soundofgrace.com>.

Právní podmínky:

Tato kniha je **NEPRODEJNÁ!** Kromě tištěných vydání © ZÁPAS o DUŠI smí být dále šířena výhradně jen v elektronické (netištěné) podobě HTML, kompilovaného HTML nebo PDF formátu, jak jsou poskytnuty na <http://www.hcjb.cz> nebo <http://www.reformace.cz>, pod podmínkou, že elektronické šíření této publikace nevede k žádnému peněžnímu příjmu.

Vytiskl PBtisk, s.r.o., Prokopská 8, Příbram VI, 261 01

K vytištění nebo fotokopírování této publikace nebo jejich částí je třeba svolení: zod@hcjb.cz